

รายงานการศึกษาวิจัย

เรื่อง แนวทางการส่งเสริมบทบาทสื่อสารมวลชน
ในการป้องกันการทุจริตในภาครัฐ

จัดทำโดย กลุ่มนกหัวขวาน

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร การบริหารงานยุติธรรมระดับสูง รุ่นที่ 6
สถาบันพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม สำนักงานกิจการยุติธรรม
กระทรวงยุติธรรม ประจำปี 2558

รายงานการศึกษากลุ่ม

เรื่อง

แนวทางการส่งเสริมบทบาทสื่อสารมวลชนในการป้องกันการทุจริตในภาครัฐ

จัดทำโดย

นายแสงประทีป	โกมลบุตร
นางสาวดวงหทัย	แนวพนิช
พ.ต.อ. ศุภกร	ศุภศิณเจริญ
นางสาวอุษณีย์	ไพรสนต์
พ.ต.ท. สามารถ	ไชยณรงค์
นายอภิชา	ประสงค์ธรรม
นายสุวิทย์	มิ่งมล
นางกนกวรรณ	วิลาวัลย์
นายธรรมม์ชัย	รุ่งจิโรจน์

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งในหลักสูตร การบริหารงานยุติธรรมระดับสูง รุ่นที่ 6
สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม

บทสรุปผู้บริหาร

การศึกษาเรื่องแนวทางการส่งเสริมบทบาทสื่อสารมวลชนในการป้องกันการทุจริตในภาครัฐ มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาบทบาทและปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทการทำหน้าที่สื่อสารมวลชนในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร การผลักดัน ตรวจสอบและการเสนอแนะข้อมูลข่าวสารด้านการป้องกันการทุจริตในภาครัฐ โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสื่อสารมวลชนผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องด้านการป้องกันการทุจริตในภาครัฐและเคยได้รับรางวัลหรือมีผลงานดีเด่นด้านสนับสนุนและส่งเสริมการป้องกันการทุจริตในภาครัฐ เนื่องจากสื่อสารมวลชนถือเป็นกลไกสำคัญยิ่งในการให้ข้อมูลที่ถูกต้องและรอบด้าน แต่ที่สำคัญยิ่งไปกว่านั้นคือ การที่สื่อสารมวลชนจะปฏิบัติหน้าที่ในการสร้างเสริมองค์ความรู้และกรอบความคิดในการที่จะทำให้ประชาชนสามารถที่จะตัดสินใจและส่งเสริมให้ประชาชนเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาทุจริตภาครัฐได้อย่างแท้จริง ซึ่งคณะผู้ศึกษามุ่งหวังว่าจะได้แนวทางและข้อเสนอเชิงนโยบายในการส่งเสริมบทบาทสื่อสารมวลชนในการป้องกันการทุจริตภาครัฐ

ผลการศึกษา พบว่าบทบาทในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อป้องกันการทุจริตในภาครัฐ สื่อสารมวลชนให้ความสำคัญในเรื่องการเผยแพร่อย่างมาก โดยต้องเผยแพร่ข้อเท็จจริงอย่างเป็นระบบ เปิดเผยข้อมูลข้อเท็จจริงอย่างครบถ้วน ซึ่งจะต้องมีการตรวจสอบข้อมูลทั้งสองฝ่ายที่ได้รับว่ามีความถูกต้องหรือไม่ ตามทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคม ก่อนนำไปเผยแพร่เป็นข้อมูลสาธารณะให้ประชาชนรับรู้ โดยสื่อมวลชนต้องปฏิบัติตนเป็นเสมือนสุนัขเฝ้าบ้านสอดส่องดูแลสังคม นอกจากนี้ในการนำเสนอข่าวตรวจสอบทุจริต สื่อมวลชนมักต้องใช้บทบาททั้ง 4 ด้านคือ เผยแพร่ ผลักดัน ตรวจสอบ และเสนอแนะ และเมื่อบทบาททั้งสี่ได้ถูกใช้พร้อมกัน จะทำให้เกิดพลังในการตรวจสอบทุจริตและเพื่อให้เกิดพลังมากขึ้นในการตรวจสอบทุจริต สื่อมวลชนควรมีการรวมตัวหรือกำหนดวาระในการตรวจสอบปัญหาทุจริต ทั้งนี้บทบาทของสื่อสารมวลชนในการนำเสนอข่าวเพื่อป้องกันการทุจริตในภาครัฐแตกต่างจากข่าวทั่วไป คือ ไม่ได้หวังผลเพียงการเผยแพร่ แต่ต้องการหวังผลในการตรวจสอบ แต่ขณะเดียวกันสื่อมวลชนก็ต้องพร้อมถูกตรวจสอบ จึงทำให้สื่อมวลชนต้องระมัดระวังและใช้ทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคมในการนำเสนอข่าวการทุจริต ส่วนผลจากการเสนอข่าวการทุจริตที่สื่อมักมุ่งหวัง ผลักดัน และเสนอแนะจะเกิดผลมากน้อยเพียงไรขึ้นอยู่กับกรอบการตอบสนองต่อข้อมูลที่สื่อนำเสนอของหน่วยงานที่รับผิดชอบด้วย

ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมบทบาทสื่อสารมวลชนในการป้องกันการทุจริตในภาครัฐสิ่งที่สำคัญคือการให้หลักประกันสิทธิเสรีภาพการเสนอข้อมูลข่าวสารของสื่อสารมวลชนและการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของประชาชน ภาครัฐควรจัดให้มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารแก่สาธารณะอย่างเป็นระบบและโปร่งใส รวมถึงการมีนโยบายเปิดกว้างในการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน รวมทั้งการเปิดพื้นที่ที่จะรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างและหลากหลาย รวมทั้งพัฒนาและยกระดับการทำงานของสื่อสารมวลชนโดยเฉพาะสื่อของรัฐและสร้างเสริมศักยภาพสื่อสารมวลชนให้มีประสิทธิภาพ ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เชื่อถือได้รวดเร็ว สื่อสารมวลชนในภาพรวมต้องสร้างนักข่าวที่มีศักยภาพและคุณภาพ ทำงานโดยไม่อยู่ภายใต้การครอบงำของทุนและรัฐและที่สำคัญต้องมีนักวิชาการหลากหลายสาขาเข้ามาร่วมทำงาน เพื่อแปลงข้อมูลยากๆ ให้ง่ายและเข้าถึงประชาชนมากที่สุด

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาเรื่องนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาของรองศาสตราจารย์อนงค์ทิพย์ เอกแสงศรี อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยกลุ่มนกหัวขวาน ยศส. 6 และคณาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร.ปิยะนุช เงินคล้าย รองศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี วงษ์วิจิต รองศาสตราจารย์ พงศ์สัมพันธ์ ศรีสมทรัพย์ และ ดร.พัต ลวางกูร ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่ายิ่งในการให้คำปรึกษาชี้แนะองค์ความรู้และข้อมูลทางวิชาการด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง คณะผู้จัดทำขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลสำคัญทุกท่านที่ได้สละเวลาในการให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ยิ่งต่อการศึกษา ได้แก่ นายประสงค์ เลิศรัตนวิสุทธิ์ ผู้อำนวยการบริหารสถาบันอิศรา นายสมโภชน์ โตรัทธา ผู้สื่อข่าวสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 นางสาวฐปณีย์ เอียดศรีไชย ผู้สื่อข่าวสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 นายสันติวิธี พรหมบุตร ผู้สื่อข่าวสำนักข่าวไทย อสมท. และนางสาวณาดยา แววีร์คุปต์ ผู้สื่อข่าวสถานีไทยพีบีเอส (TPBS) รวมทั้งท่านผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม นางศิวากร คุรัตน์เวช และเจ้าหน้าที่สถาบันพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมที่อำนวยความสะดวกและให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดี

คณะผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาและส่งเสริมบทบาทสื่อสารมวลชนในการปฏิบัติหน้าที่เสริมองค์ความรู้และกรอบความคิดในการที่จะทำให้ประชาชนสามารถที่จะตัดสินใจและส่งเสริมให้ประชาชนเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาทุจริตภาครัฐได้อย่างแท้จริง

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
สารบัญ	ค
สารบัญตาราง	ง
บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	4
ขอบเขตการศึกษา	4
ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา	4
นิยามศัพท์	4
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม	
ทฤษฎี แนวคิด และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
กรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย	15
บทที่ 3 ระเบียบวิธีในการศึกษาวิจัย	
รูปแบบการศึกษาวิจัย	16
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	16
ประเด็นการศึกษา	16
การเก็บรวบรวมข้อมูล	17
การวิเคราะห์ข้อมูล	17
บทที่ 4 ผลการศึกษา	
ผลการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลปฐมภูมิ	18
ผลการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิ	28
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการศึกษา	40
ข้อเสนอแนะ	44
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก	

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	บทบาทสื่อสารมวลชนในการทำหน้าที่เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร.....	19
2	บทบาทสื่อสารมวลชนในการทำหน้าที่ผลักดันในการป้องกันการทุจริต ในภาครัฐ.....	20
3	บทบาทสื่อสารมวลชนในการทำหน้าที่ตรวจสอบการทุจริตในภาครัฐ.....	21
4	บทบาทสื่อสารมวลชนในการทำหน้าที่เสนอแนะในการป้องกันการทุจริต ในภาครัฐ.....	22
5	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำหน้าที่ของสื่อมวลชนในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ผลักดัน ตรวจสอบ และการเสนอแนะเพื่อป้องกันการทุจริตในภาครัฐ.....	24
6	แนวทางส่งเสริมบทบาทสื่อมวลชนในการป้องกันการทุจริตในภาครัฐด้าน การเผยแพร่ ตรวจสอบ ผลักดัน และด้านการเสนอแนะ.....	26

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การทุจริตคอร์รัปชัน ถือเป็นอาชญากรรมที่ประชาคมโลกต้องร่วมมือกันป้องกันและปราบปราม องค์การสหประชาชาติ ได้เน้นอาชญากรรมที่ประชาคมโลกต้องร่วมมือกันปราบปราม 8 ประเภทด้วยกัน กล่าวคือ อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ อาชญากรรมข้ามชาติ การก่อการร้าย การค้ามนุษย์ ยาเสพติด การทุจริตคอร์รัปชัน อาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ การฟอกเงิน จะเห็นว่าในจำนวน 8 ประเภทอาชญากรรมที่ประชาคมโลกจำเป็นต้องร่วมมือกันปราบปรามนั้น การทุจริตคอร์รัปชันถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มอาชญากรรมเหล่านั้นด้วย

ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ส่งผลกระทบอย่างร้ายแรงต่อเสถียรภาพทางการเมือง การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้การคอร์รัปชันได้แพร่กระจายขยายวงกว้างไปทั่วโลก ประเทศต่างๆ ได้ตระหนักถึงผลร้ายที่เกิดขึ้นจากการทุจริตที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น รวมทั้งได้มีความพยายามทั้งในระดับรัฐบาล องค์กรระหว่างประเทศ ทั้งในระดับภูมิภาค และระดับโลกในการจัดทำมาตรการเครื่องมือต่างๆ ขึ้นมาเพื่อดำเนินการกับปัญหาการทุจริตอย่างจริงจังมากขึ้น ผลกระทบที่เกิดจากการทุจริตคอร์รัปชัน ส่งผลการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการพัฒนา การทุจริตมีผลต่อการลงทุนทั้งการลงทุนภายในประเทศและการลงทุนจากต่างประเทศ เพราะว่าจะได้รับผลตามต้องการ นักลงทุนต่างก็คิดว่าเป็นการเพิ่มภาระค่าใช้จ่าย โดยไม่สามารถรับประกันได้ว่าจะได้รับผลตามที่ต้องการ ทำให้เพิ่มความเสี่ยงต่อการลงทุนและลดแรงจูงใจในการลงทุน งานวิจัยของ IMF ได้ประมาณการไว้ว่าการลงทุนที่น้อยลงมีผลเท่ากับ 1 ใน 3 ของผลเสียหายที่เกิดจากการทุจริต การทุจริตคอร์รัปชันส่งผลต่อการลงทุนและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเพราะทำให้เกิดค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นและทำให้บรรยากาศในการลงทุนไม่แน่นอน การแก้ปัญหาความยากจนจำเป็นต้องมีระบบการเงิน การบริหาร และการควบคุมดูแลที่เข้มแข็ง

โดยเฉพาะในภาครัฐ ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันได้ทำลายระบบและการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ การช่วยเหลือคนจนจำเป็นต้องมีการจัดสรรงบประมาณไปให้แผนงานโครงการที่มีผลต่อการเจริญเติบโต เช่น การศึกษาขั้นพื้นฐานและการสาธารณสุขมูลฐาน แต่การรับสินบนขนาดใหญ่ในการก่อสร้างโครงการใหญ่ๆ ทำให้ค่าใช้จ่ายในโครงการมากขึ้นกว่าที่ควรเงินงบประมาณจึงหมดสิ้นไปไม่อาจไปสนับสนุนโครงการเพื่อคนจนได้จึงต้องชะลอออกไป หรือลด หรือถอนโครงการ การทุจริตคอร์รัปชันอาจมีผลทำลายเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ และเป็นปัจจัยสำคัญให้ปัญหาความยากจนขยายออกไปและเป็นปัญหาที่หยั่งรากลึกไปมากขึ้นในระดับที่ยากต่อการแก้ไข

สังคมไทยก็มีปัญหาการทุจริตในภาครัฐมานานตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันและนับวันจะมีความซับซ้อนและทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ก่อให้เกิดผลกระทบโดยตรงต่อเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และความมั่นคงของชาติ ปัญหาต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนคนไทยโดยทั่วไป ทั้งในเรื่องความเป็นอยู่ที่ยากจน การศึกษา การรักษาพยาบาล การคมนาคม รวมทั้งปัญหายาเสพติด และอื่นๆ ล้วนเป็น

ผลมาจากการทุจริตคอร์รัปชันทั้งสิ้น จากการสำรวจการทุจริตคอร์รัปชัน ประเทศไทยพบกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในภาครัฐมาโดยตลอด มีตั้งแต่การเมืองในระดับประเทศ ระดับท้องถิ่น ระดับข้าราชการทั้งฝ่ายพลเรือน ทหาร และตำรวจ ตลอดจนการทุจริตในภาคเอกชนซึ่งเข้ามาร่วมงานกับภาครัฐ โดยผลสรุปการสอบสวนและศึกษาเรื่องทุจริตของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาสอบสวน และศึกษาเรื่องเกี่ยวกับการทุจริตของวุฒิสภา ได้แบ่งกรณีการทุจริตคอร์รัปชันเป็น 5 ประเภท ได้แก่การทุจริตต่อตำแหน่งหน้าที่ การทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้าง การทุจริตในการให้สัมปทาน การทุจริตโดยการทำลายระบบตรวจสอบอำนาจรัฐ และการทุจริตเชิงนโยบาย ซึ่งล้วนแต่ส่งผลกระทบต่อสังคมในด้านต่างๆ ดังกล่าวแล้ว ซึ่งต้องได้รับการแก้ไข

การป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐของประเทศไทย มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลักๆ โดยตรงหลายหน่วยงาน ได้แก่ สำนักงาน ป.ป.ช. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมสอบสวนคดีพิเศษ ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน และคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กำหนดให้สำนักงาน ป.ป.ช. เป็นหน่วยงานแกนหลักสำคัญในการดูแลการทุจริตจากการกระทำระหว่างรัฐกับเอกชน หรือรัฐกับรัฐ กล่าวคือรับผิดชอบการปราบปรามการทุจริตในวงราชการ ขณะที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และกรมสอบสวนคดีพิเศษดูแลการทุจริตที่เข้าข่ายการผิดกฎหมายอาญาที่ดำเนินการโดยเอกชนด้วยกัน แต่หากความปรากฏว่าเป็นเรื่องทุจริตที่มีหน่วยงานรัฐเข้ามาเกี่ยวข้องก็ต้องส่งให้สำนักงาน ป.ป.ช.ดำเนินการต่อไป นอกจากนี้กรมสอบสวนคดีพิเศษจะดำเนินการคดีพิเศษได้ก็ต่อเมื่อความผิดนั้นเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 กำหนดไว้ สำหรับหน่วยงานการตรวจเงินแผ่นดินที่ตรวจสอบดูแลการใช้จ่ายเงินของหน่วยงานที่เบิกจ่ายจากงบประมาณแผ่นดินทุกหน่วย ซึ่งในการนี้ไม่นับรวมคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินซึ่งเป็นหน่วยงานที่ตั้งขึ้นมาเป็นการเฉพาะกิจเมื่อปี พ.ศ. 2550

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐโดยตรงอีกหน่วยงานคือสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ มีภาระหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยให้มีอำนาจตามพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 โดยมีเหตุผลคือ โดยที่ปัจจุบันรัฐบาลมีนโยบายสำคัญและเร่งด่วนในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แต่ยังไม่มีส่วนราชการในส่วนของฝ่ายบริหารที่มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตโดยตรง ทำให้รัฐบาลไม่สามารถกำกับดูแลและผลักดันเพื่อให้การดำเนินการนโยบายดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และตรงตามเป้าหมายที่วางไว้ อีกทั้งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ซึ่งเป็นองค์กรอิสระที่มีอำนาจในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีภารกิจที่อยู่ในความรับผิดชอบจำนวนมาก สมควรที่จะมีส่วนราชการในฝ่ายบริหารที่รับผิดชอบในการดำเนินการด้านนโยบายดังกล่าว และเป็นศูนย์กลางประสานงานกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องทั้งหมด

จากปัญหาดังกล่าวภาครัฐได้มีความพยายามแก้ไขปัญหาการทุจริต โดยมีหน่วยงานองค์กรอิสระทำหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยปรับเปลี่ยนมาจากสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพัตติมิชอบในวงราชการ (ป.ป.ป.) ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 เรียกว่าสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) และตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 เพื่อเพิ่มขีดความสามารถขององค์กรรัฐในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตมากขึ้นจึงมีองค์กรที่ช่วยงานด้านป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันเพิ่มขึ้น ได้แก่ หน่วยงาน

ผู้ตรวจการแผ่นดิน กรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) กรรมการการรัฐสภาทั้งในส่วนของผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา และน้องใหม่ คือสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) ทั้งนี้ไม่นับรวมถึงหน่วยงานย่อยระดับศูนย์อำนวยการ อาทิเช่น ศูนย์ประสานงานข้าราชการใสสะอาดที่แฝงตัวอยู่ในทุกกระทรวง ทบวงกรม ตามแผนยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

แม้จะมีแนวคิดหาวิธีการในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยมีกฎหมายหลายฉบับที่มีประสิทธิภาพเป็นเครื่องมือ และตั้งองค์กรอิสระ และองค์กรในภาครัฐขึ้นมาทำหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตก็ตาม แต่การปราบปรามการทุจริตก็ไม่มีหนทางที่จะปราบปรามลงได้ เนื่องจากปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันเป็นปัญหาเรื้อรัง ซ้ำมีแนวโน้มทวีความรุนแรงขึ้นจากการจัดอันดับของสถาบันว่าด้วยความโปร่งใสนานาชาติได้จัดทำดัชนีชี้วัดการทุจริตคอร์รัปชัน (TPI) ในประเทศต่างๆ ปี 2550 พบว่าไทยอยู่ในลำดับที่ 84 จาก 180 กว่าประเทศ โดยได้ 3.3 คะแนนจาก 10 คะแนน ยิ่งกว่านั้นตั้งแต่จัดอันดับมาไทยไม่เคยได้เกิน 4 คะแนน แสดงว่ามุมมองของประชาคมโลกมองว่าไทยมีภาพลักษณ์ค่อนข้างแย่ และจากการจัดอันดับล่าสุดในปี พ.ศ. 2557 ไทยอยู่อันดับที่ 85 จาก 175 ประเทศ มีคะแนน 3.8 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน และเป็นอันดับที่ 12 จาก 28 ประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก

จะเห็นได้ว่ามีหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตมากมายหลายหน่วยงาน ทั้งกำหนดให้หน่วยงานราชการทุกหน่วยปฏิบัติการกิจการภายใต้หลักธรรมาภิบาล หรือภายใต้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร หรือมาตรการใดๆ ก็ตาม แต่การแก้ปัญหาการทุจริตภาครัฐก็ไม่อาจประสบความสำเร็จได้หากขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน เนื่องจากประชาชนจะมีวิถีชีวิตเกี่ยวข้องกับการทุจริตคอร์รัปชันแทบจะทุกเรื่อง ไม่เกี่ยวข้องโดยตรงก็มีส่วนรู้เห็น หรือรับรู้เกี่ยวกับการทุจริต และหากพบหรือมีข้อมูลเกี่ยวกับการทุจริตก็แจ้งเบาะแสให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับผิดชอบเพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ แต่สถานการณ์ในความเป็นจริงประชาชนมักไม่ให้ความสนใจ ไม่ตระหนักในพิษภัยของการทุจริตว่ามีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต สังคม เศรษฐกิจ การเมืองและเข้าใจว่าหน้าที่การปราบปรามทุจริตไม่ใช่หน้าที่ของประชาชน เป็นหน้าที่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบ จึงไม่ค่อยให้ความสนใจและร่วมมือ

ดังนั้นสื่อสารมวลชนจึงต้องมีบทบาทภาระหน้าที่ในการนำเสนอข่าวสารด้านการทุจริตและกระตุ้นเตือนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ซึ่งประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐได้ โดยการไม่สนับสนุนและไม่ยอมรับผู้กระทำทุจริตและไม่ทุจริตเสียเอง ในสภาพสังคมยุคปัจจุบันที่เรียกได้ว่าเป็น สังคมยุคสื่อสาร ความเจริญก้าวหน้าหรือความอยู่รอดของสังคมขึ้นอยู่กับคนในสังคมได้รับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องทันเวลา และปรับตัวได้อย่างเหมาะสม สื่อสารมวลชนจึงมีบทบาทสำคัญในการนำเสนอข่าวสาร ตลอดจนชี้นำความคิดของคนในสังคม ซึ่งในสังคมประชาธิปไตยประชาชนมีสิทธิที่จะแสดงความคิดเห็นในเรื่องราวต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อบุคคลและสังคม แต่ในทางปฏิบัติประชาชนมีจำนวนมากไม่ค่อยมีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นโดยตรง สื่อสารมวลชนซึ่งมีฐานะเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร จึงมีบทบาทสำคัญในการแสดงความคิดเห็นแทนประชาชนในเรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่างๆ เพื่อเสนอต่อสาธารณชนและรัฐบาล โดยมีจุดมุ่งหมายในเชิงสร้างสรรค์ โน้มน้าวจิตใจ โดยเฉพาะการนำเสนอแนวทางไปสู่การแก้ปัญหาการทุจริตภาครัฐได้อย่างเหมาะสม อย่างไรก็ตามก็ยังคงจะปฏิเสธไม่ได้ว่าสังคมไทยที่เป็นประชาธิปไตยนั้นอาศัยความชอบธรรมและที่มาของอำนาจจากเสียงส่วนใหญ่ของประชาชนภาครัฐต้องอาศัยการถ่ายทอดนโยบาย ผ่านกระบวนการโดยอาศัยสื่อเป็นเครื่องมือสำคัญ

เพราะฉะนั้นสื่อสารมวลชนในระบอบประชาธิปไตยจึงมีหน้าที่และบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งในการให้ข้อมูลที่ถูกต้องและรอบด้านแต่ที่สำคัญยิ่งไปกว่านั้นคือการที่สื่อสารมวลชนจะปฏิบัติหน้าที่ในการสร้างเสริมองค์ความรู้และกรอบความคิดในการที่จะทำให้ประชาชนสามารถที่จะตัดสินใจและส่งเสริมให้ประชาชนเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาทุจริตภาครัฐได้อย่างแท้จริง

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 2.1 เพื่อศึกษาบทบาทสื่อสารมวลชนในการป้องกันการทุจริตในภาครัฐ
- 2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทการทำหน้าที่สื่อสารมวลชนในการป้องกันการทุจริตในภาครัฐ
- 2.3 เพื่อนำเสนอแนวทางการส่งเสริมบทบาทสื่อสารมวลชนในการป้องกันการทุจริตในภาครัฐ

3. ขอบเขตการศึกษา

- 3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา - ศึกษาบทบาทและปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทการทำหน้าที่สื่อสารมวลชน ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร การผลักดัน ตรวจสอบและการเสนอแนะข้อมูลข่าวสารด้านการป้องกันการทุจริตในภาครัฐ
- 3.2 ขอบเขตด้านประชากร - ศึกษาสื่อสารมวลชนผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องด้านการป้องกันการทุจริตในภาครัฐและเคยได้รับรางวัลหรือมีผลงานดีเด่นด้านสนับสนุนและส่งเสริมการป้องกันการทุจริตในภาครัฐ
- 3.3 ขอบเขตด้านระยะเวลาในการศึกษา - 5 เดือน ระหว่างเดือนมีนาคม - กรกฎาคม 2558

4. ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา

- 4.1 ได้ทราบถึงบทบาทสื่อสารมวลชนในการป้องกันการทุจริตในภาครัฐ
- 4.2 ได้แนวทางในการส่งเสริมบทบาทสื่อสารมวลชนในการป้องกันการทุจริต
- 4.3 ได้ข้อเสนอเชิงนโยบายในการส่งเสริมบทบาทสื่อสารมวลชนในการป้องกันการทุจริตภาครัฐ

5. นิยามศัพท์

บทบาท หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ของสื่อสารมวลชนในการเผยแพร่ ตรวจสอบ ผลักดันและเสนอแนะในการป้องกันการทุจริตในภาครัฐ

สื่อสารมวลชน หมายถึง แบบหนึ่งของการสื่อสาร สามารถกระจายเรื่องราวความรู้ เปิดเผยไปสู่คนส่วนใหญ่ ซึ่งมีลักษณะไม่เหมือนกัน และไปถึงผู้รับพร้อมกัน มีบทบาทสำคัญในการกำหนดแนวโน้มทางวัฒนธรรมของมวลชน

การป้องกัน หมายถึง มาตรการและกิจกรรมต่างๆ ที่กำหนดขึ้นล่วงหน้าเพื่อลดหรือควบคุมการทุจริตในภาครัฐ

การทุจริตในภาครัฐ หมายความว่า กระทำการทุจริตต่อหน้าที่หรือประพฤตินิยมชอบในภาครัฐ โดย “ทุจริตต่อหน้าที่” หมายถึง การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งดังนี้ (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2552 มาตรา 4)

1) การปฏิบัติ หรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในตำแหน่งหน้าที่ เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น

2) การปฏิบัติ หรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีตำแหน่งหรือหน้าที่ซึ่งตนไม่ได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่นั้นเพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น

3) การใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น หรือ

4) การกระทำอันเป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญาหรือตามกฎหมายอื่น

เผยแพร่ หมายถึง บทบาทในการนำเสนอข่าวสาร ข้อมูล ข้อเท็จจริงสู่สาธารณชนผ่านช่องทางต่างๆ

ผลักดัน หมายถึง บทบาทในการส่งเสริมสนับสนุนหรือกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือผลกระทบกับผู้เกี่ยวข้อง

ตรวจสอบ หมายถึง บทบาทในการกระตุ้นให้นำไปสู่การค้นหาข้อเท็จจริงหรือต้นตอของปัญหา

เสนอแนะ หมายถึง ผลจากการเผยแพร่ข้อมูล ข้อเท็จจริงที่ได้จากการตรวจสอบ ได้รับการผลักดันหรือนำไปเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา

แนวทาง หมายถึง ทางปฏิบัติที่วางไว้เป็นแนว

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

2.1 ทฤษฎี แนวคิด และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและจะได้นำเสนอตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. หน้าที่และบทบาทของสื่อในสังคมประชาธิปไตย
2. บทบาทของสื่อสารมวลชนที่มีต่อการแก้ไขปัญหาของสังคม
3. ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่ของสื่อมวลชน
4. ทฤษฎีการกำหนดวาระข่าวสาร
5. ทฤษฎีการพึ่งพาสื่อมวลชน
6. ทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคม
7. แนวคิดบทบาทสื่อสารมวลชนในการแก้ปัญหาคอร์รัปชัน
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
9. กรณีศึกษาบทบาทสื่อสารมวลชนในการแก้ไขปัญหาการทุจริตในภาครัฐ

1. หน้าที่และบทบาทของสื่อในสังคมประชาธิปไตย

ในหนังสือ The Power of News โดยศาสตราจารย์ Michael Schudson ศาสตราจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อสารมวลชนได้กล่าวสรุปไว้ว่าหน้าที่และบทบาทของสื่อในสังคมประชาธิปไตยมีอยู่ 7 ประการได้แก่

- 1) สื่อควรที่จะให้ข้อมูลที่เป็นธรรมและรอบด้านแก่สาธารณชนและทำให้บุคคลต่างๆ ในสังคมสามารถที่จะตัดสินใจต่างๆ โดยอาศัยข้อมูลที่รอบด้านดังกล่าวได้
- 2) สื่อควรที่จะนำเสนอแนวทางและกรอบความคิดที่ถูกต้องและมีเหตุผลในการช่วยให้สาธารณชนเข้าใจถึงบริบทการเมืองที่ซับซ้อนโดยสื่อควรส่งเสริมในการวิเคราะห์และอธิบายการเมืองในรูปแบบที่ทำให้ประชากรเข้าถึงได้และสามารถที่จะเลือกในการปฏิบัติตนได้อย่างมีเหตุผล
- 3) สื่อควรจะทำหน้าที่เป็นพาทนะร่วมในการที่จะทำให้ทุกมุมมองในสังคมของกลุ่มการเมืองต่างๆ ได้รับการนำเสนออย่างเป็นธรรม
- 4) สื่อควรนำเสนอทั้งปริมาณและคุณภาพของข่าวที่ผู้คนที่ต้องการตลาดควรจะเป็นบรรทัดฐานในการผลิตข่าวของสื่อต่างๆ
- 5) สื่อควรเป็นตัวแทนสาธารณะและพูดแทนและพูดถึงประโยชน์สาธารณะเป็นหลักในการที่จะทำให้รัฐบาลต้องรับผิดชอบต่อการกระทำต่างๆ
- 6) สื่อควรที่จะแสดงถึงความเห็นอกเห็นใจและสร้างความเข้าใจที่ดีต่อกันเพื่อที่คนในสังคมส่วนใหญ่จะได้เห็นภาพของคนทั่วไปในโลกและชนชั้นนำก็จะเข้าใจถึงความเป็นไปในสังคมมากขึ้นอีกด้วย

7) สื่อควรจะสร้างพื้นที่ในการสนทนาแลกเปลี่ยนระหว่างประชาชนทั่วไปซึ่งไม่ใช่เพื่อการสร้างความรู้ความเข้าใจในการตัดสินใจทางประชาธิปไตยแต่ยังเป็นกระบวนการในการส่งเสริมประชาธิปไตยอีกด้วย ทั้งนี้กรอบของบทบาทและหน้าที่ดังกล่าวเปรียบเสมือนหลักการที่สื่อใช้ในการทำหน้าที่รายงานข่าวและข้อมูลต่างๆ แต่คำถามใหญ่อีกคำถามคือแล้วกรอบกติกาและโครงสร้างของสื่อในสังคมไทยเอื้อให้เกิดสิ่งเหล่านี้มากน้อยเพียงใด

2. บทบาทของสื่อสารมวลชนที่มีต่อการแก้ไขปัญหาของสังคม

สื่อสารมวลชน” ถือเป็นกระบอกสะท้อนสภาพของสังคม เปรียบเสมือนเครื่องมือที่มีบทบาทสำคัญต่อการสร้างค่านิยม เจตคติ การรับรู้ของประชาชนในสังคม และมียังผลต่อการสร้างอัตลักษณ์ของชาติ สื่อสารมวลชนมีบทบาทสำคัญอย่างมากในด้านการกำหนดวาระข่าวสาร (Agenda Setting) ความเป็นตัวกลางการนำคัดและเลือกเสนอข้อมูลข่าวสารในสังคม (Gatekeeper) หรือแนวคิดผู้นำทางความคิดของสังคม (Opinion Leader) โดยหากพิจารณาถึงบทบาทของสื่อสารมวลชนที่มีต่อการแก้ไขปัญหาสังคมจะเห็นว่ามีบทบาทในการแก้ไขปัญหาสังคมในหลายมิติได้ดังนี้

1) การสื่อสารมีส่วนช่วยให้ชุมชนตระหนักถึงปัญหาของสังคมในด้านที่เกี่ยวกับการปรับตัวของบุคคลให้สอดคล้องกับสังคมเช่นชี้แจงให้เห็นปัญหาของเด็กซึ่งเกิดจากการถูกทอดทิ้งเนื่องจากพ่อแม่ไม่มีเวลาให้ ซึ่งเป็นผลกระทบต่อจิตใจของเด็กและอาจทำให้เกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนในอนาคตตัวอย่างเช่นการโฆษณา “ปลูกฝังความอบอุ่นในบ้านเพื่อพัฒนารากฐานของสังคม”

2) การสื่อสารมีส่วนทำให้ชุมชนทราบถึงปัญหาที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมเช่นสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ การขาดแคลนทรัพยากรทางธรรมชาติ การขาดแคลนพลัง เช่นการโฆษณาของบริษัทปูนซีเมนต์ที่มีส่วนช่วยรักษาต้นน้ำธรรมชาติ โฆษณานี้อาจจะทำให้ชุมชนทราบถึงปัญหาที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมได้

3) การสื่อสารมีส่วนช่วยในการส่งเสริมค่านิยมในสังคมบทบาทของการสื่อสารที่มีส่วนช่วยในการส่งเสริมค่านิยมของสังคมนี้กำลังแพร่หลายในยุคปัจจุบันซึ่งทางภาครัฐบาลได้มีนโยบายมุ่งส่งเสริมค่านิยม 4 ประการคือ ประหยัด นิยมไทย มีวินัย และรักษาความสะอาดของบ้านเมือง

4) การสื่อสารมีส่วนช่วยในการขอความร่วมมือจากประชาชนบทบาทของการสื่อสารเพื่อขอความร่วมมือในการบริจาคเพื่อสาธารณกุศลต่างๆ การสื่อสารเพื่อขอความร่วมมือบริจาคเงินสมทบทุนมูลนิธิพัฒนาเด็ก สมทบทุนสร้างตึกโรงพยาบาลบริจาคโลหิตของสภาอากาศไทย เป็นต้น

5) การสื่อสารส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมผู้บริโภคของสังคมเช่นการเกิดกระแสบริโภคนิยม (Consumerism) หรือเป็นแฟชั่นตามสมัยนิยมที่อาจจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในสังคมโดยอาจจะมีความเปลี่ยนแปลงในการบริโภคสินค้าและนวัตกรรมใหม่ๆ มากขึ้น จนในบางครั้งก็อาจเป็นผลกระทบต่อแผนของโครงสร้างสังคมเดิมและเกิดความสับสนวุ่นวายขึ้นได้ ในการสื่อสารเพื่อมุ่งหวังพัฒนาสังคมนั้นเป็นเรื่องที่ควรพิจารณาในทุกๆ ด้านอย่างรอบคอบเพื่อความรู้เท่าทันกับสภาพของสังคมปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาและความคาดเคลื่อนของสื่อที่ไม่แน่นอนซึ่งในการสื่อสารไม่ว่าจะในรูปแบบใดย่อมให้ทั้งผลดีและผลเสียแตกต่างกันเสมอ นอกเหนือจากการปรับเปลี่ยนระบบการสื่อสารแล้วกระบวนการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวยังจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือของบุคคลที่ทำงานในแวดวงสื่อสารมวลชนในการทบทวนและปรับเปลี่ยนและทบทวนแนวทางการนำเสนอข้อมูลข่าวสารโดยมุ่งเน้นเสนอข้อมูลข่าวสารด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมเน้นหนักนำเสนอเนื้อหาสาระแทนการมุ่งเน้นเสนอเฉพาะสิ่งที่ “ขายได้” เท่านั้น นอกจากนี้ควรนำเสนอข่าวสารรอบด้าน

ตีแผ่และเจาะลึกข้อมูลโดยคำนึงถึงข้อเท็จจริงและการตรวจสอบสภาพปัญหาต่างๆ โดยเฉพาะการตรวจสอบการทำงานของผู้บริหารประเทศแทนการนำเสนอข้อมูลตามกระแสสังคมหรือการทำงานเพื่อตอบสนองบุคคลเพียงบางกลุ่มเท่านั้นตลอดจนการเปิดช่องทางเลือกสำหรับนำเสนอปัญหาต่างๆ ผ่านสื่อให้มากขึ้นและประสานงานกับสมาชิกในสังคมในการหาทางออกร่วมกันเพื่อผลักดันให้สังคมมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืนต่อไป

H. Lasswell (อ้างใน นันทนา นันทวโรภาส 2557: 47-48) มองบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนเชื่อมโยงไปกับการธำรงรักษาเสถียรภาพของสังคม โดยมีหน้าที่ย่อยดังนี้

1) ทำหน้าที่สอดส่องดูแลและตรวจตราสิ่งที่เกิดขึ้นในสังคม เพื่อที่ประชาชนจะได้รับทราบและมีปฏิริยาตอบโต้ได้อย่างเหมาะสม ทั้งเหตุการณ์ดีและร้าย (แต่โดยส่วนใหญ่คนมักจะไม่สนใจข่าวดี สื่อมวลชนจึงมักนำเสนอแต่ข่าวร้าย)

2) ทำหน้าที่สร้างความเป็นเอกภาพในสังคม โดยไม่พยายามที่จะสร้างความขัดแย้งแตกแยกให้เกิดขึ้นกับคนกลุ่มต่างๆ เพราะหากสื่อพยายามกระพือหรือตอกย้ำความขัดแย้งในหมู่ประชาชน ความขัดแย้งก็จะยิ่งขยายวงและส่งผลรุนแรงตามมา

3) ทำหน้าที่สืบทอดวัฒนธรรมทางสังคม ซึ่งสื่อมวลชนควรจะอนุรักษ์วัฒนธรรมทางสังคม เพื่อเป็นมรดกตกทอดไปยังรุ่นต่างๆ

นอกจากนั้นสื่อมวลชนยังต้องมีหน้าที่ย่อยๆ อีกมากมาย ในฐานะที่เป็นผู้เผยแพร่ความจริงในสังคม และที่สำคัญ สื่อมวลชนจะต้องปฏิบัติงานภายใต้จรรยาบรรณอย่างเข้มข้น เพราะหากสื่อมวลชนทำหน้าที่โดยขาดความสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวมแล้ว ก็จะเป็นที่มาซึ่งความเสื่อมของสังคม

3. ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่ของสื่อมวลชน (Structural Funtional of Mass Media) โดย เอฟ เอส ซีเบิร์ต (F.S Siebert, 1956)

เปรียบเทียบสังคมกับร่างกายมนุษย์ โดยถือว่าร่างกายทั้งหมดเป็นระบบใหญ่ โดยมีระบบย่อยๆ ประกอบกันอยู่ ซึ่งต่างต้องพึ่งพาอาศัยกัน ระบบใหญ่จะต้องมีหน้าที่พื้นฐาน คือรักษาเสถียรภาพของทั้งระบบเอาไว้เพื่อให้ทั้งระบบมีความสมดุล ทุกส่วนต้องมีการแบ่งงานกันทำตามหน้าที่ หากระบบย่อยๆ ทำหน้าที่ได้ดี ระบบทั้งหมดก็จะมีเสถียรภาพ ดังนั้นแบบแผนของกิจกรรมจะต้องคงทนและมีเสถียรภาพ

สื่อสารมวลชนมีหน้าที่ทางสังคมหรือพันธกิจ (Social Function) คือ เป็นผู้เฝ้าระวังและตรวจสอบสภาพแวดล้อมทางสังคม และการเมืองที่เรียกว่า “สุนัขเฝ้าบ้าน” (watchdog)

Parson ระบุหน้าที่ทางสังคมของสื่อมวลชนไว้ 4 ประการคือ

- 1) ปลุกฝังค่านิยมหลักในสังคม (Core Value)
- 2) รักษาความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของระบบไว้
- 3) ขจัดความขัดแย้งทางสังคม
- 4) หาวิถีทางในการปรับตัวให้สังคมอยู่รอด

ทฤษฎีดังกล่าว สื่อมวลชนมีหน้าที่ทางสังคมหรือพันธกิจทางสังคม (social functions) เป็นผู้เฝ้าระวังและตรวจสอบสิ่งแวดล้อมทางสังคม และการเมือง เป็นสุนัขเฝ้าบ้าน (watchdog) คอยบอกให้สมาชิกสังคมรู้ว่า เกิดอะไรขึ้นรอบๆ บ้านของตน แน่แน่นอนว่า ในการทำหน้าที่ดังกล่าว ย่อมหนีไม่พ้นการตรวจสอบการ

ฉ้อราษฎร์บังหลวง และการคอร์รัปชันซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปกำลังเกิดขึ้นอย่างชุกชุมโดยเฉพาะเป็นการกระทำของผู้มีอำนาจทางการเมืองและอำนาจรัฐเป็นส่วนใหญ่

4. ทฤษฎีการกำหนดวาระข่าวสาร (Agenda Setting)

แนวคิดนี้เชื่อในพลังอำนาจของสื่อมวลชน ในการกำหนดวาระให้คนครุ่นคิด ดังนั้นการที่สื่อมวลชนเลือกที่จะนำเสนอประเด็นใดประเด็นหนึ่ง ก็เหมือนการกำหนดวาระให้กับสังคม แมคคอม และดีชอร์ (McCombs & D.Shaw อ้างใน นันทนา นันทวโรภาส 2557: 14) ได้ทำวิจัยซึ่งสามารถสรุปเกี่ยวกับทฤษฎีนี้ว่า “สื่ออาจไม่ประสบความสำเร็จในการทำให้คนคิดตามสื่อ แต่ประสบความสำเร็จในการทำให้คนคิดถึง (think about) เรื่องที่สื่อหยิบยกมาเป็นข่าวได้... สื่ออาจจะไม่สามารถเปลี่ยนแปลงการกระทำของคนได้ แต่สื่อสามารถปรับเปลี่ยนการรับรู้ของคนได้”

McCombs and D.Shaw ระบุตัวแปร 3 ตัวที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดวาระข่าวสารได้แก่

1) วาระของสื่อ (media agenda) คือการกำหนดประเด็นการนำเสนอจากกองบรรณาธิการ การพิจารณาเลือกที่จะนำเสนอข่าวใด ละเว้นการเสนอข่าวใด เป็นการกำหนดวาระโดยใช้วิจารณ์ญาณของผู้ปฏิบัติการข่าวหรือผู้บริหารในสื่อต่างๆ

2) วาระสาธารณะ (public agenda) คือการกำหนดวาระโดยสาธารณชนเป็นการเลือกนำเสนอข่าวที่สอดคล้องกับความสนใจของคนส่วนใหญ่ ซึ่งมักเป็นข่าวที่แปลก ข่าวที่ใหญ่ หรือเป็นข่าวที่มีคนส่วนใหญ่เข้าร่วม เช่น การชุมนุมประท้วงของคนจำนวนมาก

3) วาระที่ถูกกำหนดจากชนชั้นนำ (elite agenda) คือวาระที่ผู้มีชื่อเสียง บุคคลสาธารณะ ชนชั้นนำ กำหนดโดยการพูดหรือปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งให้สื่อมวลชนนำเสนอ ตัวอย่างเช่น การปาฐกถาของพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ การที่บุคคลในราชินิกุลรวมตัวกันออกแถลงการณ์ ฯลฯ จัดเป็นการกำหนดวาระโดยชนชั้นนำ

5. ทฤษฎีการพึ่งพาสื่อมวลชน (Media Dependency Theory)

ทฤษฎีนี้ให้ความสำคัญกับสื่อมวลชนเป็นอย่างมาก โดย (DeFleur & Ball-Rokeach อ้างใน นันทนา นันทวโรภาส 2557 : 41-42) ชี้ให้เห็นว่าสื่อมวลชนมีความสำคัญ 3 ลักษณะคือ

- 1) สื่อมวลชนเป็นแหล่งในการสร้างและรวบรวมข้อมูล
- 2) สื่อมวลชนเป็นแหล่งแปรรูปข้อมูล
- 3) สื่อมวลชนเป็นแหล่งแพร่กระจายข่าวสารข้อมูล

ประชาชนต้องพึ่งสื่อมวลชนเพื่อ

- ช่วยทำความเข้าใจในปรากฏการณ์ต่างๆ ในสังคม ทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติ
- ช่วยให้รู้จักแสดงออกอย่างเหมาะสมในสถานการณ์ต่างๆ
- ช่วยให้เกิดความบันเทิง ผ่อนคลาย
- ช่วยวางรูปแบบความคาดหวังในสถานภาพของตน เช่น การคาดหวังต่อนักการเมืองว่า

ควรเป็นคนอย่างไร เราจึงสมควรที่จะเลือกเข้าไปทำหน้าที่สมาชิกผู้แทนราษฎร หรือการที่เรามีระดับสติปัญญาขนาดนี้ ควรเลือกที่จะประกอบอาชีพใด

โดยทั่วไปปัจเจกบุคคลจะพึงพาสื่อมวลชนมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับระดับความแปรปรวนของสถานการณ์ ยังมีวิกฤตมากก็ยิ่งต้องพึ่งพาสื่อมวลชนมาก และการที่จะพึ่งพาสื่อมวลชนชนิดใดก็ขึ้นอยู่กับศักยภาพในการนำเสนอข้อมูลของสื่อเหล่านั้น ในสภาวะปกติ ผู้รับสารที่มีสถานภาพแตกต่างกันก็มีแนวโน้มที่จะพึ่งพาสื่อมวลชนแตกต่างกัน ตัวอย่างเช่น นักธุรกิจย่อมต้องพึ่งพาสื่อมวลชนมากกว่าเกษตรกร นักการเมืองย่อมต้องพึ่งพาสื่อมวลชนมากกว่านักศึกษา ฯลฯ

6. ทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility Theory)

เกิดขึ้นภายหลังจากที่มีการขยายตัวของกิจการสื่อมวลชนตามทฤษฎีเสรีนิยม เนื่องจากพบว่าสื่อมวลชนมิได้พัฒนาความรับผิดชอบต่อควบคู่ไปกับเสรีภาพ คณะกรรมการที่ทำงานด้านเสรีภาพของสื่อมวลชนในสหรัฐอเมริกา (Commission on the Freedom of the Press) จึงได้จำกัดข้อกำหนดรับผิดชอบต่อสื่อไว้ดังต่อไปนี้

- สื่อมวลชนจะต้องรายงานข่าวตามปรากฏการณ์ที่เป็นจริงอย่างละเอียดครบถ้วน และต้องตรวจสอบอย่างรอบคอบ
- สื่อมวลชนจะต้องเป็นเวทีแห่งความคิดเห็นสาธารณะ ที่เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น
- สื่อมวลชนต้องเป็นตัวแทนของคนทุกกลุ่มในสังคม
(Daniss McQuail อ้างใน นันทนา นันทวโรภาส 2557: 27-28) เสนอหลักการของสื่อมวลชนที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมดังนี้คือ
  - สื่อมวลชนมีพันธกิจที่ต้องรับผิดชอบต่อสังคม มหาชนจึงควรเป็นเจ้าของสื่อ
  - การนำเสนอข่าวต้องเป็นเรื่องจริง ตรงไปตรงมา ยุติธรรมตามมาตรฐานวิชาชีพ
  - สื่อมวลชนควรมีเสรีภาพภายใต้การควบคุมตนเอง
  - สื่อมวลชนต้องทำหน้าที่เป็นเวทีแลกเปลี่ยนทัศนะอันหลากหลาย
  - สื่อจะต้องปฏิบัติงานตามหลักจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพ

7. แนวคิดบทบาทสื่อสารมวลชนในการแก้ปัญหาคอร์รัปชัน

นายแพทย์ประเวศ วะสี ให้ความหมายของบทบาทสื่อสารมวลชนว่า ในสังคมการเมืองหนึ่งๆ ย่อมมีแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของสื่อมวลชนแตกต่างกันไป ในประเทศที่ปกครองด้วยระบอบเผด็จการย่อมมองว่า สื่อมวลชนเป็นเพียงเครื่องมือและสนองนโยบายรัฐบาลในการเผยแพร่ผลงานและนโยบายของรัฐไปสู่ประชาชนในลักษณะการสื่อสารทางเดียว ทำให้การทำงานของสื่อมวลชนถูกควบคุมอย่างเข้มงวดจากอำนาจรัฐ อย่างไรก็ตามทฤษฎีเกี่ยวกับสื่อสารมวลชนมีค่อนข้างหลากหลาย อาทิ นักทฤษฎีแนวเสรีนิยมเชื่อว่า สื่อมวลชนเป็นตลาดเสรีแห่งความคิด และมีความเป็นกลางในการทำหน้าที่ของตน

ขณะที่บางทฤษฎีมองว่า สื่อมวลชนเป็นตัวแทนของชนชั้นนายทุนและผู้กุมอำนาจ โดยทำงานภายใต้ตรรกะของระบบเศรษฐกิจการเมืองทุนนิยมซึ่งผูกขาดโดยคนส่วนน้อย ดังจะเห็นได้ว่าสื่อมวลชนกระแสหลักมีการทำงานตามกลไกการตลาดโดยเสนอสิ่งที่คนส่วนใหญ่นิยมชมชอบ

ทฤษฎีดังกล่าวพยายามอธิบายว่า การที่สื่อมวลชนมีอำนาจในการโน้มน้าวใจ การสร้างประชาคม การควบคุมจิตใจและวิถีวัฒนธรรมของประชาชน สื่อมวลชนจึงถูกกลุ่มทุนรวมถึงอำนาจรัฐนำมาใช้เป็นเครื่องมือรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มตน

การที่กลุ่มทุนและรัฐมีอำนาจเหนือสื่อมวลชน ทำให้โครงสร้างของระบบสื่อมวลชนเป็นไปในทิศทางที่จะรับใช้กลุ่มอำนาจเหล่านี้ กลายเป็นเครื่องมือในการโฆษณาชวนเชื่อและสร้างความชอบธรรมในทางการเมือง รัฐบาลจึงไม่ต้องการให้สื่อมวลชนมีสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการวิพากษ์วิจารณ์

อย่างไรก็ตามโดยทั่วไปแล้ว สื่อมวลชนโดยเฉพาะหนังสือพิมพ์มีหน้าที่หลักคือ การให้ข้อมูลข่าวสารโดยการนำเสนอเหตุการณ์ ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในรูปแบบต่างๆ ซึ่งแต่ละวันมีเหตุการณ์และข้อเท็จจริงเกิดขึ้นอย่างมากมาย สื่อมวลชนมีข้อจำกัดที่ไม่สามารถนำเสนอได้ทั้งหมด จึงต้องทำหน้าที่ "นายทวาร" ข่าวสารคัดกรองข้อมูลข่าวสารดังกล่าวเพื่อนำเสนอต่อสาธารณะโดยยึดหลักประโยชน์สาธารณะและความสนใจของประชาชนเป็นปัจจัยสำคัญ

ในระบอบการเมืองประชาธิปไตยแบบเน้นการมีส่วนร่วม สื่อมวลชน นอกจากเป็นเวทีในการแสดงความคิดเห็นของประชาชนอย่างอิสระ เป็นสื่อกลางระหว่างกลุ่มคนหรือประชาสังคม เป็นช่องทางในการเรียนรู้ร่วมกันแล้ว สื่อมวลชนยังมีบทบาทในการตรวจสอบอำนาจรัฐด้วย (The watchdog theory)

8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อูบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ และคณะ (2543, หน้า 483) ศึกษาเรื่องผลของการสื่อสารมวลชน (Effect of Mass Communication) คือ สิ่งที่เกิดขึ้นหลังจากที่ทำการสื่อสาร และผลนั้นอาจเป็นการเปลี่ยนแปลง ในด้านอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด ตลอดจนความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมของผู้รับสารนั้นด้วยโดยสรุปไว้ว่า การสื่อสารอาจก่อให้เกิดผล 4 ระดับคือ

ระดับปัจเจกบุคคล ผลกระทบที่เกิดจากระดับปัจเจกบุคคลได้แก่ ด้านความนึกคิด (cognition) เช่น ความรู้ (knowledge) และความเห็น (opinion) ด้านความรู้สึก (affection) เช่น ทศนคติ ซึ่งหมายถึงความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และด้านพฤติกรรม (behavior) ตัวอย่างเช่น การที่เด็กและเยาวชนรับสื่อประเภทใดประเภทหนึ่งมากเกินไป (heavy user of mass media) จนทำให้การติดต่อกับบุคคลและโลกภายนอก และอาจนำไปสู่การถูกล่อลวงได้โดยง่าย

ระดับกลุ่มหรือองค์กร เช่น ดนตรี รายการบันเทิงต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการสร้างวัฒนธรรมย่อยของกลุ่มเด็กและวัยรุ่น หรือการโฆษณาหรือมือถือที่ทำให้คนรุ่นใหม่ในวัยทำงานติดโทรศัพท์และนิยมสื่อสารกันด้วยภาษาผสมด้วยถ้อยคำนั้นๆ

ระดับสถาบันทางสังคม เช่น การเสนอข่าวในทางลบเกี่ยวกับพระสงฆ์บ่อ ยทำให้สถาบันศาสนาได้รับผลกระทบจนนำไปสู่การปฏิรูปสถาบันสงฆ์

ระดับสังคมและวัฒนธรรม เช่น การจัดงานประกวดนางงามและการเสนอเป็นข่าวใหญ่อย่างต่อเนื่อง เป็นการตอกย้ำค่านิยมเกี่ยวกับผู้หญิงในเรื่องรูปเป็นทรัพย์ เท่ากับเป็นการสนับสนุนให้ธำรงสภาพสังคมชายเป็นส่วนใหญ่ ค่านิยมกรณีมีเมียน้อย การเที่ยวโสเภณี ไปจนถึงการใช้ความรุนแรงในครอบครัว จากข้างต้น

จะเห็นได้ว่า การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวอาจเป็นผลที่เกิดขึ้นในหลายๆ ลักษณะดังอาจแบ่งได้เป็นหลายประเภท ดังนี้

กิติมา สุรสนธิ (2542, หน้า 98 – 99) ศึกษาเรื่อง การแบ่งประเภทผลของการสื่อสารมวลชน สรุปได้ว่า การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการสื่อสารมวลชน อาจเป็นผลที่เกิดขึ้นในหลายๆ ลักษณะดังอาจแบ่งได้เป็นหลายประเภทดังนี้

แบ่งตามระยะเวลา เป็นการแบ่งผลของการสื่อสารโดยพิจารณาจากระยะเวลาที่ผลของการสื่อสารในครั้งนั้นๆ ปรากฏอยู่ ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

ผลระยะสั้น (Short – term Effect) เป็นผลที่เกิดขึ้นจากการสื่อสารเพียงระยะสั้นๆ เช่น การห้ามสูบบุหรี่ในโรงหนัง

ผลระยะยาว (Long – term Effect) เป็นผลระยะยาวที่เกิดขึ้นเนื่องจากการสื่อสาร เช่น การประชาสัมพันธ์ ให้คนไปทำหมัน หรือโครงการรณรงค์ให้คนเลิกสูบบุหรี่ ถ้าคนไปทำหมันหรือเลิกสูบบุหรี่ไปตลอดก็จะทำให้เกิดผลระยะยาวขึ้น

แบ่งตามลักษณะของผลที่เกิดขึ้น แบ่งเป็น 2 ประเภท เป็นการแบ่งประเภทของผลการสื่อสารโดยพิจารณาจากทิศทางของผลของการสื่อสารที่เกิดขึ้นว่าสิ่งที่เกิดขึ้นนั้นเป็นผลจากการสื่อสารนั้นโดยตรงหรือไม่จากผลของการสื่อสารในครั้งนั้นโดยตรง ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทคือ

ผลทางตรง (Direct Effect) เป็นผลที่เกิดขึ้นจากการสื่อสารในครั้งนั้นโดยตรง ผู้สื่อสารต้องการส่งปฏิกริยาตอบสนองนั้นอย่างตรงไปตรงมา เช่น การตอบคำถาม ครูสอนให้นักเรียนอ่านหนังสือออก เจ้าหน้าที่โครงการฝึกหัดให้แม่บ้านจักสานวัสดุเป็น เป็นต้น

ผลทางอ้อม (Indirect Effect) หรือผลแอบแฝง (Latent Effect) เป็นผลที่ไม่ได้เกิดขึ้นโดยตรงจากการสื่อสารครั้งนั้น แต่เป็นผลกระทบอื่นที่ผู้ส่งไม่ได้คาดไว้จากการสื่อสาร ผู้สื่อสารไม่กล้าแสดงปฏิกริยาตอบสนองนั้นโดยตรง เช่น การยืมแทนการปฏิเสธ การให้ข้อมูลในโครงการคุมกำเนิด มีผลทำให้เด็กสาวในสังคมปล่อยเนื้อปล่อยตัวมากยิ่งขึ้น หรือเด็กวัยรุ่นเรียนรู้วิธีการเสพยาเสพติดจากภาพยนตร์ในโครงการต่อต้านยาเสพติด เป็นต้น

แบ่งตามความดีและไม่ดีของผลที่เกิดขึ้น โดยพิจารณาจากผลของการสื่อสารในครั้งนั้นๆ ว่าก่อให้เกิดผลดีต่อบุคคล หรือต่อสังคมหรือไม่ หรืออีกแห่งหนึ่งคือเป็นผลที่ทำให้ผู้ส่งสารบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ได้ตั้งใจหรือไม่ ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

ผลทางบวก (Positive Effect) ผู้รับสารที่มีปฏิกริยาในทางบวกหรือเชิงตอบรับ จะแสดงอาการพึงพอใจ สนับสนุนการส่งสารของผู้ส่งสารอาจออกมาในรูปคำพูด การปรบมือหรือการแสดงอื่นๆ สำหรับตัวผู้ส่งสารเอง เมื่อได้รับปฏิกริยาในทางบวกก็จะเกิดความรู้สึกกระตือรือร้น ภาคภูมิใจ อยากทำการส่งสารนั้นต่อไปได้แก่ผลการสื่อสารที่บรรลุวัตถุประสงค์ของผู้ส่งสารเป็นผู้ที่ก่อให้เกิดผลดีทั้งต่อตัวบุคคลและสังคม

ผลทางลบ (Negative Effect) ผู้รับสารที่มีปฏิกริยาโต้ตอบในทางลบ หรือเชิงปฏิเสธ จะแสดงออกโดยการไม่พอใจ คัดค้าน และการแสดงอื่นๆ สำหรับตัวผู้ส่งสารเอง เมื่อได้รับปฏิกริยาโต้ตอบในทางลบ ก็เกิดความรู้สึกอึดอัด ไม่พอใจ อาจมีการแข่งขัน หรืออาจพยายามเปลี่ยนแปลงเนื้อหาและวิธีการในการสื่อสารเพื่อให้เป็นที่พึงพอใจแก่ผู้รับสาร หรืออาจจะหยุดชะงักไม่ส่งสารนั้นต่อไป ได้แก่ ผลของการสื่อสารที่ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ของผู้ส่งสาร และผลที่เกิดขึ้นนั้นก่อให้เกิดผลในทางที่ไม่ดีต่อบุคคลและต่อสังคม

ก่อนที่จะมีการวิเคราะห์ผลหรืออิทธิพลของสื่อมวลชนนั้น ก่อนอื่นควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของคำว่าอิทธิพลของสื่อมวลชนเสียก่อน คำว่า อิทธิพล (Influence) นั้น หมายถึง การที่สื่อมวลชนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นกับบุคคลที่เป็นผู้รับสารในด้านต่างๆ อันได้แก่ การเปลี่ยนแปลงความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Attitudes) และพฤติกรรม (Behavior) ซึ่งการเปลี่ยนแปลงในระดับจุลภาคหรือระดับบุคคล (Individual Level) หรือระดับระหว่างบุคคล (Interpersonal Level) และระดับมหภาค (Aggregate Level)

สุรสิทธิ์ วิทยารัฐ (2549) ได้สรุปไว้ว่าการเปลี่ยนแปลงจากผลของการสื่อสารอาจก่อให้เกิดผล 3 ประการกล่าวคือ การเปลี่ยนแปลงความรู้ (Knowledge Change) การเปลี่ยนทัศนคติ (Attitude Change) และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Practice Change) โดยการเปลี่ยนแปลงสามารถแบ่งได้ตามหลักเกณฑ์ความดีและไม่ดีของผลที่เกิดขึ้นซึ่งเป็นการพิจารณาว่าผลของการสื่อสารในครั้งนั้นๆ ก่อให้เกิดผลดีต่อบุคคลหรือเป็นผลที่ทำให้ผู้ส่งสารบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งใจหรือไม่ ทั้งนี้สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือประเภทแรกคือผลทางบวก (Positive Effect) ซึ่งเป็นผลของการสื่อสารที่บรรลุวัตถุประสงค์ของผู้ส่งสารที่ตั้งไว้และก่อให้เกิดผลดีต่อบุคคลประเภทที่สองคือผลทางลบ (Negative Effect) เป็นผลของการสื่อสารที่ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่ผู้ส่งสารได้คาดหวังไว้ อีกทั้งยังก่อให้เกิดผลไม่ดีต่อบุคคลอีกด้วย เมื่อผลของการสื่อสารเกิดในทางบวกหรือลบก็ตามสิ่งที่เกิดขึ้นต่อมาแก่ผู้รับสารก็คือความพึงพอใจของการสื่อสาร

พิรธอง รามสุตธรรมะนันท์ และศศิธร ยุวโกศล (2546) ทำการวิจัยเรื่อง “การกำกับดูแลเนื้อหาของสื่อวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ในประเทศไทย” สรุปได้ว่าข้อเสนอแนะและแนวทงนโยบายสำหรับการกำกับดูแลเนื้อหาของสื่อวิทยุและโทรทัศน์ออกได้เป็นประเด็นต่างๆ ได้แก่วัตถุประสงค์ในการกำกับดูแลเนื้อหาของสื่อวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ควรปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับความเคลื่อนไหวในสังคมที่เปลี่ยนแปลงโดยมุ่งเน้นที่เสรีภาพในการแสดงออก การรับรู้ข่าวสารสิทธิส่วนบุคคลและมาตรฐานของเนื้อหา

บุษยรัตน์ อภินันทศรี (2542) ทำการวิจัยเรื่อง “การศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาสถาบันราชภัฏมหาสารคามที่มีต่อรูปแบบการจัดรายการวิทยุกระจายเสียงในปัจจุบัน” พบว่าส่วนใหญ่จะฟังเพื่อผ่อนคลายความเครียด เพื่อความเพลิดเพลิน และเพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถของตนเองตามลำดับที่สำคัญทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้รับความรู้ความเป็นไปของสังคมปัจจุบันมากยิ่งขึ้น ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ต้องการให้มีรายการสาระบันเทิงที่สอดแทรกความรู้เข้าไปด้วย

ศรีประภัสสร สุทธิเสวีวันต์ (2534) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการกำหนดและวิธีการนำเสนอรายการข่าววิทยุกระจายเสียงพบว่ารายการวิทยุในปัจจุบันแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบใหญ่ๆ คือรายการข่าวประเภทเป็นทางการ รายการข่าวประเภทไม่เป็นทางการ ซึ่งรายการข่าวประเภทเป็นทางการสามารถแบ่งแยกได้ 2 รูปแบบ คือรายการข่าวรวมรายการข่าวสั้นทุกชั่วโมง ส่วนรายการข่าวประเภทไม่เป็นทางการแยกได้เป็น 3 รูปแบบ คือรายการพูดคุยข่าว รายการข่าวชาวบ้าน และรายการละครข่าว ส่วนวิธีการนำเสนอมีคล้ายคลึงกันในเรื่องเพลงประจำรายการและมีความแตกต่างในเรื่องเทคนิคลีลาการพูดเสียงประกอบรายการเนื้อหาที่น่าเสนอและการได้มาของข่าว นอกจากนี้คุณค่าของข่าวในประเภทเป็นทางการมีคุณค่าข่าวในเรื่องความรวดเร็วความสำคัญและผลกระทบต่อประชาชน ส่วนรายการประเภทไม่เป็นทางการมีคุณค่าข่าวในเรื่องที่คนทั่วไปสนใจความใกล้ชิดและความแปลก

สมควร กวียะ (2533) ได้วิจัยเรื่อง “นิสัยการรับข่าวของชนบทไทย” กลุ่มตัวอย่างครอบครัวที่สมรสหรือบุตรธิดาคนแรกของครอบครัวมีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปจำนวน 990 คน ภาคกลาง 100 คน ภาคใต้ 203 คน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 118 คน สรุปได้ว่าสื่อประเภทโทรทัศน์ชายขอบรายการกีฬา ส่วนหญิงชอบรายการบันเทิง พิจารณาตามอายุ 15 - 19 ปี ชอบรายการประเภทบันเทิงมากที่สุด ส่วนสื่อที่เข้าถึงประชาชนมากที่สุด คือ วิทยุ นิตยสาร หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ตามลำดับ

Cherry (1978) ศึกษาเรื่องการติดต่อสื่อสารของมนุษย์พบว่าการสื่อสารของมนุษย์จะเกิดผลได้ ต้องมีการกระทำที่เรียกว่าการกระทำเพื่อแบ่งปันข่าวสารและการแบ่งปันข่าวสารระหว่างกันจะเกิดความเข้าใจร่วมกันเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจและการทำกิจกรรมที่สอดคล้องซึ่งกันและกัน

การศึกษาของ Cherry ชี้ให้เห็นว่าจะสอดคล้องกับแนวทางการศึกษาของผู้วิจัยที่ว่า การเปิดรับข่าวสารจากสื่อหนังสือพิมพ์เป็นการสื่อสารทางตรงกับผู้รับสารและทำให้ผู้รับสารเกิดการตัดสินใจได้ทันทีว่าข่าวสารที่รับไปพึงพอใจและนำไปใช้ประโยชน์ได้มากน้อยเพียงใด

Palmgreen and Rayburn (1979) ศึกษาเรื่องการใช้สื่อเพื่อประโยชน์และความพึงพอใจในการเปิดรับสื่อโทรทัศน์โดยศึกษาความคาดหวังและความพึงพอใจในการรับชมรายการโทรทัศน์ด้านการศึกษาในรัฐเคนตักกีของสหรัฐฯ เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์จากกลุ่มตัวอย่าง 526 คน วัดค่าความคาดหวังจากการชมรายการโทรทัศน์ว่ารายการโทรทัศน์จะให้การผ่อนคลายความเครียดการเรียนรู้สิ่งต่างๆ การใช้ประโยชน์ในการสื่อสารสัมพันธ์การช่วยให้ลืมหิวต่างๆ เพื่อฆ่าเวลาเป็นเพื่อนแก้เหงาและเพื่อความบันเทิง พบว่าความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้ชมมีความแตกต่างกันสูงและมีความสัมพันธ์ในเชิงลบคือความคาดหวังสูง-ความพึงพอใจต่ำหรือความคาดหวังต่ำ-ความพึงพอใจสูง

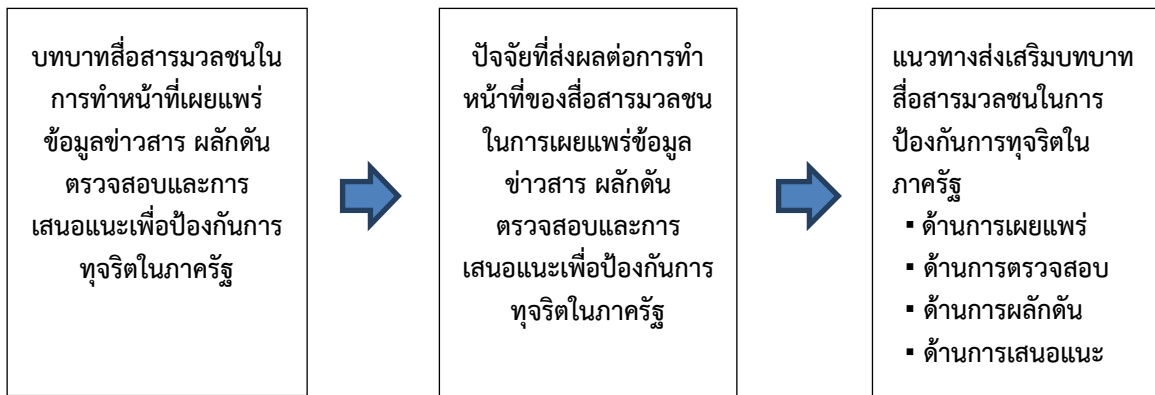
การศึกษาของ Palmgreen and Rayburn ชี้ให้เห็นว่า จะเป็นแนวทางให้ผู้วิจัยได้ศึกษาว่าการเปิดรับสื่อของบุคคลแต่ละคนจะมีความต้องการตอบสนองความต้องการของตนแตกต่างกันหรือไม่ รวมไปถึงความคาดหวังของวัยรุ่นที่อ่านหนังสือพิมพ์กีฬาที่จะนำไปสู่ความพึงพอใจต่อการวิเคราะห์ข้อมูลของหนังสือพิมพ์กีฬานั้นๆ อย่างดีที่สุด

9. กรณีศึกษาบทบาทสื่อสารมวลชนในการแก้ไขปัญหาการทุจริตในภาครัฐ

เพื่อให้การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมบทบาทสื่อสารมวลชนในการป้องกันทุจริตในภาครัฐมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น คณะผู้วิจัยจึงได้นำกรณีศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการทำหน้าที่ของสื่อมวลชนเกี่ยวกับการส่งเสริมบทบาทของสื่อในการป้องกันทุจริตในภาครัฐ ด้านการเผยแพร่ ด้านการตรวจสอบ ด้านการผลักดัน และด้านการเสนอแนะ โดยนำตัวอย่างกรณีศึกษาที่สำนักข่าวอิศรา www.isranews.org นำเสนออย่างเกาะติดเป็นระยะเวลาเวลากว่า 6 เดือน คือ กรณีคืนภาษีมูลค่าเพิ่มให้แก่ผู้ประกอบการอย่างมีเงื่อนไขกว่า 4.3 พันล้านบาท “เปิดโปงขบวนการคืนภาษีมูลค่าเพิ่มฉาว 4.3 พันล้าน ข่าวเจาะแห่งปี “สำนักข่าวอิศรา” จากจุดเริ่มต้นเกาะติด 6 เดือนก่อนเชือด 18 ชรก.-5 เอกชน ย้ายซี 9 เต็งอธิบดี สู่มีอัยการ-ป.ป.ช. ลงดาบ”

ข่าวชิ้นนี้ได้สะท้อนให้เห็นถึงการคอร์รัปชันครั้งใหญ่ที่สุดในกรมสรรพากร มิใช่แค่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในเรื่องการบริหารจัดการระบบการคืนภาษีให้แก่ผู้ประกอบการเพียงประการเดียว หากแต่นำไปสู่การตรวจสอบลงโทษผู้เกี่ยวข้องอย่างขนานใหญ่

2.2 กรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย

บทที่ 3 ระเบียบวิธีในการศึกษาวิจัย

3.1 รูปแบบการศึกษาวิจัย

การศึกษานี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Study) โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งในระดับปฐมภูมิและทุติยภูมิจากแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง โดยมีวิธีการดำเนินการดังนี้

1) การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลปฐมภูมิ - เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกสื่อสารมวลชน ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องด้านการป้องกันทุจริตในภาครัฐและเคยได้รับรางวัลหรือมีผลงานดีเด่นด้านสนับสนุนและส่งเสริมการป้องกันการทุจริตในภาครัฐ

2) รวบรวมข้อมูลระดับทุติยภูมิ - เอกสารที่เกี่ยวข้อง รวบรวมข้อมูลกรณีศึกษาตัวอย่างจากหนังสือพิมพ์ และสื่อออนไลน์

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ศึกษาสื่อสารมวลชนผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องด้านการป้องกันทุจริตในภาครัฐและเคยได้รับรางวัลหรือมีผลงานดีเด่นด้านสนับสนุนและส่งเสริมการป้องกันการทุจริตในภาครัฐ

วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย

1. นายประสงค์ เลิศรัตนวิสุทธิ์ ผู้อำนวยการบริหารสถาบันอิศรา

อดีตบรรณาธิการหนังสือพิมพ์มติชนและประชาชาติธุรกิจ มีผลงานด้านข่าวเจาะ (investigative report) ที่โดดเด่น โดยเฉพาะคดีซุกหุ้ของอดีตนายกรัฐมนตรี ทักษิณ ชินวัตร

2. นายสมโภชน์ ไตรรักษา ผู้สื่อข่าวสถานีโทรทัศน์ช่อง 7

รางวัลเกียรติบัตร ผู้ผลิตข่าวหรือสารคดีเชิงข่าวที่มีส่วนร่วมส่งผลงานเข้ารับการพิจารณาจากผลงาน “ตั้ง ป.ป.ช. จังหวัดช่วยปราบทุจริต” ปี 2556

3. นางสาวฐปนีย์ เอียดศรีไชย ผู้สื่อข่าวสถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3

รางวัลโทรทัศน์ทองคำ รางวัลเทพทองและรางวัลสื่อสารมวลชนดีเด่น ปี 2553

4. นายสันติวิธี พรหมบุตร ผู้สื่อข่าวสำนักข่าวไทย อสมท.

รางวัลโล่เกียรติยศ พร้อมเกียรติบัตร ผู้ผลิตข่าวหรือสารคดีเชิงข่าว จากผลงาน “เปิดโปง ลักลอบทิ้งขยะติดเชื้อ” ปี 2556

5. นางสาวณาดยา แววิรุศุปต์ ผู้สื่อข่าวสถานีไทยพีบีเอส (TPBS)

รางวัลผู้หญิงเก่ง ประจำปี 2556 สาขาสื่อสารมวลชน จากสถาบันวิจัยบทบาทหญิงชายและการพัฒนา สมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรี

3.3 ประเด็นการศึกษา

รายงานฉบับนี้เป็นการศึกษาบทบาทของสื่อสารมวลชนโดยเฉพาะสื่อโทรทัศน์ และสื่อสิ่งพิมพ์ ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านการป้องกันการทุจริตในภาครัฐ โดย

1) ศึกษาบทบาทและปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำหน้าที่ของสื่อสารมวลชนในการเผยแพร่ ผลักดัน ตรวจสอบและเสนอแนะข้อมูลข่าวสารด้านการป้องกันการทุจริตในภาครัฐ เพื่อทราบสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไข

2) เสนอแนวทางการทำหน้าที่ของสื่อสารมวลชนในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านการป้องกันการทุจริตในภาครัฐอย่างมีประสิทธิภาพ

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) รวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง และจากสถานการณ์ที่รายงานผ่านสื่อต่างๆ

2) การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สื่อสารมวลชนผู้ปฏิบัติงาน เกี่ยวข้องด้านการป้องกันการทุจริตในภาครัฐและเคยได้รับรางวัลหรือมีผลงานดีเด่นด้านสนับสนุนและส่งเสริมการป้องกันการทุจริตในภาครัฐโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-structured interview)

3) นำข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1) และ 2) มาวิเคราะห์ร่วมกันเพื่อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมบทบาทสื่อสารมวลชนในการป้องกันการทุจริตในภาครัฐอย่างเป็นรูปธรรม

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้มาจากการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ จากกรณีตัวอย่าง เอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ สื่อสารมวลชนผู้ปฏิบัติงาน เกี่ยวข้องด้านการป้องกันการทุจริตในภาครัฐและเคยได้รับรางวัลหรือมีผลงานดีเด่นด้านสนับสนุนและส่งเสริมการป้องกันการทุจริตในภาครัฐ จำนวน 5 คน นำมาวิเคราะห์โดยใช้การพรรณนาความผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว

บทที่ 4 ผลการศึกษา

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมบทบาทสื่อสารมวลชนในการป้องกันทุจริตในภาครัฐ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ คณะผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 4.1 ผลการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลปฐมภูมิ และ 4.2 ผลการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิ ดังนี้

4.1 ผลการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลปฐมภูมิ

โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกสื่อสารมวลชนผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องด้านการป้องกันทุจริตในภาครัฐและเคยได้รับรางวัลหรือผลงานดีเด่นด้านสนับสนุนและส่งเสริมการป้องกันการทุจริตในภาครัฐ จำนวน 5 ท่าน คือ

- 1) นายประสงค์ เลิศรัตนวิสุทธิ์ ผู้อำนวยการบริหารสถาบันอิศรา
อดีตบรรณาธิการหนังสือพิมพ์มติชนและประชาชาติธุรกิจ มีผลงานด้านข่าวเจาะ (investigative report) ที่โดดเด่น โดยเฉพาะคดีชุกหุนของอดีตนายกรัฐมนตรี ทักษิณ ชินวัตร
- 2) นายสมโภชน์ โตรักษา ผู้สื่อข่าวสถานีโทรทัศน์ช่อง 7
รางวัลเกียรติบัตร ผู้ผลิตข่าวหรือสารคดีเชิงข่าวที่มีส่วนร่วมส่งผลงานเข้ารับการพิจารณาจากผลงาน “ตั้ง ป.ป.ช.จังหวัดช่วยปราบทุจริต” ปี 2556
- 3) นางสาวรุฬณี ैयाศรีไชย ผู้สื่อข่าวสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3
รางวัลโทรทัศน์ทองคำ รางวัลเทพทองและรางวัลสื่อสารมวลชนดีเด่น ปี 2553
- 4) นายสันติวิธี พรหมบุตร ผู้สื่อข่าวสำนักข่าวไทย อสมท.
รางวัลโล่เกียรติยศ พร้อมเกียรติบัตร ผู้ผลิตข่าวหรือสารคดีเชิงข่าว จากผลงาน “เปิดโปง ลักลอบทิ้งขยะติดเชื้อ” ปี 2556
- 5) นางสาวณาทยา แว่ววิรุคต์ ผู้สื่อข่าวสถานีไทยพีบีเอส (TPBS)
รางวัลผู้หญิงเก่ง ประจำปี 2556 สาขาสื่อสารมวลชน จากสถาบันวิจัยบทบาทหญิงชายและการพัฒนา สมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรี

☞ บทบาทสื่อสารมวลชนในการทำหน้าที่เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในการป้องกันการทุจริตในภาครัฐ

ผลการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่างทั้ง 5 ท่าน พบว่า สื่อสารมวลชนให้ความสำคัญในเรื่องการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเป็นอย่างมาก โดยต้องเผยแพร่ข้อเท็จจริงอย่างเป็นระบบเปิดเผยข้อมูลข้อเท็จจริงอย่างครบถ้วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อป้องกันการทุจริตในภาครัฐนั้นจะต้องมีการตรวจสอบข้อมูลทั้งสองฝ่ายที่ได้รับว่ามีความถูกต้องหรือไม่ก่อนนำไปเผยแพร่เป็นข้อมูลสาธารณะให้ประชาชนรับรู้ สื่อสารมวลชนต้องปฏิบัติตนเป็นเสมือนสุนัขเฝ้าบ้านสอดส่องดูแลสังคม ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1
บทบาทสื่อสารมวลชนในการทำหน้าที่เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร

สื่อสารมวลชน	บทบาทในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร
นายประสงค์ เลิศรัตนวิสุทธิ์	<ol style="list-style-type: none"> นำข้อมูลข้อเท็จจริง การทุจริตมาเรียบเรียง เผยแพร่เป็นข้อมูลสาธารณะให้แก่ประชาชนได้รับรู้ สื่อสารมวลชนต้องมีความสามารถในการขุดคุ้ย เปิดโปงและต้องทำอย่างต่อเนื่อง
นายสมโภชน์ โตรักษา	<ol style="list-style-type: none"> เผยแพร่ข้อเท็จจริง ให้ข้อมูลอย่างครบถ้วนรอบด้าน เสนอข่าวทั้งสองด้าน อย่างเท่าเทียม เสนอข้อมูลโดยอิงจากสัญญาทางราชการ คำบอกเล่าของหน่วยงานหรือตัวบุคคลที่ไปตรวจสอบ
นางสาวรูปณีย์ เอียดศรีไชย	<ol style="list-style-type: none"> เผยแพร่ข้อเท็จจริง โดยก่อนการเผยแพร่ต้องตรวจสอบข้อมูลของทั้งผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหา ต้องมีพยานและหลักฐานที่ถูกต้อง
นายสันติวิธี พรหมบุตร	<ol style="list-style-type: none"> ยึดหลักอยากรู้ความจริง ต้องแสวงหาข้อเท็จจริงอย่างต่อเนื่อง นำมาเผยแพร่
นางสาวณาดยา แวววิรุศุต์	<ol style="list-style-type: none"> เป็นหน้าที่ที่สื่อสารมวลชน จะต้องทำในการเผยแพร่เป็นสุนัขเฝ้าบ้าน และปฏิบัติตัวเป็นสุนัขเฝ้าบ้าน เผยแพร่ ให้เกิดแนวร่วมมากขึ้นเรื่อยๆ

โดยสรุปกลุ่มตัวอย่างทั้ง 5 ท่านเห็นว่า บทบาทของสื่อสารมวลชนในการเผยแพร่ข้อมูลเป็นหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติเสมือนสุนัขเฝ้าบ้านที่จะต้องระมัดระวังสอดส่องดูแลสังคม เมื่อได้รับข้อมูลในเรื่องการทุจริตก็ต้องนำข้อมูลมาตรวจสอบข้อเท็จจริง หลักฐาน พยาน อิงข้อมูลจากสัญญาทางราชการหน่วยงานที่เข้าไปตรวจสอบ ให้ความเป็นธรรมกับทุกฝ่ายในการเสนอข้อมูล แสวงหาข้อเท็จจริงอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งต้องมีตัวสื่อต้องมีความสามารถที่จะขุดคุ้ย เปิดโปง เผยแพร่อย่างต่อเนื่อง ก็จะทำให้เกิดแนวร่วมมากขึ้นเรื่อยๆ

☞ บทบาทสื่อสารมวลชนในการทำหน้าที่ผลักดันในการป้องกันการทุจริตในภาครัฐ

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างทั้ง 5 ท่าน เกี่ยวกับบทบาทสื่อสารมวลชนในการทำหน้าที่ผลักดันในการป้องกันการทุจริตในภาครัฐนั้น เห็นว่านโยบายของสถานีโทรทัศน์สื่อทุกแขนง ตั้งแต่เจ้าของ ผู้บริหาร บรรณาธิการ ผู้บริหารฝ่ายข่าวนั้นมีความสำคัญมากต่อการผลักดันให้การทำข่าวด้านทุจริตประสบความสำเร็จ

ถ้านโยบายสนับสนุนทั้งทรัพยากร กำลังคน ความรู้ การทำข่าวของสื่อสารมวลชนจะมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารหน่วยงานที่ถูกกล่าวหาจะไม่กล้าปิดบังข้อมูล ซึ่งจะส่งผลให้หน่วยงานตรวจสอบของภาครัฐ เช่น ปปช. ได้นำข่าวทุจริตไปขยายผลเกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองตามที่นายประสงค์ เลิศรัตนวิสุทธิ์ ได้ให้ความเห็น ส่วนนายสมโภชน์ โตรักษา ได้เน้นในเรื่องการผลักดัน ถ้าจะเกิดผลดีขึ้นอีกก็คือ การที่สำนักข่าวอื่นประสานงานทำงานร่วมกัน บางครั้งการทำหน้าที่ต้องให้ข่าวในทางลับกับทางราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการให้รวดเร็วทันสถานการณ์ ถ้านำเสนอข่าวการทุจริตแล้วหน่วยงานรัฐยังไม่เข้าไปแก้ปัญหา สื่อมวลชนต้องเข้าไปตรวจสอบซ้ำอีก เพื่อผลักดันให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ลงโทษผู้กระทำ ในประเด็นการตรวจสอบซ้ำอีก ทั้งนางสาวณาดยา แวววีร์คุปต์ และนางสาวรุปณีย์ เอียดศรีไชย ได้มีความเห็นเหมือนกันว่าต้องมีการตรวจสอบซ้ำต่อเนื่องในกรณีนำเสนอข่าวทุจริตไปแล้วต่อสาธารณชน แล้วยังไม่ได้รับการแก้ไข หน่วยงานรัฐยังไม่เข้าไปแก้ปัญหา ต้องผลักดันให้เกิดผลสัมฤทธิ์ นำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษให้ได้ กรณีของนายสันติวิธี พรหมบุตร ได้ทำหน้าที่สื่อมวลชนในการผลักดันให้ผู้เสียหายได้รับความเป็นธรรมในกระบวนการยุติธรรม ถ้าเจ้าหน้าที่ตำรวจละเลยหยุดแสวงหาข้อเท็จจริง ผู้เสียหายต้องตกเป็นแพะในคดี จึงต้องพาผู้เสียหายไปพบอัยการเพื่อร้องขอความยุติธรรมจนสามารถช่วยคดีให้พ้นผิดได้ ซึ่งสามารถสรุปประเด็นสำคัญจากการสัมภาษณ์ ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2

บทบาทสื่อสารมวลชนในการทำหน้าที่ผลักดันในการป้องกันการทุจริตในภาครัฐ

สื่อสารมวลชน	บทบาทในการผลักดัน
นายประสงค์ เลิศรัตนวิสุทธิ์	<ol style="list-style-type: none"> 1. เมื่อชุดคีย์ เปิดโปงข่าวทุจริต อย่างต่อเนื่องแล้วก็จะเกิดเป็นการผลักดันในตัว ทำให้ผู้บริหารของหน่วยงานไม่กล้าปิดบังข้อมูล 2. หน่วยงาน ปปช. ได้นำข่าวที่เผยแพร่สู่สาธารณะไปขยายผลเกิดการเปลี่ยนทางการเมือง 3. นโยบายของผู้บริหารสื่อให้ความสำคัญหรือไม่
นายสมโภชน์ โตรักษา	<ol style="list-style-type: none"> 1. เน้นการทำงานร่วมมือและประสานงานกันกับสำนักข่าวอื่น 2. นโยบายผู้บริหารสถานีโทรทัศน์สีช่อง 7 ให้อิสระในการทำข่าวเต็มที่ 100 เปอร์เซ็นต์ 3. การเสนอข่าวในทางลับให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อจะดำเนินงานให้รวดเร็วทันต่อสถานการณ์
นางสาวรุปณีย์ เอียดศรีไชย	<ol style="list-style-type: none"> 1. สื่อมีการรับข้อมูลและมีการนำเสนอข่าวการทุจริตไปแล้วแต่หน่วยงานรัฐยังไม่ได้แก้ปัญหา สื่อมวลชนมีหน้าที่ต้องเข้าไปตรวจสอบซ้ำอีก
นายสันติวิธี พรหมบุตร	<ol style="list-style-type: none"> 1. การผลักดันโดยช่วยให้ผู้เสียหายได้รับความเป็นธรรมในกระบวนการยุติธรรม
นางสาวณาดยา แวววีร์คุปต์	<ol style="list-style-type: none"> 1. นโยบายของสถานีโทรทัศน์ บรรณาธิการ ผู้บริหาร ฝ่ายข่าวที่สนับสนุนมีความสำคัญ ตั้งทรัพยากร กำลังคน ความรู้ 2. เมื่อนำเสนอข่าวสู่สาธารณะชนแล้ว ปัญหายังไม่ได้รับการแก้ไข ต้องตรวจสอบต่อ

จากตารางที่ 2 โดยสรุปบทบาทสื่อสารมวลชนในการทำหน้าที่ผลักดันในการป้องกันการทุจริตในภาครัฐนั้น กลุ่มตัวอย่างทั้ง 5 ท่าน มีความเห็นเหมือนกันว่าถ้านโยบายของผู้บริหารสื่อทุกแขนง บรรณาธิการ ผู้บริหารฝ่ายข่าว ให้ความสำคัญการผลักดันในเรื่องการทำข่าว เผยแพร่ ก็จะได้รับผลการผลักดัน ผู้สื่อข่าวเมื่อทำข่าวการทุจริตอย่างต่อเนื่อง ชุดคุ้ยเปิดโปง ผู้บริหารหน่วยงานที่ถูกตรวจสอบก็จะไม่กล้าปิดข้อมูล เป็นการผลักดันไปในตัว การเสนอข่าวทางลับให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นการผลักดันอีกรูปแบบหนึ่ง เมื่อนำเสนอข่าวไปแล้วหน่วยงานรัฐไม่แก้ปัญหาก็ สื่อมวลชนต้องไปตรวจสอบอีกเป็นการผลักดันอีกรูปแบบหนึ่ง

☞ บทบาทสื่อสารมวลชนในการทำหน้าที่ตรวจสอบการทุจริตในภาครัฐ

ในการทำหน้าที่ของสื่อสารมวลชนในด้านของการตรวจสอบนั้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ให้ความสำคัญในเรื่องการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและแหล่งข้อมูล นายประสงค์ เลิศรัตนวิสุทธิ์ เห็นว่า ต้องตรวจสอบข้อมูลให้ถูกต้อง แม่นยำก่อนทำการเผยแพร่ นายสมโภชน์ โตรักษา ได้ให้ความเห็นที่มีความสำคัญในเรื่องสื่อมวลชนต้องพร้อมรับการตรวจสอบจากประชาชนด้วย พร้อมทั้งได้มีความเห็นเพิ่มเติมจากบุคคลอื่น ซึ่งต้องตระหนักถึงความขัดแย้งในพื้นที่ ส่งผลถึงการข้อมูลอันเป็นที่จในการแจ้งเพื่อให้สื่อมวลชนได้เข้าไปตรวจสอบ นางสาวรุฬณี ใยดีศรีไชย มองว่าในการตรวจสอบทุจริตต้องมีพยานหลักฐานที่ถูกต้อง ทั้งผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหา นายสันติวิธิ พรหมบุตร เห็นว่าการตรวจสอบการทุจริตในเรื่องใหม่ๆ ยังเกิดผลน้อยมาก ถือว่าเป็นจุดอ่อนของสื่อในประเทศไทย ส่วนนางสาวณตยา แววีร์คุปต์ เน้นว่าการตรวจสอบต้องทำให้สังคมตระหนักถึงขนาดความรุนแรงของปัญหาที่ส่งผลต่อสังคมโดยรวมจะได้มีส่วนร่วมในสังคม มาช่วยกันตรวจสอบมากยิ่งขึ้น สรุปประเด็นสำคัญดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3

บทบาทสื่อสารมวลชนในการทำหน้าที่ตรวจสอบการทุจริตในภาครัฐ

สื่อสารมวลชน	บทบาทในการตรวจสอบ
นายประสงค์ เลิศรัตนวิสุทธิ์ นายสมโภชน์ โตรักษา	1. ตรวจสอบข้อมูลให้ถูกต้อง แม่นยำก่อนทำการเผยแพร่ 1. สื่อมวลชนต้องให้ความสำคัญเป็นธรรมกับทุกฝ่าย 2. สื่อสารมวลชนตรวจสอบประชาชนได้ สื่อมวลชนก็มีความพร้อมที่จะถูกตรวจสอบจากประชาชนด้วย 3. ตรวจสอบและกลั่นกรองข้อมูลที่ได้รับจากประชาชนก่อนนำเสนอ
นางสาวรุฬณี ใยดีศรีไชย	1. เป็นประเด็นการตรวจสอบจากฝ่ายผู้เสียหายเพื่อให้ตรวจสอบองค์กรนั้นๆ หรือเปิดประเด็นจากองค์กรนั้นเอง 2. การตรวจสอบ ทุจริต ต้องมีพยานหลักฐานที่ถูกต้อง ทั้งผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหา
นายสันติวิธิ พรหมบุตร	1. การตรวจสอบการทุจริตในเรื่องใหม่ๆ ยังเกิดผลน้อยมาก ถือว่าเป็นจุดอ่อนของสื่อในประเทศไทย
นางสาวณตยา แววีร์คุปต์	1. ทำการตรวจสอบ ให้สังคมตระหนักให้เห็นขนาดปัญหา ความรุนแรง จะได้มีแนวร่วมในสังคมมากขึ้น

จากตารางที่ 3 โดยสรุปแสดงว่าการทำหน้าที่ของสื่อสารมวลชนในการตรวจสอบการทุจริตในภาครัฐ การตรวจสอบที่ดีจะเกิดขึ้นได้นั้น ข้อมูลที่ได้รับจะต้องเป็นข้อมูลที่ถูกต้องแม่นยำ จะต้องตรวจสอบข้อมูลก่อนกรองข้อมูลที่ได้รับก่อนทำการตรวจสอบเรื่องราวทุจริตที่เกิดขึ้นก่อนนำไปเผยแพร่สู่สาธารณะชน การทำหน้าที่ตรวจสอบนี้ควรจะให้สังคมได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหา ความรุนแรง สื่อตรวจสอบคนอื่นได้ต้องพร้อมที่จะถูกตรวจสอบด้วย

บทบาทสื่อสารมวลชนในการทำหน้าที่เสนอแนะในการป้องกันการทุจริตในภาครัฐ

สื่อสารมวลชนได้เสนอแนะให้ภาครัฐเปิดเผยข้อมูลให้สาธารณะและประชาชนได้รับรู้ สื่อสารมวลชนจะนำมาเผยแพร่ต่อ โดยนายประสงค์ เลิศรัตนวิสุทธิ์ ได้เสนอให้ภาครัฐเปิดเผยข้อมูล เช่น กรณีการจัดซื้อจัดจ้างสำหรับงานภาครัฐให้ประชาชนรับทราบ จากนั้นสื่อจะนำไปเผยแพร่ เช่นเดียวกับนายสมโภชน์ โตรักษา ได้ให้ความเห็นในประเด็นนี้ว่าการเปิดเผยข้อมูลโดยภาครัฐเอง หน่วยงานที่ถูกกล่าวหาว่ามีการทุจริต เช่น เอกสารจัดซื้อจัดจ้าง นำมาแสดงให้ประชาชนได้รับทราบ สื่อนำมาเผยแพร่ ให้ความรู้ในประเด็นที่เกี่ยวข้อง แต่สื่อจะไม่ปฏิบัติตนในการตัดสินในเรื่องความถูกต้อง เป็นกระบวนการยุติธรรมเสียเอง แต่ให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสิน นางสาวปณีย์ เอียดศรีไชย และนายสันติวิธี พรหมบุตร ได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมที่เป็นการสนับสนุนว่า เมื่อการทุจริตเปิดเผย หน่วยงานรัฐต้องเข้ามาดำเนินการจับกุม ขยายผลให้เกิดผลทางกฎหมาย ส่วนนางสาวณาทยา แว่ววิรุคูปต์ เห็นว่า เมื่อประชาชนตระหนักในปัญหาการทุจริต สังคมอาจไม่ต้องพึ่งพาสื่อกระแสหลัก เช่น โทรทัศน์ เพราะมีสื่อใหม่ โซเชียลเข้ามาช่วยทำหน้าที่ในการเผยแพร่ได้ สรุปประเด็นสำคัญดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4

บทบาทสื่อสารมวลชนในการทำหน้าที่เสนอแนะในการป้องกันการทุจริตในภาครัฐ

สื่อสารมวลชน	บทบาทในการเสนอแนะ
นายประสงค์ เลิศรัตนวิสุทธิ์	1. ได้เสนอให้ภาครัฐเปิดเผยข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างให้ประชาชนรับทราบ จากนั้นสื่อจะนำไปเผยแพร่
นายสมโภชน์ โตรักษา	1. ได้เสนอให้หน่วยงานภาครัฐเปิดเผยข้อมูล จากนั้นสื่อจะนำไปเผยแพร่ โดยไม่คิดว่าตนเอง(สื่อ)เป็นกระบวนการยุติธรรมจะไม่ตัดสินความว่า ถูกหรือผิด ให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสิน 2. ให้ประชาชนเป็นผู้สอดส่องดูแลในพื้นที่เรื่องการทุจริต
นางสาวปณีย์ เอียดศรีไชย	1. ให้มีหน่วยงานรัฐมาติดตามการจับกุม ดำเนินการต่อ 2. ผู้สื่อข่าวต้องอดทน กัดไม่ปล่อยในการทำข่าวทุจริตไม่เพียงแค่นั้น
นายสันติวิธี พรหมบุตร	1. ได้เสนอแนะให้หน่วยงานที่มีอำนาจจับกุมและขยายผลดำเนินการต่อให้เกิดผลทางกฎหมาย
นางสาวณาทยา แว่ววิรุคูปต์	1. เมื่อประชาชนในสังคมได้รับรู้ และตระหนักในปัญหาคนในสังคมพูดกันมากขึ้น สังคมไม่ต้องพึ่งสื่อกระแสหลักต่อไป สังคมมีสื่อใหม่ โซเชียลมีเดียเข้ามาช่วยทำหน้าที่

จากตารางที่ 4 โดยสรุปพบว่าสื่อสารมวลชนได้ทำหน้าที่เสนอแนะไปยังภาครัฐให้หน่วยงานภาครัฐได้เปิดเผยข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างให้ประชาชนทราบ สื่อก็จะนำข้อมูลที่ภาครัฐเปิดเผยไปเผยแพร่สู่สาธารณะ การทำข่าวทุจริต ตัวสื่อมวลชนต้องมีความอดทน ไม่เพียงแต่แฉ ต้องติดตามทำข่าวแบบกัดไม่ปล่อย เมื่อประชาชนในสังคมได้รับรู้ตระหนักในปัญหาสังคมจะติดตามพูดถึงกันมากขึ้น เสนอแนะให้ประชาชนในพื้นที่ที่ต้องช่วยกันดูแลสอดส่องในพื้นที่ของตน สื่อต้องไม่ทำตัวเป็นผู้ตัดสินในสิ่งถูกผิดเสียเอง อีกทั้งได้เสนอให้หน่วยงานภาครัฐที่มีอำนาจจับกุมนำไปขยายผลให้เกิดผลทางกฎหมาย

โดยสรุปบทบาทสื่อสารมวลชนในการป้องกันทุจริตในภาครัฐ ในการทำหน้าที่ บทบาทในการเผยแพร่ บทบาทในการตรวจสอบ บทบาทในการผลักดันและบทบาทในการเสนอแนะ สื่อสารมวลชนผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่าน ได้มีความคิดเห็นตรงกันว่า สื่อสารมวลชนควรจะต้องทำบทบาททั้งในด้านเผยแพร่ ตรวจสอบ ผลักดันและเสนอแนะ ทั้ง 4 บทบาทในเวลาเดียวกันในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้เนื่องจากข่าวการตรวจสอบทุจริตตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 5 ตรงกัน คือ มีความซับซ้อน สื่อจึงต้องระมัดระวังในการนำเสนอซึ่งส่วนใหญ่ยึดหลักทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคม คือ เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้แลกเปลี่ยนความเห็นและเสนอข้อมูลอย่างครบถ้วน ซึ่งการกระทำดังกล่าวจะช่วยปกป้องตัวสื่อมวลชนเองจากการถูกฟ้องร้อง เพราะข่าวการทุจริตมักจะมีผู้กล่าวหาและผู้ถูกกล่าวหา ซึ่งสื่อจะต้องให้ความเป็นธรรมและระมัดระวังในการนำเสนอข้อมูล ซึ่งกล่าวได้ว่าก่อนที่จะเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร โดยเฉพาะข่าวทุจริต ซึ่งเป็นการทำหน้าที่ในการตรวจสอบของสื่อสารมวลชน ตัวสื่อสารมวลชนเองก็ต้องตรวจสอบความถูกต้องก่อนที่จะนำเสนอเช่นกัน บทบาทสื่อสารมวลชนในเชิงตรวจสอบสำหรับข่าวทุจริตจึงมีการตรวจสอบใน 2 บทบาท คือ บทบาทในการตรวจสอบข้อมูลข่าวสารที่ได้มา และบทบาทในการตรวจสอบเรื่องทุจริตที่สื่อหยิบยกขึ้นมา

เมื่อสื่อได้เผยแพร่ข้อมูลที่ผ่านการตรวจสอบ จะก่อให้เกิดผลตามมา คือ ช่วยแก้ปัญหาต่างๆ หรือเหตุทุจริตที่เกิดขึ้นได้หยิบยกขึ้นมาแก้ไขด้วยข้อมูลของสื่อมวลชน จึงนำไปสู่คำกล่าวที่ว่า ข่าวของสื่อมวลชนช่วยผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจนเป็นที่มาของบทบาทสื่อในด้านการผลักดัน

สำหรับบทบาทสื่อในการเสนอแนะ อาจเกิดขึ้นทั้งทางตรงและทางอ้อม ในทางอ้อมคือ ประเด็นตรวจสอบของสื่อมวลชนจะถูกถ่วงดุลด้วยทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคมคือ การให้ข้อมูลสองฝ่าย และจากข้อมูลสองฝ่ายที่สื่อนำเสนอจะทำให้เห็นถึงจุดที่เป็นปัญหาหรือควรแก้ไข นั่นหมายถึงสื่อได้เสนอแนะให้เห็นปัญหาและมักตามด้วยตัวผู้รับผิดชอบหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะนำไปสู่การชี้เป้าแก้ปัญหาต่อไป

อย่างไรก็ตาม สำหรับการนำเสนอข่าวตรวจสอบทุจริตกลุ่มตัวอย่างทั้ง 5 ให้ความเห็นตรงกันว่าในข่าวตรวจสอบทุจริตสื่อสารมวลชนมักต้องใช้บทบาททั้ง 4 ด้านคือ เผยแพร่ ผลักดัน ตรวจสอบ และเสนอแนะ และเมื่อบทบาททั้ง 4 ได้ถูกใช้พร้อมกัน จะทำให้เกิดพลังในการตรวจสอบทุจริต ซึ่งมีคำแนะนำจากกลุ่มตัวอย่างด้วยว่า เพื่อให้เกิดพลังมากขึ้นในการตรวจสอบทุจริต สื่อมวลชนควรมีการรวมตัวหรือกำหนดวาระในการตรวจสอบปัญหาทุจริตร่วมกันเช่น การที่ทุกสำนักข่าวหรือทุกสถานีโทรทัศน์พร้อมใจกันตรวจสอบ กรณีทุจริตเรื่องใดเรื่องหนึ่ง กลุ่มตัวอย่างเชื่อว่าจะทำให้เกิดพลังมากกว่าการที่ประเด็นทุจริตดังกล่าวถูกนำเสนอเพียงสำนักข่าวหรือสถานีโทรทัศน์บางแห่งเท่านั้น

ด้วยคุณลักษณะของข่าวการตรวจสอบทุจริตที่กลุ่มตัวอย่างเห็นตรงกันว่า สื่อต้องใช้บทบาททั้งสี่ด้านคือ เผยแพร่ ผลักดัน ตรวจสอบ และเสนอแนะ ดังนั้น ประสพการณ์ของสื่อมวลชนจึงเป็นเรื่องสำคัญ

มีคำแนะนำให้มีการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถของสื่อมวลชนรุ่นใหม่ เพื่อให้เข้าใจรูปแบบของการทำข่าวตรวจสอบทุจริตเพื่อให้สื่อใช้บทบาททั้งสี่ด้านได้อย่างเหมาะสม ขณะที่ตัวสื่อมวลชนเองจะต้องตระหนักในบทบาทและหน้าที่ของตนเองเป็นอันดับแรก แต่นโยบายของแต่ละสถานีและสำนักข่าวที่สื่อสังกัดก็เป็นปัจจัยที่เป็นผลโดยตรงกับสื่อสารมวลชน ในการนำเสนอข่าวเชิงทุจริตเช่นกัน

☞ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำหน้าที่ของสื่อมวลชน ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ผลิตภัณฑ์ ตรวจสอบ และการเสนอแนะเพื่อป้องกันการทุจริตในภาครัฐ

จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่าน พบว่าการเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้ยากเป็นปัจจัยอุปสรรคที่สำคัญมาก และยิ่งไปกว่านั้นเมื่อเข้าถึงได้ยากแล้วยังใช้เวลาในการเข้าถึงข้อมูลนานเกินไป จนข้อมูลถูกตัดทอน ตกแต่ง ผู้มีอำนาจ เจ้าหน้าที่รัฐ ไม่ต้องการเปิดเผยเพราะกลัวเสียชื่อเสียงงาน ดังที่นายสมโภชน์ โตรักษา ได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมในเรื่องประชาชนมีความรู้เรื่องกฎหมายคุ้มครองพยานไม่ดีพอ จึงส่งผลถึงการให้เบาะแสข้อมูลต่อสื่อสารมวลชน เกรงว่าตนเองไม่ได้รับความปลอดภัย ซึ่งสอดคล้องกับนายสันติวิธิ พรหมบุตร ซึ่งเห็นว่าประเทศของเรา พยาน (คนไทย) เรายังตายง่าย ยังไม่ได้รับการคุ้มครองที่ดีพอ ด้านนายประสงค์ เลิศรัตนวิสุทธิ์ ได้ให้มุมมองปัจจัยถึงในระดับโครงสร้างของสื่อว่า เมื่อ กสทช. ไม่มีความสามารถเข้ามาบริหารจัดการสื่อ ที่ต้องรับนโยบายของเจ้าของผู้บริหาร กองบรรณาธิการ ถ้ามีแนวคิดไม่ชัดเจน ในการทำข่าวเพื่อสาธารณประโยชน์ เรื่องข่าวทุจริตและไม่มีแนวคิดทำสื่อให้เป็นวิชาชีพข่าวเรื่องการทุจริตก็จะไม่ได้รับความสำคัญ สื่อสารมวลชนของไทยขาดการพัฒนาด้านบุคลากร พร้อมทั้งไม่มีองค์กรตรวจสอบจากภายนอกมาตรวจสอบการทำงาน นักข่าวไทยยังเกรงใจผู้มีอำนาจ ต้องมีนโยบายให้สื่อมวลชนสามารถกดดันให้มีการเปิดเผยข้อมูลจากภาครัฐให้ได้ สรุปประเด็นสำคัญแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำหน้าที่ของสื่อมวลชนในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ผลิตภัณฑ์ ตรวจสอบ และการเสนอแนะเพื่อป้องกันการทุจริตในภาครัฐ

สื่อสารมวลชน	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำหน้าที่
นายประสงค์ เลิศรัตนวิสุทธิ์	<ol style="list-style-type: none"> 1. นโยบายของเจ้าของ ผู้บริหาร กองบรรณาธิการ ไม่มีแนวคิด และไม่ชัดเจน ในการทำข่าวเพื่อสาธารณประโยชน์ ข่าวเรื่องการทุจริต ไม่มีแนวคิดทำสื่อให้เป็นวิชาชีพ ไม่มีศักยภาพ 2. บางสื่อมีนโยบายดี แต่ขาดการพัฒนาบุคลากร 3. การเข้าถึงข้อมูลเป็นสิ่งที่ยากมาก ข้อมูลภาครัฐไม่ดี 4. การไม่มีองค์กรตรวจสอบภายนอกมาตรวจสอบสื่อสารมวลชน 5. ผู้มีอำนาจกำกับดูแลสื่อสารมวลชนไม่มีความสามารถ 6. นโยบายโครงสร้างองค์กรข่าวที่ไม่สามารถกดดันว่าสื่อมวลชนทุกคน ต้องการการเปิดเผยข้อมูล นักข่าวเกรงใจผู้มีอำนาจ

สื่อสารมวลชน	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำหน้าที่
นายสมโภชน์ โตรักษา	<ol style="list-style-type: none"> 1. การเข้าถึงแหล่งข้อมูล ที่เข้าถึงได้ยาก 2. การเข้าถึงข้อมูลได้ช้า ต้องผ่านขั้นตอนหนังสือถึงแม้ว่าจะไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องความมั่นคง 3. ประชาชนยังมีความรู้ในเรื่องกฎหมายคุ้มครองพยานไม่เพียงพอ
นางสาวรุปลิณี เอียดศรีไชย	<ol style="list-style-type: none"> 1. หน่วยงานภาครัฐไม่เปิดรับการตรวจสอบ 2. หน่วยงานรัฐพยายามปกป้องเกรงจะมีผลกระทบต่อชื่อเสียงขององค์กร 3. เจ้าหน้าที่รัฐและผลประโยชน์ทับซ้อนของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ 4. นโยบายของสถานีและการตัดสินใจในระดับกองบรรณาธิการ
นายสันติวิธี พรหมบุตร	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้มีอำนาจในหน่วยงานต่างๆ เช่น ผู้มีอำนาจในรัฐบาล ในกองทัพ ในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ 2. ระบบอุปถัมภ์ 3. การเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้ยาก
นางสาวณาทยา แว่ววีรคุปต์	<ol style="list-style-type: none"> 1. การเข้าถึงหลักฐาน แหล่งข้อมูลได้ยาก ภาคราชการปฏิเสธการให้ข่าว 2. ข้อมูลเกี่ยวกับการทุจริตถูกสังเคราะห์ 3. ตัวผู้สื่อข่าวที่ไม่มีใจที่จะตรวจสอบสังคม 4. ตัวผู้สื่อข่าวขาดความรู้ประสบการณ์

จากตารางที่ 5 แสดงว่า ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคสำคัญที่สุดในการปฏิบัติหน้าที่การทำข่าวทุจริตก็คือ การเข้าถึงข้อมูล ซึ่งในข่าวการตรวจสอบทุจริตข้อมูลถือเป็นสิ่งสำคัญ เพราะตามหลักทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคมสื่อมวลชนจำเป็นต้องได้รับข้อมูลจากทุกฝ่ายอย่างรอบด้าน แต่กลุ่มตัวอย่างทั้ง 5 ให้ความเห็นตรงกันว่าอุปสรรคสำคัญที่สุดคือการเข้าถึงข้อมูลซึ่งทำได้ยากเมื่อการได้มาซึ่งข้อมูลเป็นไปด้วยความลำบากย่อมส่งผลต่อการตรวจสอบ ซึ่งเป็นบทบาทสำคัญของสื่อมวลชน

การเข้าถึงข้อมูลอุปสรรคที่สำคัญคือผู้มีอำนาจ มักไม่เปิดเผยข้อมูล ในทางตรงกันข้ามหากเจ้าหน้าที่รัฐหรือผู้มีอำนาจสนับสนุนสื่อสารมวลชนในการให้ข้อมูลก็จะทำให้สื่อสารมวลชนสามารถทำข่าวตรวจสอบทุจริตได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ตัวสื่อมวลชนเองก็มีผลโดยตรงต่อข้อมูลด้วย เช่น หากถูกปิดกั้นหรือไม่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลจากหน่วยงานรัฐหรือแหล่งข้อมูลอื่น สื่อมวลชนก็ต้องหาข้อมูลทางด้านอื่นมาทดแทน เช่น ข้อมูลจากผู้ได้รับผลกระทบ ข้อมูลจากเอกสาร หรือการนำภาพถ่ายมาเปรียบเทียบ เป็นต้น

☞ แนวทางส่งเสริมบทบาทสื่อสารมวลชนในการป้องกันการทุจริตในภาครัฐ

ด้านการเผยแพร่ ตรวจสอบ ผลักดัน และด้านการเสนอแนะ

สำหรับแนวทางการส่งเสริมบทบาทสื่อสารมวลชนในการเสนอข่าวการป้องกันการทุจริต ภาครัฐนั้น ประการแรกต้องเริ่มที่ตัวสื่อมวลชนเองมีความสนใจที่จะทำหน้าที่ของตนเองในการตรวจสอบสังคม ซึ่งถือเป็นหน้าที่และบทบาทของสื่อสารมวลชน โดยสื่อมวลชนที่ดีจะต้องรู้จักพัฒนาตนเองและแสวงหาความรู้ใหม่ๆ โดยหากสนใจที่จะทำข่าวการทุจริตในเรื่องใด สื่อมวลชนก็ควรมีความรู้ในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น อย่างแท้จริงเป็นเบื้องต้น

นอกจากตัวสื่อมวลชนเองแล้ว ต้นสังกัดตั้งแต่กองบรรณาธิการไปจนถึงเจ้าของสำนักพิมพ์หรือสถานีก็มีอิทธิพลโดยตรงต่อบทบาทของสื่อในการนำเสนอข่าวทุจริต และนอกจากต้นสังกัดของสื่อมวลชนแล้ว หน่วยงานรัฐที่กำกับดูแล เช่น กสทช. ก็ต้องมีนโยบายที่จะสนับสนุนการทำงานของสื่อมวลชนด้วย รวมถึงการทำหน้าที่ในฐานะองค์การกำกับดูแล นอกจากนี้ หน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามการทุจริตก็ควรส่งเสริมสื่อมวลชนในการเสนอข่าวการปราบปรามการทุจริต เช่น การตั้งรางวัลให้กับสื่อมวลชน หรือการให้ความคุ้มครองกับสื่อมวลชน เพื่อให้มีความมั่นใจว่าจะไม่ถูกคุกคามจากการทำหน้าที่ที่ตรวจสอบ สรุประเด็นสำคัญดังแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6

แนวทางส่งเสริมบทบาทสื่อมวลชนในการป้องกันการทุจริตในภาครัฐด้านการเผยแพร่ ตรวจสอบ ผลักดัน และด้านการเสนอแนะ

สื่อสารมวลชน	แนวทางส่งเสริมบทบาทสื่อมวลชน
นายประสงค์ เลิศรัตนวิสุทธิ์	<ol style="list-style-type: none"> 1. กสทช. ต้องเปลี่ยนวิธีคิด มิใช่มุ่งหวังผลกำไรเท่านั้น ต้องให้ความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลากร โดยการส่งเจ้าหน้าที่ไปอบรมให้ความรู้แก่สื่อต่างๆ ภายใต้กำกับดูแลทบทวนว่าในขณะนี้ มีช่องมากไปหรือไม่อย่างไร 2. ช่องข่าวต่างๆ ควรร่วมกันจัดการอบรมพัฒนาบุคลากร 3. ในการประมวลสื่อที่วีดิจิตอล ควรเพิ่มเติมคุณสมบัติในเรื่องการให้เสนอการทำวิสัยทัศน์บริหารช่อง มิใช่แค่ผังรายการ ต้องมีมาตรการบทลงโทษในกรณีไม่ปฏิบัติตาม 4. ช่องสื่อต่างๆ ควรให้ทุนสนับสนุนสื่อที่เน้นทำข่าวในเรื่องการทุจริตในภาครัฐ 5. ต้องมีการสร้างองค์กรกลางขึ้นมาเพื่อตรวจสอบและร้องทุกข์ในเรื่องการทำงานของสื่อมวลชน 6. กสทช. ควรทบทวนว่าช่องรายการที่มีอยู่ในปัจจุบันมีมากไปหรือไม่ กรณีช่องข่าวต้องกำหนดเนื้อข่าวให้ถึง 50% ส่วนอื่นๆ ให้เหมาะสม
นายสมโภชน์ ไตรรักษา	<ol style="list-style-type: none"> 1. การได้รับความร่วมมือกับองค์กรการตรวจสอบจะทำให้เข้าถึงแหล่งข้อมูลได้ง่ายและเร็ว

สื่อสารมวลชน	แนวทางส่งเสริมบทบาทสื่อมวลชน
นางสาวฐาปนีย์ เอียดศรีไชย	<ol style="list-style-type: none"> 2. ในเรื่องข้อมูลข้อเท็จจริง ทั้งประชาชนและสื่อจะต้องช่วยกันเปิดเผย เผยแพร่ จะได้เกิดการแก้ไขปัญหาการทุจริตที่เป็นรูปธรรมและรวดเร็ว 3. สื่อควรช่วยกันเผยแพร่ข่าวการทุจริตให้ประชาชนได้รับรู้ 4. ควรมีการบูรณาการร่วมกันของหน่วยงาน 11 หน่วยงาน ที่ทำงานเกี่ยวกับการตรวจสอบการทุจริตในภาครัฐ เพื่อจะได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น 5. ให้สื่อมวลชนนำไปช่วยกันขยายผล ความร่วมมือของสื่อมวลชนจะทำให้เกิดพลัง
นายสันติวิธี พรหมบุตร	<ol style="list-style-type: none"> 1. สื่อมวลชนต้องได้รับการพัฒนาในด้านความรู้กฎหมายที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการทุจริต จะได้ทำข่าวให้มีความถูกต้องนำไปสู่การแก้ปัญหาและลงโทษผู้กระทำผิด 2. สื่อมวลชนต้องแสวงหาความรู้เพิ่มเติมในเรื่องโครงสร้างองค์กร เพื่อสามารถลงรายละเอียดประเด็นที่จะตรวจสอบ
นางสาวณาทยา แววีร์คุปต์	<ol style="list-style-type: none"> 1. สื่อมวลชนที่ทำข่าวด้านการสอบการทุจริต ซึ่งเป็นข่าวเชิงสืบสวน ควรได้รับการอบรมถึงวิธีการและกระบวนการการทำข่าวเชิงสืบสวน 2. สื่อมวลชนต้องพัฒนาตนเองเพื่อให้รู้กฎหมาย และแนวทางใหม่ๆ ใช้ในการทำข่าว 3. สื่อควรรวมตัวทำข่าวด้านด้านทุจริต ช่วยกันซัดคุ้ย ตรวจสอบ และนำเสนอในประเด็นหรือโครงการเดียวกัน ตามแนวสำนักข่าวของตนเอง

ด้วยลักษณะข่าวการตรวจสอบทุจริต ซึ่งเป็นข่าวที่สื่อมวลชนต้องการทำหน้าที่มากกว่าการบอกให้รู้ หรือเผยแพร่เท่านั้น แต่สื่อมวลชนมุ่งหวังให้ข่าวการตรวจสอบทุจริตเมื่อถูกเผยแพร่ออกไปแล้วเกิดการผลักดันนำไปสู่การแก้ปัญหา ดังนั้น บทบาทของสื่อมวลชนต่อข่าวทุจริตจึงไม่ใช่เพียงแค่การเผยแพร่แต่รวมถึงการตรวจสอบ ซึ่งมีทั้งการตรวจสอบเนื้อหาข้อมูลข่าวสารให้ครบถ้วนรอบด้าน เพื่อให้ข้อมูลเหล่านั้นเกิดพลังทำหน้าที่ตรวจสอบทุจริตนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขปัญหาด้วยการผลักดันผ่านเนื้อหาในข่าวสารที่สะท้อนความไม่ถูกต้องหรือกระบวนการทุจริต ซึ่งสื่อมวลชนที่จะมีศักยภาพแสดงบทบาททั้งการเผยแพร่ตรวจสอบ จนนำไปสู่การผลักดันและเสนอแนะ ให้เกิดการแก้ปัญหานั้น ตัวสื่อมวลชนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่จะตรวจสอบ ซึ่งจำเป็นที่จะต้องพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ เช่น การศึกษาข้อมูล และกฎหมายต่างๆ ดังนั้น หากมุ่งหวังที่จะเห็นสื่อสารมวลชนนำเสนอข่าวตรวจสอบการทุจริตมากขึ้น ก็จำเป็นต้องมีกระบวนการ

ในการพัฒนาและให้ความรู้กับสื่อมวลชน เช่น การถ่ายทอดความรู้จากสื่อสารมวลชนรุ่นพี่ หรือการจัดอบรม ขณะเดียวกันนอกจากตัวสื่อมวลชนจะต้องสนใจในการพัฒนาตนเองแล้ว นโยบายของต้นสังกัดและองค์กรที่กำกับดูแลก็มีส่วนสำคัญเพราะหากต้นสังกัดไม่ให้ความสำคัญหรือไม่เปิดพื้นที่ ไม่สนับสนุนในการตรวจสอบการทุจริตก็จะส่งผลโดยตรงต่อการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชน

นอกจากองค์กรสื่อเองแล้ว องค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามการทุจริต ควรส่งเสริมสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวการทุจริต เช่น สนับสนุนในการอบรม ให้ข้อมูล สร้างแรงจูงใจ ให้รางวัลหรือการคุ้มครอง เพื่อให้สื่อมวลชนมีความปลอดภัย เมื่อต้องทำข่าวการทุจริตที่มีผู้ได้รับผลกระทบ เพราะหากสื่อได้รับผลกระทบ หรือถูกคุกคามจากการนำเสนอข่าวการทุจริต ย่อมส่งผลโดยตรงต่อแรงจูงใจในการทำหน้าที่ นอกจากนี้หน่วยงานรัฐควรให้ความสนใจต่อข่าวหรือข้อมูลที่สื่อมวลชนนำเสนอ โดยหากข้อมูลสะท้อนถึงจุดบกพร่องหรือสะท้อนความไม่ถูกต้องและอยู่ในอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานรัฐ ก็ควรรับลูกดำเนินการเพื่อให้บทบาทของสื่อในการผลักดันและเสนอแนะเกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะโดยส่วนใหญ่แล้วสื่อมักมีอำนาจหรือพลังในการนำเสนอข้อเท็จจริงและปัญหา แต่อำนาจในการแก้ปัญหาหมักอยู่ที่หน่วยงานรัฐหรือองค์กรอื่นๆ มากกว่า

4.2 ผลการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิ

ตัวอย่างกรณีศึกษา เปิดโปงขบวนการคินภาษีมูลค่าเพิ่มฉาว 4.3 พันล้าน ชาวเงาะแห่งปี “สำนักข่าวอิศรา” จากจุดเริ่มต้นเกาะติด 6 เดือนก่อนเชือด 18 ขรก.-5 เอกชน ย้ายซี 9 เด็งอธิบดี สุ่มือ อัยการ-ป.ป.ช.ลงดาบ

ในห้วงปี 2556 มีข่าวสืบสวน (Investigative Reporting) ชิ้นหนึ่งที่สำนักข่าวอิศรานำเสนออย่างเกาะติดจนถึงขณะนี้เป็นเวลากว่า 6 เดือน คือกรณีคินภาษีมูลค่าเพิ่มให้แก่ผู้ประกอบการอย่างมีเงื่อนไขกว่า 4.3 พันล้านบาท ชาวขึ้นนี้ได้สะท้อนให้เห็นถึงการคอร์รัปชันครั้งใหญ่ที่สุดในกรมสรรพากร มิใช่แค่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในเรื่องการบริหารจัดการระบบการคินภาษีให้แก่ผู้ประกอบการเพียงประการเดียว หากแต่นำไปสู่การตรวจสอบลงโทษผู้เกี่ยวข้องอย่างขนานใหญ่ ขอลำดับกระบวนการทำงานของสำนักข่าวอิศราและภาพรวมของการนำเสนอข่าวชิ้นนี้ให้เห็นอีกครั้ง

พบ 30 บริษัทปริศนาในพื้นที่บางรัก

สำนักข่าวอิศรา www.isranews.org เสนอข่าวครั้งแรกวันที่ 10 มิถุนายน 2556 พาดหัวข่าว “พบ 30 บริษัทปริศนา! ขอคินภาษีมูลค่าเพิ่ม 3.6 พันล้าน เพิ่งก่อตั้ง-เบอร์โทร. เดียวกัน” พบว่ากรมสรรพากรได้คินภาษีมูลค่าเพิ่มให้แก่บริษัทที่เพิ่งจดทะเบียนก่อตั้งในช่วงเดือนพฤษภาคม-เดือนธันวาคม 2555 บริษัทดังกล่าวประกอบธุรกิจประเภทเดียวกัน ไซท์ที่ตั้ง และเบอร์โทรศัพท์เดียวกัน ในรอบปี 2555 - 2556 รวม 30 บริษัทเป็นเงินกว่า 3,647 ล้านบาท แบ่งเป็น

- 1) จดทะเบียนจัดตั้งเมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม 2555 จำนวน 6 บริษัท
- 2) จดทะเบียนจัดตั้งเมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2555 จำนวน 2 บริษัท

- 3) จดทะเบียนจัดตั้งเมื่อวันที่ 20 กันยายน 2555 จำนวน 4 บริษัท
- 4) จดทะเบียนจัดตั้งเมื่อวันที่ 26 กันยายน 2555 จำนวน 2 บริษัท
- 5) จดทะเบียนจัดตั้งเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2555 จำนวน 2 บริษัท
- 6) จดทะเบียนจัดตั้งเมื่อวันที่ 23 พฤศจิกายน 2555 จำนวน 3 บริษัท
- 7) จดทะเบียนจัดตั้งเมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2555 จำนวน 1 บริษัท
- 8) จดทะเบียนจัดตั้งเมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2555 จำนวน 3 บริษัท
- 9) จดทะเบียนจัดตั้งเมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2555 จำนวน 2 บริษัท
- 10) จดทะเบียนจัดตั้งเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2555 จำนวน 1 บริษัท
- 11) จดทะเบียนจัดตั้งเมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2555 จำนวน 4 บริษัท

จากการตรวจสอบพบว่านิติบุคคลทั้ง 30 รายมีทุนจดทะเบียน 1 ล้านบาท จำนวน 6 บริษัท ทุนจดทะเบียน 3 ล้านบาท จำนวน 6 บริษัท และทุนจดทะเบียน 5 ล้านบาท จำนวน 18 บริษัท โดยแจ้งประกอบธุรกิจประเภทเดียวกันทั้งหมด คือ รับซื้อ จำหน่าย นำเข้าและส่งออกแร่โลหะทุกชนิด และใช้อาคารในพื้นที่สีลม เขตบางรัก กรุงเทพฯ เป็นที่ตั้งสำนักงาน ในการจดทะเบียนจัดตั้งมีการใช้ชื่อบุคคล 1 คนเป็นกรรมการประมาณ 2 บริษัท โดยปรากฏหลักฐานว่าบุคคลที่มีชื่อเป็นกรรมการในแต่ละบริษัทได้ทำหนังสือมอบอำนาจ (เป็นเอกสารเพียงแผ่นเดียวมีรูปแบบเหมือนกัน) ให้นายสุรเชษฐ์ มหารำลึก หรือนายวิษณุ อสุณีย์ เป็นผู้ยื่นจดทะเบียนจัดตั้ง ต่อนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกรุงเทพมหานคร

เช่าห้องโล่งเป็น สนง.-เขตชาวบ้านเป็นกรรมการ

เมื่อตรวจสอบข้อมูลการจดทะเบียนพบ “กรรมการ” และ “ผู้ถือหุ้น” ที่ปรากฏในเอกสารการจัดตั้งบริษัท และหนังสือบริคณห์สนธิส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาตามสำเนาบัตรประชาชนอยู่ในต่างจังหวัด เมื่อดูรายชื่อแต่ละรายมีภูมิลำเนาอยู่ใน อ.เมือง จ.พิจิตร นับสิบราย (ต่อมาพบว่านิติบุคคล 58 บริษัท มีภูมิลำเนาตามเอกสารสำเนาบัตรประชาชนอยู่ใน จ.พิจิตร ถึง 22 คน)

ต่อมาผู้สื่อข่าวเดินทางไปตรวจสอบบุคคลที่ปรากฏชื่อเป็นกรรมการใน อ.เมือง จ.พิจิตร อย่างน้อย 5 รายได้ปฏิเสธว่าไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจดทะเบียนก่อตั้งบริษัท และไม่ทราบว่ามิชื่อเป็นกรรมการและผู้ถือหุ้นได้อย่างไร

อีกด้านหนึ่งผู้สื่อข่าวเดินทางลงพื้นที่ตรวจสอบ “ที่ตั้ง” ของบริษัทตามที่ปรากฏในเอกสารการจดทะเบียนต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้าในพื้นที่บางรัก ตระเวนสำรวจนับสิบแห่งพบเป็นห้องเช่าโล่งๆ ไม่ได้ตกแต่งหรือมีลักษณะเป็นสำนักงานประกอบธุรกิจแต่อย่างใด

นอกจาก 30 บริษัทปริศนาในพื้นที่บางรัก จากการตรวจสอบเพิ่มเติมพบนิติบุคคลที่จดทะเบียนในลักษณะเดียวกันในพื้นที่อื่นๆ ได้แก่ เขตบางคอแหลม ทุ่งครุ กรุงเทพฯ อ.บางบัวทอง อ.เมืองนนทบุรี จ.นนทบุรี และสมุทรปราการ อีก 28 บริษัท ทำให้ยอดรวมเพิ่มเป็น 58 บริษัท เฉพาะ 35 บริษัทที่มีการอนุมัติคืนภาษีมูลค่าเพิ่มรวม 4,298,564,817 บาท กระทั่งล่าสุดพบข้อมูลเพิ่มเติมอีก 5 บริษัท ทำให้ยอดเครือข่ายกลุ่มนี้มีทั้งสิ้นประมาณ 63 บริษัท และที่ตั้งบริษัทในพื้นที่ดังกล่าวก็มีลักษณะเป็นอาคารสำนักงานร้าง บ้านร้าง เช่นเดียวกัน

เครือข่ายเชื่อมโยงตัวละคร 2 กลุ่ม

จากการประมวลข้อมูลทั้งหมดพบบุคคลเกี่ยวข้องในลักษณะเชื่อมโยงกัน 2 กลุ่ม

- 1) กลุ่มนายวิริยุทธ แซ่หลก เจ้าของบริษัท ซีเอ็นบีซี เมทัล เทรด จำกัด ประกอบด้วย น.ส.สายธาร แซ่หลก นายสุรเชษฐ์ มหารำลึก นายประสิทธิ์ อัญญาโชติ นายกิตติศักดิ์ อัญญาโชติ
- 2) กลุ่มนายสุรพล เมฆะอำนวยการชัย เจ้าของสำนักงานบัญชีเมฆพลชัย ซึ่งมีเครือข่ายเป็นผู้สอบบัญชีให้ธุรกิจซีบีปิ่ง และนายสุรพล ยังปรากฏชื่อเป็นผู้สอบบัญชีให้บริษัทกลุ่มนายวิริยุทธ ทั้งหมด ได้แก่ นายสุเทพ วุฒิพาณิชย์กุล นายวิษณุ อสุณีย์ นายบุชา คงพะเนา นายธนช ปฎิมาวดี นายธวัชชัย ตั้งเลิศนาทรัพย์ น.ส.ภัทรภร มิตรภักดี น.ส.สุชาดา เมฆอัคคี บุคคลดังกล่าวเชื่อมโยงกับสำนักงานบัญชีของนายสุรพล

คอนเนกชั่นลึก ผู้สอบบัญชี-ซี 8 สรรพากร

จากการตรวจสอบความสัมพันธ์พบว่านายสุรพล กับนายสุวัฒน์ จารุณโรจน์ ข้าราชการระดับ 8 หัวหน้าทีมกำกับตรวจสอบภาษี สำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร 27 ทำธุรกิจร่วมกับนายสุวัฒน์ และนายออกฤษฏ์ จารุณโรจน์ ข้าราชการกรมสรรพากร สำนักงานพื้นที่ 22 บางรัก ชื่อบริษัท ดี.โอ.แพคตอรี จำกัด มาตั้งแต่ปี 2544 ต่อมาทำธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ร่วมกันในปี 2554 ชื่อบริษัท ดีร้อย แวลูเออร์ จำกัด อีกทั้งยังพบเอกสารปรากฏชื่อนายสุวัฒน์เป็นคนจองซื้อจัดตั้งนิติบุคคลต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้าและถือหุ้นบริษัท เค.เอ็น.พี.ซี. เทรดตั้ง จำกัด ในกลุ่มนายวิริยุทธอย่างน้อย 1 แห่ง

“วิริยุทธ”ใช้คนสำนักบัญชีจัดตั้งบริษัท

ความเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มนายวิริยุทธกับกลุ่มนายสุรพลนั้นจากการตรวจสอบ พบว่า นายวิริยุทธ น.ส.สายธาร แซ่หลก จดทะเบียนจัดตั้งบริษัทครั้งแรกเมื่อวันที่ 7 เมษายน 2553 ชื่อบริษัทซีเอ็นบีซี เมทัล เทรด จำกัด

- 1 ตุลาคม 2553 จดทะเบียนจัดตั้ง บริษัท บีบีซีไฮเซล จำกัด
- 13 ตุลาคม 2553 จดทะเบียนจัดตั้งบริษัท บีเอ็มเอส รีไซเคิล จำกัด
- 14 ตุลาคม 2553 จดทะเบียนจัดตั้งบริษัท รินดีโลหะ จำกัด
- 18 ตุลาคม 2553 จดทะเบียนจัดตั้งบริษัท เค.เอ็น.พี.ซี. เทรดตั้ง จำกัด
- 21 ตุลาคม 2553 จดทะเบียนจัดตั้งบริษัท ภูมากทรัพย์ จำกัด

17 ธันวาคม 2553 จดทะเบียนจัดตั้งบริษัท อังเปาสยาม จำกัด (ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นบริษัท ซีเอ็นบีซีกรุ๊ป จำกัด)

20 มกราคม 2554 จดทะเบียนจัดตั้งบริษัท ไอ.เอ็ม.พี.โอ. เทรดติ้ง จำกัด

28 กุมภาพันธ์ 2554 จดทะเบียนจัดตั้งบริษัท บีบี บิ๊ก จำกัด

28 กุมภาพันธ์ 2554 จดทะเบียนจัดตั้ง บริษัท บีบีกรุ๊ป วัน จำกัด

28 กุมภาพันธ์ 2554 จดทะเบียนจัดตั้ง บริษัท ซีเอ็นบีซี โกลบอล จำกัด

บุคคลที่ปรากฏชื่อในเอกสารการจดทะเบียนบริษัทดังกล่าว อาทิ นายสุเทพ วุฒิพาณิชย์กุล นายวิษณุ อสุนีย์ นายบุชา คงพะเนา นายธวัช ปฎิมาวดี ล้วนเป็นบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับสำนักงานบัญชี นายสุรพลแทบทั้งสิ้น

กลุ่มบุคคลดังกล่าวได้ร่วมกันจดทะเบียนเพิ่มเติม 6 บริษัทพร้อมกันเมื่อ 21 พฤษภาคม 2555 ในพื้นที่บางรัก ได้แก่ บริษัท เกิดทรัพย์มั่งมี จำกัด บริษัท เคเคพีโอไอ จำกัด บริษัท หอกิตติทรัพย์ จำกัด บริษัท จีจีพีเอสไอ จำกัด บริษัท โอเอไอพี จำกัด และบริษัท พีเอส สำราญ จำกัด และได้จดทะเบียนเพิ่มอีกหลายสิบแห่ง โดยปรากฏชื่อนายสุรพล เมฆะอำนวยชัย เป็นผู้สอบบัญชีทั้งหมด

พบชื่อ 4 ทนายความเอี่ยว

ในการจดทะเบียนจัดตั้งบริษัท ปรากฏชื่อนายความอย่างน้อย 4 คนในเอกสารที่บริษัทยื่นต่อ นายทะเบียนจัดตั้งบริษัท คือ นายจารุวัตร ชีววัฒนรัตน์ นายระพี ราชณสุข นายปิยะพงษ์ เนียมเอี่ยม และ นายศักดิ์โกศล ปังเซ็น จากการตรวจสอบพบว่านายจารุวัตรนั้นเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท ดี.โอ.แพคเตอร์ จำกัด ของนายสุวัฒน์ จารุมณีโรจน์ ตั้งแต่จัดตั้งบริษัท ปี 2534 ส่วนนายศักดิ์โกศล เป็นเจ้าของสำนักงานทนายความ แห่งหนึ่งและเป็นหุ้นส่วนทางธุรกิจกับนายสุรพลด้วย ซึ่งนายจารุวัตรนั้นได้ชี้แจงในเวลาต่อมาว่าไม่เกี่ยวข้องกับการขอคืนภาษี

อี-เมลล์จากผู้หวังดีมักทำเป็นขบวนการ

ข้อมูลสำคัญที่ชี้ให้เห็นว่าการขอคืนภาษีมูลค่าเพิ่มแบ่งหน้าที่กันทำเป็นลักษณะเครือข่ายคือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (อีเมล) ของบุคคลที่คาดว่าเกี่ยวข้องกับกรณีการคืนภาษีได้ส่งถึงบุคคลในเครือข่ายอย่างน้อย 3 ฉบับ เพื่อขอให้เตรียมการจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทในการขอคืนภาษี จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวได้ส่งจากบุคคลที่ชื่อ “suw2000@live.com” ถึงบุคคลที่ใช้อีเมล แอดเดรส “veerayuth_lok@hotmail.com” Date: Fri, 17 Sep 2010 21:36:17 +0700 (วันที่ศุกร์ที่ 17 กันยายน 2553 เวลา 21.36 น.+0700) โดยใช้ หัวเรื่อง (Subject:) ว่า “สรุปงานของบอล” และพิมพ์ข้อความว่า “ส่งให้บอลเพื่อตรวจสอบตัวเลขอีกที” กล่าวถึงการคิดคำนวณต้นทุนการนำเข้า ต้นทุนภาษีมูลค่าเพิ่ม ผลตอบแทนที่ “บอลจะได้รับ” กรณีมีการตั้งบริษัทกลาง 5 แห่ง กับกรณีการมีบริษัทกลาง 7 แห่ง และระบุว่าภาษีนิติบุคคล จะเสียบริษัทละประมาณ 150,000 บาท แต่บริษัทจริงจะเสีย

ประมาณ 2,000,000 บาท โดยมีค่าใช้จ่ายจะมีค่าเช่าสำนักงาน ค่าจ้างเด็กเฝ้าสำนักงาน ค่าใช้จ่ายทางบัญชี ประมาณ 300,000 บาท/บริษัท และยังพบอี-เมลในลักษณะโต้ตอบกันอีก 2 ฉบับ ระบุรายละเอียด การจองซื้อจัดตั้ง บริษัทจำนวน 7 บริษัท ระบุลำดับ วันที่รับจอง ผู้จอง ชื่อ และสถานที่ (ตั้งบริษัท) เมื่อตรวจสอบรายชื่อบริษัทที่ปรากฏในอี-เมลกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้าก็พบว่ามีการจัดตั้งบริษัทดังกล่าวจริง และจากการตรวจสอบรายชื่อบุคคลซึ่งเป็นกรรมการบริษัทที่ปรากฏชื่อในอี-เมล ล้วนมีความเชื่อมโยงกับบริษัทที่จดทะเบียนในพื้นที่บางรัก อีกทั้งเมื่อตรวจสอบกับบุคคลใกล้ชิดกับนายวีรยุทธพบว่า “บอล” ซึ่งปรากฏชื่อในอี-เมลเป็นชื่อเล่นของนายวีรยุทธ แห่งลูกเจ้าของบริษัท ซีเอ็นบีซี เมทัล เทรด นั้นเอง

สาวลึกลับสายป่านวีรยุทธ-คณะกรมการการเงินสภาฯ

สำหรับนายวีรยุทธ นั้น จากการตรวจสอบพบว่า มีตำแหน่งเป็นที่ปรึกษาประธานคณะกรรมการการเงิน การคลัง การธนาคารและสถาบันการเงิน สภาผู้แทนราษฎร ซึ่งนายไชยา พรหมา ส.ส.หนองบัวลำภู พรรคเพื่อไทย เป็นประธานคณะกรรมการ และปรากฏชื่อร่วมเดินทางไปดูงานเจรจาธุรกิจและศึกษาดูงานที่ประเทศจีน ต่อมานายไชยา ได้ปฏิเสธว่าไม่เกี่ยวข้องเพียงนายวีรยุทธ เข้ามาเป็นที่ปรึกษาในโควตาของนายมานิต นพอมรบดี ส.ส.ราชบุรี พรรคภูมิใจไทย กรรมการที่ปรึกษา เมื่อสอบถามไปยังนายมานิต ได้ปฏิเสธว่าไม่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับนายวีรยุทธ แค่เข้ามาช่วยให้คำปรึกษาไม่กี่ครั้ง

นอกจากนี้ยังพบชื่อ นางสาวพัชรี ศิริโชติ ปรากฏรายชื่อร่วมคณะกรรมการการเงินฯ เดินทางไปดูงานประเทศจีนพร้อมนายวีรยุทธ และยังปรากฏภาพถ่ายนางสาวพัชรีร่วมกิจกรรมกับครอบครัวนายสาธิต รังคสิริ อธิบดีกรมสรรพากร และมูลนิธิกาญจนสิริของครอบครัวนายสาธิต อย่างไรก็ตามเมื่อสอบถามนายมานิต ได้ชี้แจงว่าเพียงให้มาช่วยงาน เช่นเดียวกับนายสาธิตที่ปฏิเสธความสัมพันธ์กับนางสาวพัชรีเพียงแค่มาช่วยบริจาคมูลนิธิเท่านั้น อย่างไรก็ตาม จากการตรวจสอบพบนางสาวพัชรีเป็นเจ้าของโรงแรมแห่งหนึ่งใน อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา เมื่อตรวจสอบการจดทะเบียนผู้ถือหุ้นพบว่ารับโอนหุ้นมาจากลูกสาวนายสมศักดิ์ เทพสุทิน

ก.คลังตั้งผู้ตรวจฯสอบ-สาธิตย้าย 2 ซี 9 ช่วยราชการ

ในห้วงการนำเสนอข่าวจนถึงขณะนี้ มีความเคลื่อนไหวเชิงตรวจสอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งจากกระทรวงการคลัง กรมสรรพากร กรมสอบสวนคดีพิเศษ (ดีเอสไอ) และกรรมการของสมาชิกวุฒิสภา และคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช)

วันที่ 28 มิถุนายน 2556 นายรังสรรค์ ศรีวรศาสตร์ รองปลัดกระทรวงการคลัง ได้ลงนามคำสั่ง แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง โดยมีนายประสิทธิ์ สืบชนะ ผู้ตรวจราชการ กระทรวงการคลังเป็นประธาน ทำงานควบคู่ไปกับกรมสอบสวนคดีพิเศษ ขณะที่นายสาธิต รังคสิริ อธิบดีกรมสรรพากร ได้ลงนามให้ข้าราชการที่เกี่ยวข้อง คือนายศุภกิจ ริยะการ สรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร 22 และนายพายุ สุขสดเขียน สรรพากรพื้นที่สมุทรปราการ 2 มาช่วยราชการที่กรมสรรพากร

กมธ. สภาสูงรับลูก

คณะกรรมการการศึกษา ตรวจสอบการทุจริตและเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา ซึ่งมี น.ส.รสนา โตสิตระกูล ส.ว.กทม. เป็นประธาน ได้มีมติเห็นชอบรับกรณีการคืนภาษีมูลค่าเพิ่ม ไว้ตรวจสอบอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม 2556 โดยคณะอนุกรรมการป้องกันการทุจริต และตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐมีนายไพบุลย์ นิติตะวัน เป็นประธานรับผิดชอบ นอกจากนี้ คณะกรรมการการเงิน การคลัง การธนาคารและสถาบันการเงิน วุฒิสภามี รศ. วิชุดา รัตน์เพียร ส.ว.สรรหา เป็นประธานได้เรียกนายสาธิต รังคสิริ และผู้เกี่ยวข้องให้ข้อมูลต่อ กมธ. เมื่อวันที่ 27 สิงหาคม 2556

ดีเอสไอหมายจับ 5 ผู้ต้องหา

ขณะที่กรมสอบสวนคดีพิเศษ (ดีเอสไอ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่กระทรวงการคลังร้องทุกข์ กล่าวโทษให้สอบสวนเรื่องดังกล่าว วันที่ 13 มิถุนายน 2556 นางศิวาพร ชื่นจิตต์ศิริ รองอธิบดีในฐานะหัวหน้า พนักงานสอบสวนได้ทำหนังสือถึงผู้อำนวยการสำนักข้อมูลธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า ขอให้ระงับการแจ้งเลิก และเสร็จการชำระบัญชีนิติบุคคลจำนวน 49 ราย ต่อมาวันที่ 31 กรกฎาคม 2556 ศาลอาญาได้อนุมัติหมายจับ ผู้เกี่ยวข้องตามข้อเสนอของ ดีเอสไอ จำนวน 5 ราย ประกอบด้วย 1.นายวีรยุทธ แซ่หลก หรือนายธนยุทธ ดลธนโกเศศ 2.นางสาวสายธาร แซ่หลก 3.นายสุรเชษฐ์ มหารำลึก 4.นายประสิทธิ์ อัญญาโชติ และ 5.นายกิตติศักดิ์ อัญญาโชติ ในข้อหาเดียวกัน กระทำความผิดฐานร่วมกันฉ้อโกง เป็นผู้ประกอบการจดทะเบียนโดยเจตนา หลีกเลี่ยงหรือพยายามหลีกเลี่ยงภาษีมูลค่าเพิ่ม กระทำการใดๆ โดยความเท็จโดยฉ้อโกง หรืออุบาย หรือโดยวิธีการ อื่นใดในทำนองเดียวกัน อันเป็นความผิดตามมาตรา 90/4(6) แห่งประมวลรัษฎากร และมาตรา 341 ประกอบ มาตรา 83 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

กก.สอบฯ ชุดก.คลังเชือด 18 ขรก. -กรมสรรพากรพบแค่ 10

ส่วนผลสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงชุดของกระทรวงการคลัง เมื่อวันที่ 22 สิงหาคม 2556 สรุปผลในเบื้องต้นว่ามีเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้อง จำนวน 18 ราย แบ่งเป็นข้าราชการอำนวยการระดับสูง ซี 9 จำนวน 4 ราย และข้าราชการระดับปฏิบัติงานอีกจำนวน 14 ราย แต่ไม่มีการเปิดเผยรายชื่อบุคคลดังกล่าว ขณะที่ผลสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงชุดที่อธิบดีกรมสรรพากรแต่งตั้ง ซึ่งแถลงข่าว ในวันเดียวกัน (แต่แถลงข่าวกระทรวงการคลังประมาณ 2 ชั่วโมง) ระบุกว้างๆ ว่ามีเจ้าหน้าที่สรรพากรเกี่ยวข้อง จำนวน 10 ราย แต่ไม่สามารถระบุชัดเจนได้ว่าทั้ง 10 รายมีส่วนเกี่ยวข้องกับการทุจริตด้วยหรือไม่ โดยให้เหตุผลว่า ต้องรอข้อมูลการสอบสวนของดีเอสไออีกครั้ง

สอบภาษีบริษัทครอบครัวสุวัฒน์-สุรพล

วันที่ 16 กรกฎาคม 2556 บริษัท เค.เอ็น.พี.ซี.เทรตติ้ง จำกัด บริษัท ดี.โอ.แพคตอรี จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทของนายสุวัฒน์ จารุณณ์โรจน์ ข้าราชการระดับ 8 กรมสรรพากร และนายสุรพล เมฆะอำนวยการชัย เจ้าของสำนักงานบัญชี ผู้สอบสวนบัญชีบริษัทเครือข่ายนายวิรัชฤทธิ์ ได้ถูกสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร 28 เข้าตรวจสอบการเสียภาษี และมีคำสั่งระงับการยกเลิกจดทะเบียนเสร็จการชำระบัญชีไว้ก่อนเมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2556 และวันที่ 22 สิงหาคม 2556 ตามลำดับ คำสั่งดังกล่าวเกิดขึ้นภายหลังจากสำนักข่าวอิศรานำเสนอข้อมูลไปก่อนหน้านี้

สอบภาษีบริษัทครอบครัวสุวัฒน์-สุรพล กรม.เต็ง “สาธิต” เข้ากรผู้ตรวจฯ

แม้ว่าผลสอบสวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการชุดกระทรวงการคลังระบุมีเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้อง 18 ราย ไม่ปรากฏว่ามีชื่อนายสาธิต รัชคศิริ อธิบดีกรมสรรพากร เป็น 1 ใน 18 รายชื่อด้วยนั้น ทว่าวันที่ 27 สิงหาคม 2556 คณะรัฐมนตรี (ครม.) ได้เห็นชอบให้ย้ายนายสาธิต ไปดำรงตำแหน่งผู้ตรวจราชการกระทรวงการคลัง พร้อมแต่งตั้งให้นายสุทธิชัย สังขมณี ผู้ตรวจราชการ เป็นอธิบดีกรมสรรพากรคนใหม่แทน นอกจากนี้ ครม. ยังเห็นชอบแต่งตั้งให้นายราชมพ ศรีสุมะอรุณ ผู้ตรวจราชการกระทรวงการคลัง เป็นอธิบดีกรมศุลกากรคนใหม่ มีผลตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2556 เป็นต้นไป

อธิบดีทิ้งทวนย้าย 3 ลูกน้องพั้วพัน

อย่างไรก็ตาม ก่อนนายสาธิตจะพ้นจากตำแหน่ง วันที่ 5 กันยายน 2556 นายสาธิตได้ลงนามในคำสั่ง ย้ายข้าราชการระดับสูง จำนวน 3 ราย ในพื้นที่ปัญหา ได้แก่

1. นายศุภกิจ ริยะการ สรรพากรพื้นที่ สำนักงานสรรพากรพื้นที่ กรุงเทพมหานคร 22 (บางรัก) ให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการตำแหน่ง ผู้ตรวจราชการกรม งานตรวจราชการ 1
2. นายพายุ สุขสดเขียว สรรพากรพื้นที่ สำนักงานสรรพากรพื้นที่สมุทรปราการ 1 ให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการตำแหน่ง ผู้ตรวจราชการกรม งานตรวจราชการ 2
3. นายกฤษณ์ จันทราช สรรพากรพื้นที่สำนักงานสรรพากรพื้นที่นนทบุรี ให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการตำแหน่ง ผู้ตรวจราชการกรม งานตรวจราชการ 6

“รังสรรค์” ขึ้นปลัดก.คลัง-เต็ง 2 ซี 9 ไป 2 จว.ชายแดนใต้

ต่อมาเมื่อนายรังสรรค์ ศรีวรศาสตร์ ขึ้นเป็นปลัดกระทรวงการคลัง วันที่ 7 พฤศจิกายน 2556 ได้ลงนามคำสั่งโยกย้ายข้าราชการระดับบริหารของกรมสรรพากรครั้งใหญ่ จำนวน 76 ราย มีข้าราชการที่พั้วพันกับคดีสินภาษีมูลค่าเพิ่มถูกโยกย้ายในครั้งนี้ด้วย คือ นายพายุ สุขสดเขียว สรรพากรพื้นที่ สำนักงานสรรพากรพื้นที่สมุทรปราการ 1 เป็นสรรพากรพื้นที่ สำนักงานสรรพากรพื้นที่ปัตตานี นายศุภกิจ ริยะการ สรรพากรพื้นที่ สำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร 22 เป็นสรรพากรพื้นที่ สำนักงานสรรพากรพื้นที่นราธิวาส และ

นายภูศักดิ์ จันทร์ราช สำนักงานสรรพากรพื้นที่ สำนักงานสรรพากรพื้นที่นนทบุรี เป็นสรรพากรพื้นที่ สำนักงานสรรพากรพื้นที่ยโสธร (อ่านประกอบ:ส่งย้ายใหญ่ชรก.สรรพากร 76 ตำแหน่ง แต่ง“ศุภกิจ-พายุ”ไป 2 จว. ชายแดนใต้)

ดีเอสไอชง ป.ป.ช.ลงดาบ ชรก.พั้วพัน

วันที่ 5 พฤศจิกายน 2556 นายประสิทธิ์ สืบชนะ ผู้ตรวจราชการกระทรวงการคลัง ในฐานะประธานคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีสรรพากรคืนภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) ให้กับบริษัทเอกชน จำนวนเงิน 4.2 พันล้านบาท ของกระทรวงการคลัง แฉลงความคืบหน้าคดีนี้ โดยระบุว่า ภายหลังจากที่มีการเปลี่ยนตัวอธิบดีกรมสรรพากรคนใหม่ และได้รับความร่วมมือในการตรวจสอบคดีนี้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะการส่งมอบข้อมูลบริษัทเอกชนที่เหลืออยู่อีก 20 ราย จากของเดิมที่มีอยู่แล้ว 20 ราย พบว่า เอกชนรายใหม่ อีก 20 ราย ซึ่งเป็นกลุ่มบริษัทที่ทำธุรกิจเกี่ยวกับเศษเหล็ก มีพฤติการณ์แบบเดียวกันกับพื้นที่เดิม (บางรัก สมุทรปราการ และนนทบุรี) บุคคลที่เกี่ยวข้องของกลุ่มเดียวกับบริษัท 20 รายแรกของนายวิรัช ที่มีการตรวจสอบพบข้อมูลไปก่อนหน้านี้ และมีเจ้าหน้าที่กรมสรรพากรเข้าไปเกี่ยวข้องจำนวน 2 ราย ในขั้นตอนการคืนภาษี

นายประสิทธิ์ กล่าวยืนยันว่า ข้าราชการทั้งสองรายอยู่ในระดับต่ำกว่าซี 9 ลงมาเป็นเจ้าหน้าที่ระดับชำนาญการ และระดับปฏิบัติการอย่างละหนึ่งคน มีการตรวจพบว่า ไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ตามกฎหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งคณะกรรมการฯ จะทำการสรุปเรื่องเพื่อเสนอให้ทางกระทรวงตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงเพิ่มเติมจากยอดเดิมจำนวน 18 รายที่เสนอไปก่อนหน้านี้ ทำให้ข้าราชการที่ถูกตั้งกรรมการสอบสวนทางวินัยขณะนี้ มีจำนวนทั้งหมด 20 ราย และยืนยันว่าจะให้ความเป็นธรรมกับข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกคนอย่างเต็มที่ พร้อมยืนยันว่าจากการประสานความร่วมมือกับดีเอสไอ พบว่า ทางดีเอสไอ ได้มีการจัดส่งรายชื่อข้าราชการและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในคดีนี้ ให้ทางคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) รับไปตรวจสอบอย่างเป็นทางการแล้ว ส่วนการสอบสวนข้อมูลในส่วนของกรมศุลกากรว่า ได้เชิญผู้เกี่ยวข้องมาสอบปากคำไปบางส่วนแล้ว อย่างไรก็ตาม พบว่าขั้นตอนการทำงานที่เป็นปัญหาส่วนหนึ่งจะเกิดขึ้นกับกรมสรรพากร ซึ่งมีอำนาจในการอนุมัติคืนเงินภาษีให้เอกชนเป็นหลัก

นายประสิทธิ์ ยังยืนยันด้วยว่า ล่าสุดกำลังขยายผลการสอบสวน ไปยังกลุ่มบริษัทเอกชนรายใหม่ อีก 25 ราย ซึ่งเป็นกลุ่มธุรกิจใหม่ทำธุรกิจส่งออกสินค้าคอมพิวเตอร์ไปยังประเทศเพื่อนบ้าน หลังจากได้รับข้อมูลว่า พฤติการณ์ของบริษัทเหล่านี้ มีลักษณะการขอคืนภาษีโดยไม่ถูกกฎหมาย ขณะที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ได้ตั้งคณะกรรมการขึ้นมาไต่สวนข้อเท็จจริงโดยมีนายภักดี โพธิศิริ กรรมการ ป.ป.ช. เป็นประธานอนุกรรมการ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนไต่สวนข้อเท็จจริงเพื่อเอาคนผิดมาลงโทษ สำนักข่าวอิศราจะนำความคืบหน้ามาเสนอต่อไป

กล่าวทั้งหมดคือเบื้องหลังความเป็นมาของข่าวเชิงสืบสวนชิ้นนี้ เป็นการทำหน้าที่ปกติเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างแท้จริง.....

ลำดับการนำเสนอข่าวเชิงตรวจสอบกรณีคืนภาษีมูลค่าเพิ่มฉาว 4.3 พันล้าน (โดยสังเขป)

วันที่	ลำดับการนำเสนอข่าว
10 มิถุนายน 2556	สำนักข่าวอิศรารายงานข่าวกรณีกรมสรรพากรอนุมัติคืนภาษีมูลค่าเพิ่มให้แก่ 30 บริษัทปริศนาเป็นเงินกว่า 3,647 ล้านบาท
11 มิถุนายน 2556	ผู้สื่อข่าวลงพื้นที่ตรวจสอบบ้านนายกิติศักดิ์ อัญญาโชติ กรรมการบริษัทเครือข่ายคินภาษีใน อ.เมือง จ.นครสวรรค์ พบเป็นบ้านญาติ ภูมิลำเนาเดิม จ.ตาก ก่อนหน้านี้ 6 มิถุนายน 2556 ผู้สื่อข่าวลงพื้นที่ตรวจสอบที่ตั้งบริษัทหลายแห่งในพื้นที่ สีสม เขตบางรัก กรุงเทพฯ อาทิ บริษัท หอกิตติทรัพย์ จำกัด บริษัท จีจีพีเอสไอ จำกัด พบเป็นห้องเช่าว่างเปล่า บางแห่งปิดล็อกประตู
13 มิถุนายน 2556	ดีเอสไอมีคำสั่งระงับการแจ้งเลิกและเสร็จการชำระบัญชีนิติบุคคลจำนวน 49 ราย ต่อมาวันที่ 31 กรกฎาคม 2556 ศาลอาญาได้อนุมัติหมายจับผู้เกี่ยวข้องตามข้อเสนอของดีเอสไอ จำนวน 5 ราย
13 มิถุนายน 2556	นายศุภกิจ ริยะการ สรรพากรพื้นที่ 22 ทำหนังสือขอให้ระงับการรับจดทะเบียนเสร็จการชำระบัญชีบริษัทที่ถูกตรวจภาษีอากรอย่างน้อย 5 บริษัท
14 มิถุนายน 2556	ผู้สื่อข่าวลงพื้นที่ตรวจสอบที่ตั้ง บริษัทเครือข่ายคินภาษี บริษัท บีบีบี จำกัด ใน จ.สมุทรปราการ พบเป็นห้องเช่าโล่งๆ
15 มิถุนายน 2556	ผู้สื่อข่าวลงพื้นที่ตรวจสอบข้อมูลบริษัททั้งสองแห่งใน อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี พบเป็นห้องเช่าโล่งๆ
16 มิถุนายน 2556	ผู้สื่อข่าวลงพื้นที่ จ.พิจิตร สอบถามข้อเท็จจริงพบบุคคลเป็นกรรมการบริษัท มีภูมิลำเนาใน อ.เมือง จ.พิจิตร พบว่าเป็นชาวบ้านและไม่ทราบเรื่องธุรกิจ
18 มิถุนายน 2556	ผู้สื่อข่าวลงพื้นที่ตรวจสอบ เลขที่ 25/59 หมู่ที่ 8 ถ.รัตนานิเบศร์ ต.บางกระสอ อ.เมืองนนทบุรี จ.นนทบุรี ที่ตั้งบริษัท เอสเอ็ม รีไซเคิล จำกัด และบริษัทเคเค เมทัลเทรต จำกัด ไม่ปรากฏป้ายชื่อบริษัท ผู้เช่าไม่เคยเข้ามาอยู่
19 มิถุนายน 2556	ผู้สื่อข่าวลงพื้นที่ตรวจสอบ เลขที่ 78/14 หมู่ที่ 2 ต.บางพลับ อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี ที่ตั้งบริษัท บาลานซ์สตีล จำกัด และบริษัท รีเวอร์สตีลเมทัล เทรตดิ่ง จำกัด ไม่มีคนอยู่อาศัยมานานแล้ว

วันที่	ลำดับการนำเสนอข่าว
21 มิถุนายน 2556	ผู้สื่อข่าวลงพื้นที่ตรวจสอบ เลขที่ 19/141 อาคารสุขุมวิท สวีท ชั้น 14 ซ.สุขุมวิท 13 (แสงจันทร์) แขวงคลองเตยเหนือ กรุงเทพฯ บริษัท โอเพ่น เทรดิง จำกัด พบเป็นห้องสำนักงานโล่ง ไม่มีผู้อาศัย และตรวจสอบบริษัท ฟรี สตีล จำกัด พบอยู่ใกล้กับซอยควบอยยานอโศก เป็นอาคารสำนักงานให้เช่าเช่นกัน แต่ไม่พบป้ายชื่อบริษัทฯ
26 มิถุนายน 2556	นายมานิตย์ พลรัตน์ นักวิชาการสรรพากรชำนาญการพิเศษ ปฏิบัติราชการแทนสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร 22 ได้ทำหนังสือถึงผู้อำนวยการสำนักบริการข้อมูลธุรกิจ आयัตินิติบุคคล จำนวน 30 ราย
28 มิถุนายน 2556	นายรังสรรค์ ศรีวรศาสตร์ รองปลัดกระทรวงการคลัง แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง มีนายประสิทธิ์ สีบชนะ ผู้ตรวจราชการเป็นประธาน
30 มิถุนายน 2556	พบ “วิรุยุทธ แซ่หลก” เจ้าของเครือข่าย 58 บริษัทคินภาซิ๊งที่ปรึกษาประธาน กมธ.การเงิน สภาผู้แทนฯ ร่วมคณะดูงานประเทศจีนช่วงปลายปี 2555
4 กรกฎาคม 2556	คณะกรรมการการศึกษา ตรวจสอบการทุจริตและเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา มีมติเห็นชอบรับกรณีการคินภาซิ๊งมูลค่าเพิ่มไว้ตรวจสอบอย่างเป็นทางการ
31 กรกฎาคม 2556	ศาลอาญานุมัติหมายจับผู้เกี่ยวข้องตามข้อเสนอของดีเอสไอ จำนวน 5 ราย เป็นเอกชนทั้งหมด
22 สิงหาคม 2556	- คณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงของกระทรวงการคลัง สรุปผลมีเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้อง 18 ราย เป็นข้าราชการระดับสูง ซี 9 จำนวน 4 ราย และระดับปฏิบัติงานอีก 14 ราย - คณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงชุดที่อธิบดีกรมสรรพากรแต่งตั้ง แกลงข่าวมีเจ้าหน้าที่สรรพากรเกี่ยวข้องจำนวน 10 ราย
27 สิงหาคม 2556	คณะกรรมการการเงิน การคลัง การธนาคารและสถาบันการเงิน วุฒิสภา เรียกนายสาธิต รังคสิริ และผู้เกี่ยวข้องให้ข้อมูล
27 สิงหาคม 2556	กรม.เห็นชอบย้ายนายสาธิต รังคสิริ อธิบดีกรมสรรพากร เป็นผู้ตรวจราชการกระทรวงการคลัง แต่งตั้งนายสุทธิชัย สังขมณี ผู้ตรวจราชการ เป็นอธิบดีกรมสรรพากรคนใหม่
5 กันยายน 2556	นายสาธิต รังคสิริ ในฐานะอธิบดีย้ายข้าราชการระดับสูง จำนวน 3 ราย นายศุภกิจ ริยะการ นายพายุ สุขสดเขียว และนายกู่ศักดิ์ จันทราช เป็นผู้ตรวจราชการกรม

วันที่	ลำดับการนำเสนอข่าว
7 พฤศจิกายน 2556	นายรังสรรค์ ศรีวรศาสตร์ ปลัดกระทรวงการคลัง มีคำสั่งย้ายนายพายุ สุขสดเขียว เป็นสรรพากรพื้นที่ สนง.สรรพากรพื้นที่ปัตตานี นายศุภกิจ ริยะการ เป็นสรรพากรพื้นที่ สนง.สรรพากรพื้นที่นราธิวาส นายภูศักดิ์ จันทราช เป็นสรรพากรพื้นที่ สนง.สรรพากรพื้นที่ยโสธร

ที่มา: ศูนย์ข่าวสืบสวน สำนักข่าวอิศรา

<http://www.isranews.org/about-us/71-investigate/26253> 30 ธันวาคม 2556

จากกรณีศึกษาที่นำมาเป็นตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่า สื่อสารมวลชนมีบทบาทสำคัญในการตรวจสอบ รายงานข้อมูลเชิงลึกหรือนำข้อเท็จจริงมาตีแผ่ สามารถกดดันบุคคล หน่วยงาน องค์กรที่รับผิดชอบในการเปิดเผยข้อมูลสู่สาธารณะ ส่งผลให้เกิดการแก้ไขปัญหาคาการทุจริตภาครัฐได้อย่างเห็นผลในวงกว้าง การนำเสนออย่างเกาะติดต่อเนื่องเป็นเวลากว่า 6 เดือน สะท้อนให้เห็นถึงการคอร์รัปชันครั้งใหญ่ที่สุดในกรมสรรพากร โดยไม่ได้นำไปสู่เพียงการเปลี่ยนแปลงในเรื่องการบริหารจัดการระบบการคืนภาษีให้แก่ผู้ประกอบการเพียงประการเดียว หากแต่นำไปสู่การตรวจสอบลงโทษผู้เกี่ยวข้องอย่างขนานใหญ่

ด้วยคุณลักษณะของข่าวการตรวจสอบทุจริต สื่อสารมวลชนต้องใช้บทบาททั้งสี่ด้าน คือ **บทบาทในการเผยแพร่ บทบาทในการตรวจสอบ บทบาทในการผลักดันและบทบาทในการเสนอแนะ** ในเวลาเดียวกันในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้เนื่องจากข่าวการตรวจสอบทุจริต มีความซับซ้อน สื่อจึงต้องระมัดระวังในการนำเสนอซึ่งส่วนใหญ่ยึดหลักทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคม คือ เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้แลกเปลี่ยนความเห็น และเสนอข้อมูลอย่างครบถ้วน ซึ่งการกระทำดังกล่าวจะช่วยปกป้องตัวสื่อมวลชนเองจากการถูกฟ้องร้อง เพราะข่าวการทุจริตมักจะมีผู้กล่าวหาและผู้ถูกกล่าวหา ซึ่งสื่อจะต้องให้ความเป็นธรรมและระมัดระวังในการนำเสนอข้อมูล ซึ่งกล่าวได้ว่าก่อนที่จะเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร โดยเฉพาะข่าวทุจริต ซึ่งเป็นการทำหน้าที่ในการตรวจสอบของสื่อสารมวลชน ตัวสื่อสารมวลชนเองก็ต้องตรวจสอบความถูกต้องก่อนที่จะนำเสนอเช่นกัน ตัวอย่างจากกรณีศึกษา การใช้ช่องทางออนไลน์ต่างๆ “อี-เมลล์จากผู้หวังดีมักทำเป็นขบวนการ” ซึ่งบทบาทสื่อสารมวลชนในเชิงตรวจสอบสำหรับข่าวทุจริต จะมีทั้งการตรวจสอบข้อมูลข่าวสารที่ได้มา และบทบาทในการตรวจสอบเรื่องทุจริตที่สื่อหยิบยกขึ้นมา เมื่อสื่อได้เผยแพร่ข้อมูลที่ผ่านมาการตรวจสอบจะก่อให้เกิดผลตามมา ช่วยแก้ปัญหาต่างๆ หรือเหตุทุจริตที่เกิดขึ้นได้หยิบยกขึ้นมาแก้ไขด้วยข้อมูลของสื่อมวลชน จึงนำไปสู่คำกล่าวที่ว่า ข่าวของสื่อมวลชนช่วยผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจนเป็นที่มาของบทบาทสื่อในด้านการผลักดัน **จะเห็นได้จากกรณีศึกษา ผลที่ตามมา เช่น “กมธ. สภาสูงรับลูก ดีเอสไอหมายจับ 5 ผู้ต้องหา กก.สอบฯ ชุด ก.คลัง**

เชื่อด 18 ขรก. -กรมสรรพากรพบแค่ 10 สอบภาษีบริษัทครอบครัวสุวัฒน์-สุรพล ครม.เต็ง “สาริต” เข้ากรุผู้ตรวจฯ” เป็นต้น

สำหรับบทบาทสื่อในการเสนอแนะ อาจเกิดขึ้นทั้งทางตรงและทางอ้อม ในทางอ้อมคือประเด็นตรวจสอบของสื่อมวลชนจะถูกถ่วงดุลด้วยทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคมคือ การให้ข้อมูลสองฝ่ายและจากข้อมูลสองฝ่ายที่สื่อนำเสนอจะทำให้เห็นถึงจุดที่เป็นปัญหาหรือควรแก้ไข นั้นหมายถึงสื่อได้เสนอแนะให้เห็นปัญหาและมักตามด้วยตัวผู้รับผิดชอบหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะนำไปสู่การชี้เป้าแก้ปัญหาต่อไป

ข้อมูลจาก กรณีศึกษามีการขยายผลการสอบสวนไปยังกลุ่มบริษัทเอกชนซึ่งเป็นกลุ่มธุรกิจใหม่ทำธุรกิจส่งออกสินค้าคอมพิวเตอร์ไปยังประเทศเพื่อนบ้าน หลังจากได้รับข้อมูลว่า พฤติการณ์ของบริษัทเหล่านี้มีลักษณะการขอลิขสิทธิ์โดยไม่ถูกกฎหมาย ขณะที่หน่วยงานตรวจสอบภาครัฐ ได้แก่ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ได้ตั้งคณะกรรมการขึ้นมาไต่สวนข้อเท็จจริงเพื่อเอาคนผิดมาลงโทษ

ซึ่งนับเป็นการทำหน้าที่ของสื่อสารมวลชนเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างแท้จริง

บทบาทของสื่อมวลชน นอกจากจะเป็นพลังที่สำคัญในการแก้ปัญหาการทุจริตภาครัฐแล้วยังมีส่วนสำคัญที่ทำให้ประชาชนตระหนักรู้เห็นภัยของปัญหาการทุจริตภาครัฐว่าเป็นปัญหาของชาติต้องร่วมกันแก้ไขให้หมดไป มีส่วนทำให้ภาคประชาชนมีความรู้และมีความเข้มแข็งในการเป็นแนวร่วมกับสื่อ และเป็นแนวร่วมกับองค์กรพัฒนาเอกชน นอกจากนี้บทบาทของสื่อสารมวลชนจะมีพลังมากยิ่งขึ้นต้องมีการจับมือประสานงานกับเครือข่ายต่างๆ ในสังคม เช่น นักวิชาการอิสระ และนักวิชาการในมหาวิทยาลัย องค์กรพัฒนาเอกชน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสมาชิก กรรมการชุดต่างๆ และสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหนังสือพิมพ์ต่อหนังสือพิมพ์ด้วยกัน เพื่อคิดค้นประเด็นใหม่ๆ หรือหาแนวทางในการแก้ปัญหาทั้งทางตรงและทางอ้อม ไม่ถือเอาถือเรา จัดวาระทางสังคมร่วมกัน และกำหนดให้วาระว่าด้วยการแก้ปัญหาคอร์รัปชันเป็นวาระแห่งชาติของสื่อมวลชนทุกคน เพื่อร่วมแก้ปัญหาการคอร์รัปชัน และทำหน้าที่เป็นตัวเร่งให้เกิดการแก้ปัญหา

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.1.1 บทบาทในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อป้องกันการทุจริตในภาครัฐ

สื่อมวลชนให้ความสำคัญในเรื่องการเผยแพร่อย่างมาก โดยต้องเผยแพร่ข้อเท็จจริงอย่างเป็นระบบ เปิดเผยข้อมูลข้อเท็จจริงอย่างครบถ้วน ซึ่งจะต้องมีการตรวจสอบข้อมูลทั้งสองฝ่ายที่ได้รับว่ามีความถูกต้องหรือไม่ ตามทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคม ก่อนนำไปเผยแพร่เป็นข้อมูลสาธารณะให้ประชาชนรับรู้ โดยสื่อมวลชนต้องปฏิบัติตนเป็นเสมือนสุนัขเฝ้าบ้านสอดส่องดูแลสังคม

เมื่อสื่อได้เผยแพร่ข้อมูลที่ผ่านการตรวจสอบจะก่อให้เกิดผลตามมาคือ ช่วยให้ปัญหาต่างๆ หรือเหตุทุจริตที่เกิดขึ้นได้หยุดยั้งขึ้นมาแก้ไขด้วยข้อมูลของสื่อมวลชน จึงนำไปสู่คำกล่าวที่ว่า ข่าวของสื่อมวลชนช่วยผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจนเป็นที่มาของบทบาทสื่อในด้านการผลักดัน

สำหรับบทบาทสื่อในการเสนอแนะ อาจเกิดขึ้นทั้งทางตรงและทางอ้อม ในทางอ้อมคือ ประเด็นตรวจสอบของสื่อมวลชนจะถูกถ่วงดุลด้วยทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคมคือ การให้ข้อมูลสองฝ่าย และจากข้อมูลสองฝ่ายที่สื่อนำเสนอจะทำให้เห็นถึงจุดที่เป็นปัญหาหรือควรแก้ไข นั่นหมายถึงสื่อได้เสนอแนะให้เห็นปัญหาและมักตามด้วยตัวผู้รับผิดชอบหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะนำไปสู่การชี้เป้าแก้ปัญหาต่อไป

สื่อมวลชนมุ่งหวังให้ข่าวการตรวจสอบทุจริตเมื่อถูกเผยแพร่ออกไปแล้วเกิดการผลักดันนำไปสู่การแก้ปัญหา ดังนั้น บทบาทของสื่อมวลชนต่อข่าวทุจริตจึงไม่ใช่เพียงแค่การเผยแพร่แต่รวมถึงการตรวจสอบ ซึ่งมีทั้งการตรวจสอบเนื้อหาข้อมูลข่าวสารให้ครบถ้วนรอบด้าน เพื่อให้ข้อมูลเหล่านั้นเกิดพลังทำหน้าที่ตรวจสอบทุจริตนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขปัญหาด้วยการผลักดันผ่านเนื้อหาในข่าวสารที่สะท้อนความไม่ถูกต้องหรือกระบวนการทุจริต ซึ่งสื่อมวลชนที่จะมีศักยภาพแสดงบทบาททั้งการเผยแพร่ ตรวจสอบ จนนำไปสู่การผลักดันและเสนอแนะให้เกิดการแก้ปัญหา

ในการนำเสนอข่าวตรวจสอบทุจริตสื่อมวลชนมักต้องใช้บทบาททั้ง 4 ด้านคือ เผยแพร่ ผลักดัน ตรวจสอบ และเสนอแนะ และเมื่อบทบาททั้งสี่ได้ถูกใช้พร้อมกันจะทำให้เกิดพลังในการตรวจสอบทุจริตและเพื่อให้เกิดพลังมากขึ้นในการตรวจสอบทุจริต สื่อมวลชนควรมีการรวมตัวหรือกำหนดวาระในการตรวจสอบปัญหาทุจริตร่วมกันเช่น การที่ทุกสำนักข่าวหรือทุกสถานีโทรทัศน์พร้อมใจกันตรวจสอบกรณีทุจริตเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จะมีพลังมากกว่าการเสนอข่าวเพียงช่องเดียวหรือสำนักเดียว

จากการศึกษาพบว่า การเสนอข่าวการทุจริตของสื่อมวลชนช่วยส่งผลให้เกิดการป้องปรามโดยสื่อมวลชนจะต้องใช้บทบาททั้งการเผยแพร่ ผลักดัน ตรวจสอบ และเสนอแนะ ในการนำเสนอข่าวการทุจริตที่ต้องการเห็นการแก้ปัญหาโดยก่อนที่จะเผยแพร่สื่อมวลชนจะต้องทำหน้าที่ตรวจสอบข้อมูลและข่าวขึ้นนั้นๆ ให้ครบถ้วนรอบด้านตามทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคม จึงจะนำมาซึ่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ ปราศจากอคติ และเมื่อข้อมูลที่ถูกตรวจสอบเผยแพร่ออกไปก็จะส่งผลให้เกิดการตรวจสอบตามประเด็นข่าวที่สื่อมวลชนตั้งใจที่จะเผยแพร่เพื่อให้เกิดผลผลักดัน และเสนอแนะนำไปสู่การแก้ปัญหา อย่างไรก็ตาม ข่าวทุจริตมักมีผู้กล่าวหาและ

ผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้เสียหายและผู้รับผิดชอบ สื่อมวลชนจึงต้องระมัดระวังในการแสดงบทบาทและด้วยลักษณะ ขาวการทุจริตที่สื่อต้องใช้บทบาททั้งสี่ด้าน จึงมีคำแนะนำให้สื่อที่จะเสนอข่าวการทุจริตต้องพัฒนาศักยภาพของ ตัวเองและหาความรู้ เช่น ศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

อย่างไรก็ตามแม้สื่อจะใช้บทบาททั้งการเผยแพร่ ผลักดัน ตรวจสอบ และเสนอแนะ แต่อำนาจ หรือพลังของสื่อมักอยู่ที่การนำเสนอข้อมูลให้สังคมหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบได้เห็นข้อมูลเท่านั้น แต่อำนาจ ในการแก้ปัญหาส่วนใหญ่จะไม่ได้อยู่ที่ตัวสื่อเองแต่ขึ้นอยู่กับหน่วยงานที่รับผิดชอบว่าจะนำข้อมูลหรือข่าว ที่สื่อมวลชนนำเสนอไปแก้ปัญหาต่อหรือไม่ โดยหากหน่วยงานที่รับผิดชอบนำข้อมูลที่สื่อตรวจสอบและเผยแพร่ ไปดำเนินการก็จะทำให้เกิดการแก้ปัญหาตามที่สื่อเสนอแนะที่สุุดปัญหาต่างๆ จะได้รับความสนใจทำให้สื่อ สามารถแสดงบทบาทการผลักดันได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่หากหน่วยงานที่รับผิดชอบเพิกเฉยต่อข้อมูล ข่าวสารของสื่อมวลชนย่อมส่งผลกระทบต่อบทบาทของสื่อในการผลักดันเช่นกันและหากเกิดกรณีเสนอแล้วการผลักดัน ไม่ได้ผลสื่อก็อาจต้องกลับมาแสดงบทบาทในการตรวจสอบอีกครั้งว่าเหตุใดข้อมูลที่ต้องการนำเสนอและผลักดัน จึงถูกเพิกเฉยจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ

ทั้งนี้บทบาทของสื่อสารมวลชนในการนำเสนอข่าวเพื่อป้องกันการทุจริตในภาครัฐแตกต่างจาก ข่าวทั่วไป คือ ไม่ได้หวังผลเพียงการเผยแพร่แต่ต้องการหวังผลในการตรวจสอบ แต่ขณะเดียวกันสื่อมวลชน ก็ต้องพร้อมถูกตรวจสอบ จึงทำให้สื่อมวลชนต้องระมัดระวังและใช้ทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคมในการ นำเสนอข่าวการทุจริต ส่วนผลจากการเสนอข่าวการทุจริตที่สื่อมักมุ่งหวัง ผลักดัน และเสนอแนะจะเกิดผลมากน้อย เพียงไรขึ้นอยู่กับ การตอบสนองต่อข้อมูลที่สื่อนำเสนอของหน่วยงานที่รับผิดชอบด้วย

หากพิจารณาความสอดคล้องตามทฤษฎีสื่อสารมวลชนแล้วจะเห็นได้ว่าบทบาทของ สื่อสารมวลชนเพื่อป้องกันการทุจริตในภาครัฐในทั้ง 4 ด้าน จะมีความสอดคล้องตามทฤษฎีสื่อสารมวลชน ที่เกี่ยวข้องในหลากหลายมิติ ได้แก่

โครงสร้างหน้าที่ของสื่อสารมวลชน ซึ่งมีหน้าที่ทางสังคมหรือพันธกิจทางสังคม เป็นผู้เฝ้าระวัง และตรวจสอบสิ่งแวดล้อมทางสังคม และการเมือง เป็นสุนัขเฝ้าบ้าน (watchdog) คอยบอกให้สมาชิกสังคมรู้ว่า เกิดอะไรขึ้นรอบๆ บ้านของตน แน่نونว่าในการทำหน้าที่ดังกล่าว ย่อมหนีไม่พ้นการตรวจสอบการ ฉ้อราษฎร์ บังหลวง และการทุจริตภาครัฐ ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปกำลังเกิดขึ้นอย่างชุกชุมโดยเฉพาะเป็นการกระทำ ของผู้มีอำนาจทางการเมืองและอำนาจรัฐเป็นส่วนใหญ่

นอกจากนี้สอดคล้องกับ**หน้าที่และบทบาทของสื่อในสังคมประชาธิปไตย** กล่าวคือ สื่อควรที่จะ ให้ข้อมูลที่เป็นธรรมและรอบด้านแก่สาธารณชนและทำให้บุคคลต่างๆ ในสังคมสามารถที่จะตัดสินใจต่างๆ โดยอาศัยข้อมูลที่รอบด้านดังกล่าวได้ สื่อควรที่จะนำเสนอแนวทางและกรอบความคิดที่ถูกต้องและมีเหตุผลในการ ช่วยเหลือสาธารณชนเข้าใจถึงบริบทของสังคมที่เกิดขึ้นในช่วงสถานการณ์นั้นๆ และสื่อควรจะทำหน้าที่นำเสนอ ทั้งปริมาณและคุณภาพของข่าวที่ผู้คนที่ต้องการ ตลาดควรจะเป็นบรรทัดฐานในการผลิตข่าวของสื่อต่างๆ

ทฤษฎีการกำหนดวาระข่าวสาร ซึ่งเชื่อในพลังอำนาจของสื่อสารมวลชน ในการกำหนดวาระ ให้คนครุ่นคิด ดังนั้นการที่สื่อมวลชนเลือกที่จะนำเสนอประเด็นใดประเด็นหนึ่ง ก็เหมือนการกำหนดวาระให้กับ

สังคม การพิจารณาเลือกที่จะนำเสนอข่าวใด ละเว้นการเสนอข่าวใด เป็นการกำหนดวาระโดยใช้วิจารณญาณของผู้ปฏิบัติการข่าวหรือผู้บริหารในสื่ออื่นๆ

ทฤษฎีการพึ่งพาสื่อมวลชน ให้ความสำคัญกับสื่อมวลชนเป็นอย่างมาก โดยชี้ให้เห็นว่าสื่อมวลชนมีความสำคัญ 3 ลักษณะคือ สื่อมวลชนเป็นแหล่งในการสร้างและรวบรวมข้อมูล สื่อมวลชนเป็นแหล่งแปรรูปข้อมูล และสื่อมวลชนเป็นแหล่งแพร่กระจายข่าวสารข้อมูล โดยประชาชนต้องพึ่งสื่อมวลชนเพื่อช่วยทำความเข้าใจในปรากฏการณ์ต่างๆ ในสังคมทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติ

ในมิติ **ความรับผิดชอบต่อสังคม** โดยสื่อสารมวลชนจะต้องรายงานข่าวตามปรากฏการณ์ที่เป็นจริงอย่างละเอียดครบถ้วน และต้องตรวจสอบอย่างรอบคอบ สื่อสารมวลชนจะต้องเป็นเวทีแห่งความคิดเห็นสาธารณะที่เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น รวมทั้งการเป็นตัวแทนของคนทุกกลุ่มในสังคม

5.1.2 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อบทบาทการทำหน้าที่สื่อสารมวลชนในการป้องกันการทุจริตในภาครัฐ

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วว่าข่าวทุจริตที่สื่อนำเสนอมีผลโดยตรงต่อการป้องปรามการทุจริต แต่ข่าวการทุจริตมักมีทั้งผู้ถูกร้องและผู้เสียหาย หรือผู้กล่าวหากับคู่กรณี ซึ่งแตกต่างจากข่าวประเภทอื่นๆ ดังนั้นการทำข่าวประเภทนี้สื่อมวลชนต้องคำนึงถึงความถูกต้องของข้อมูลที่ต้องนำเสนออย่างรอบด้าน แต่อย่างไรก็ตามกลับพบว่า การเข้าถึงข้อมูลกลายเป็นอุปสรรคสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อการทำข่าวตรวจสอบการทุจริต นอกจากนี้ วัฒนธรรมของผู้บริหารแต่ละสถานีโทรทัศน์หรือสำนักข่าวก็มีผลโดยตรงต่อการนำเสนอข่าวการทุจริตของสื่อมวลชนเช่นกัน

ในการเข้าถึงข้อมูลมีข้อมูลที่ชัดเจนว่าหากเจ้าหน้าที่รัฐให้ความร่วมมือหรือเป็นผู้นำข้อมูลในการทุจริตมามอบให้กับสื่อมวลชน ข่าวการตรวจสอบทุจริตขึ้นนั้นๆ มักจะเกิดผลนำไปสู่การตรวจสอบและหน่วยงานรัฐที่นำข้อมูลมาให้จะรับลูกนำข้อมูลไปดำเนินการเพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาตามที่สื่อตั้งใจผลักดันหรือเสนอแนะ ในทางตรงกันข้ามหากเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่รับผิดชอบปฏิเสธที่จะให้ข้อมูล ประสบการณ์ของสื่อเองจะเข้ามามีผลต่อการทำหน้าที่ เช่น สื่อมวลชนอาจใช้วิธีหาข้อมูลจากเอกสาร ภาพถ่ายหรือประชาชนผู้ได้รับผลกระทบ ดังนั้น นอกจากการเข้าถึงข้อมูล เจ้าหน้าที่รัฐ นโยบายของต้นสังกัดแล้วตัวสื่อมวลชนเองก็เป็นปัจจัยสำคัญที่จะแสดงบทบาทในการป้องกันการทุจริต

ปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทการทำหน้าที่สื่อสารมวลชนในการป้องกันการทุจริตจะเริ่มที่ตัวสื่อมวลชนเองต้องมีความตระหนัก และใส่ใจในการทำหน้าที่ตรวจสอบสังคมซึ่งเป็นจรรยาบรรณพื้นฐานของสื่อมวลชน จากนั้น การเข้าถึงข้อมูล ความร่วมมือของเจ้าหน้าที่รัฐ และนโยบายของเจ้าของหรือต้นสังกัดล้วนเป็นปัจจัยที่สนับสนุนบทบาทสื่อทั้งสิ้น นโยบายของสถานีโทรทัศน์สื่อทุกแขนง ตั้งแต่เจ้าของ ผู้บริหาร บรรณาธิการ ผู้บริหารฝ่ายข่าว นั้นมีความสำคัญมากต่อการผลักดันให้การทำข่าวด้านทุจริตประสบความสำเร็จ ถ้ามโนบายสนับสนุนทั้งทรัพยากร กำลังคน ความรู้ การทำข่าวของสื่อมวลชนจะมีประสิทธิภาพ

ในการเข้าถึงข้อมูลมีข้อมูลที่ชัดเจนว่าหากเจ้าหน้าที่รัฐให้ความร่วมมือหรือเป็นผู้นำข้อมูลในการทุจริตมามอบให้กับสื่อมวลชน ข่าวการตรวจสอบทุจริตขึ้นนั้นๆ มักจะเกิดผลนำไปสู่การตรวจสอบและหน่วยงานรัฐที่นำข้อมูลมาให้จะรับลูกนำข้อมูลไปดำเนินการเพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาตามที่สื่อตั้งใจผลักดัน

หรือเสนอแนะ ในทางตรงกันข้ามหากเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่รับผิดชอบปฏิเสธที่จะให้ข้อมูล ประสิทธิภาพของสื่อเองจะเข้ามามีผลต่อการทำหน้าที่ เช่น สื่อมวลชนอาจใช้วิธีหาข้อมูลจากเอกสาร ภาพถ่าย หรือประชาชนผู้ได้รับผลกระทบ ดังนั้น นอกจากการเข้าถึงข้อมูล เจ้าหน้าที่รัฐ นโยบายของต้นสังกัดแล้วตัวสื่อมวลชนเองก็เป็นปัจจัยสำคัญที่จะแสดงบทบาทในการป้องกันการทุจริต

ด้วยการยกย่องให้สื่อมวลชนเป็นฐานันดรที่ 4 หรือค้ำกล่าวสื่อสารมวลชนเป็นเหมือนสุนัขเฝ้าบ้าน และทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคมล้วนสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทสื่อมวลชนในการดูแลและตรวจสอบสังคม เช่น การเฝ้าระวังภัย ไปจนถึงการติดตามความไม่ชอบมาพากล รวมไปถึงกรณีการทุจริต อย่างไรก็ตาม แม้สื่อจะได้รับการยกย่องด้วยบทบาทข้างต้น แต่สื่อจะสามารถแสดงบทบาทได้ตามที่สังคมคาดหวังหรือยกย่องหรือไม่นั้น กลุ่มผู้ศึกษาเห็นว่าปัจจัยหลายด้านที่ส่งผลต่อบทบาทของสื่อมวลชน ได้แก่

1) ตัวสื่อมวลชนเอง การที่สื่อมวลชนจะเสนอข่าวการทุจริตได้อย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่สื่อมวลชนจะต้องนำเสนอข้อมูลอย่างถูกต้องรอบด้านเพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือ ดังนั้น เริ่มจากตัวสื่อมวลชนต้องขวนขวายหาความรู้และศึกษากฎหมายหรือกฎระเบียบที่ออกมาใหม่ๆ อยู่เสมอ โดยเฉพาะหากต้องการตรวจสอบการทุจริตในเรื่องใดก็จำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนั้นๆ อย่างแท้จริง

2) ตามที่กล่าวในข้อ 1) ว่าตัวสื่อมวลชนจำเป็นต้องเรียนรู้ข้อมูลและวิธีการนำเสนอข่าวทุจริต แต่การเรียนรู้นั้นจะมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นหากเป็นการถ่ายทอดองค์ความรู้จากรุ่นสู่รุ่น ขณะเดียวกันการที่ต้นสังกัด สนับสนุน ให้อุปกรณ์ หรือเปิดหลักสูตรจัดอบรม ก็เป็นปัจจัยที่จะทำให้สื่อมวลชนมีความรู้ความเข้าใจในการนำเสนอข่าวทุจริตได้ดีขึ้น

3) นอกจากการสนับสนุนให้ศึกษาหาความรู้หากต้นสังกัดของสื่อมวลชนมีนโยบายที่ชัดเจนในการเปิดพื้นที่เพื่อนำเสนอข่าวการทุจริตพบว่า จะเป็นปัจจัยโดยตรงที่ส่งเสริมและกระตุ้นให้ตัวสื่อมวลชนสนใจที่จะทำและนำเสนอข่าวการทุจริต

4) หน่วยงานภาครัฐ เป็นที่ทราบโดยทั่วไปว่าหัวใจของการนำเสนอข้อมูลข่าวสารคือข้อมูล แต่สิ่งที่ปรากฏและพบว่าเป็นอุปสรรคสำคัญสำหรับสื่อ คือ การเข้าถึงข้อมูลโดยเฉพาะการเข้าถึงข้อมูลจากภาครัฐพบว่า หากข้อมูลการทุจริตถูกนำจากภาครัฐเสนอให้สื่อมวลชนจะทำให้สื่อมวลชนสามารถตรวจสอบการทุจริตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังเช่น กรณีทุจริตยากระทรวงสาธารณสุขผลสำเร็จก็มาจากการที่ข้าราชการร่วมมือกับสื่อมวลชน เป็นต้น อย่างไรก็ตาม หากข้าราชการไม่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลก็อาจทำให้การนำเสนอข่าวเป็นไปด้วยความยากลำบากกระทบต่อบทบาทการตรวจสอบของสื่อมวลชน เช่น การให้ข้อมูลล่าช้าเพื่อถ่วงเวลาและบางครั้งพบว่ามี การแก้ไขข้อมูล

5) หน่วยงานรัฐกับการตอบสนองข้อมูลของสื่อมวลชน แม้การเสนอข่าวของสื่อมวลชนจะได้รับการยอมรับว่านำไปสู่การตรวจสอบ ป้องปราม หรือแก้ปัญหาการทุจริต แต่หากพิจารณาในรายละเอียดจะพบว่าพลังที่แท้จริงของสื่อมวลชนอยู่ที่การตรวจสอบและเผยแพร่ข้อมูล โดยหากข้อมูลนั้น ได้รับการตอบสนองจากหน่วยงานที่รับผิดชอบก็จะทำให้การผลักดันและเสนอแนะของสื่อมวลชนประสบผลสำเร็จ แต่หากเกิดกรณีโยกย้ายเมื่อเป็นข่าว แต่เมื่อข่าวเงียบก็กลับมาดำรงตำแหน่งที่เดิม ลักษณะเช่นนี้หากเกิดบ่อยๆ ย่อมจะมีผลต่อแรงจูงใจของสื่อในการนำเสนอหรือทำข่าวทุจริตอย่างแน่นอน

6) หน่วยงานรัฐกับการสร้างแรงจูงใจ ตามที่ได้กล่าวไว้แล้วข้างต้นว่าข่าวการทุจริตจะบรรลุผลตามที่สื่อตรวจสอบ เผยแพร่ ผลักดัน และเสนอแนะ หรือไม่นั้น หน่วยงานรัฐมีส่วนสำคัญ ดังนั้น นอกจากการตอบสนองต่อข้อมูลของสื่อมวลชนแล้ว การสร้างแรงจูงใจก็เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่จะส่งเสริมบทบาทสื่อมวลชนในการป้องกันการทุจริต ดังนั้นหน่วยงานรัฐควรส่งเสริมการทำงานของสื่อมวลชน เช่น สนับสนุนในการให้ข้อมูล มีการมอบรางวัลหรือยกย่องเชิดชูเกียรติให้กับสื่อมวลชนที่มีส่วนร่วมในการป้องกันการทุจริต โดยที่แนวคิดและทัศนคติดังกล่าวควรเกิดกับข้าราชการทุกหน่วยงานมิใช่เพียงหน่วยงานด้านทุจริตอย่างเช่น ป.ป.ช. ป.ป.ง. หรือ สตง. เท่านั้น

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.1 แนวทางการส่งเสริมบทบาทสื่อมวลชนในการป้องกันการทุจริตใน

ภาครัฐ

ในการทำข่าวทุจริตสิ่งที่สำคัญ ก็คือการเข้าถึงข้อมูล เพราะตามหลักทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคมนั้น สื่อมวลชนจำเป็นต้องได้รับข้อมูลจากทุกฝ่ายอย่างรอบด้าน แต่กลับพบว่าการเข้าถึงข้อมูลทำได้ยากเมื่อการได้มาซึ่งข้อมูลเป็นไปด้วยความลำบากย่อมส่งผลต่อการตรวจสอบ ซึ่งเป็นบทบาทสำคัญของสื่อมวลชน

การเข้าถึงข้อมูลอุปสรรคที่สำคัญคือผู้มีอำนาจ เจ้าหน้าที่รัฐมักไม่เปิดเผยข้อมูล ในทางตรงกันข้ามหากเจ้าหน้าที่รัฐหรือผู้มีอำนาจสนับสนุนสื่อมวลชนในการให้ข้อมูล ก็จะทำให้สื่อมวลชนสามารถทำข่าวตรวจสอบทุจริตได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ตัวสื่อมวลชนเองก็มีผลโดยตรงต่อข้อมูลด้วย เช่น หากถูกกักปิดหรือไม่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลจากหน่วยงานรัฐหรือแหล่งข้อมูลอื่น สื่อมวลชนก็ต้องหาข้อมูลทางด้านอื่นมาทดแทน เช่น ข้อมูลจากผู้ได้รับผลกระทบ ข้อมูลจากเอกสาร หรือการนำภาพถ่ายมาเปรียบเทียบ เป็นต้น โดยสื่อจะต้องสนใจที่จะทำหน้าที่ของตนเองในการตรวจสอบสังคม ซึ่งถือเป็นหน้าที่และบทบาทของสื่อมวลชน โดยสื่อมวลชนที่ดีจะต้องรู้จักพัฒนาตนเองและแสวงหาความรู้ใหม่ๆ โดยหากสนใจที่จะทำข่าวการทุจริตในเรื่องใด สื่อมวลชนก็ควรมีความรู้ในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นอย่างแท้จริงเป็นเบื้องต้น

นอกจากตัวสื่อมวลชนและต้นสังกัดตั้งแต่กองบรรณาธิการไปจนถึงเจ้าของสำนักพิมพ์หรือสถานีที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อบทบาทของสื่อในการนำเสนอข่าวทุจริตแล้ว หน่วยงานรัฐที่กำกับดูแล เช่น กสทช. ก็ต้องมีนโยบายที่จะสนับสนุนการทำงานของสื่อมวลชนด้วย รวมถึง การทำหน้าที่ในฐานะองค์การกำกับดูแล นอกจากนี้ หน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามการทุจริตก็ควรส่งเสริมสื่อมวลชนในการเสนอข่าวการปราบปรามการทุจริต เช่น การตั้งรางวัลให้กับสื่อมวลชน หรือการให้ความคุ้มครองกับสื่อมวลชน เพื่อให้มีความมั่นใจว่าจะไม่ถูกคุกคามจากการทำหน้าที่ตรวจสอบ

ทั้งนี้ หากมุ่งหวังจะเห็นสื่อมวลชนนำเสนอข่าวตรวจสอบการทุจริตมากขึ้น ก็จำเป็นต้องมีกระบวนการในการพัฒนาและให้ความรู้กับสื่อมวลชน เช่น การถ่ายทอดความรู้จากสื่อมวลชนรุ่นพี่ หรือการจัดอบรม ขณะเดียวกันนอกจากตัวสื่อมวลชนจะต้องสนใจในการพัฒนาตนเองแล้ว นโยบายของต้นสังกัด

และองค์กรที่กำกับดูแลก็มีส่วนสำคัญเพราะหากต้นสังกัดไม่ให้ความสำคัญหรือไม่เปิดพื้นที่ ไม่สนับสนุนในการตรวจสอบการทุจริตก็จะส่งผลโดยตรงต่อการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชน

นอกจากองค์กรสื่อเองแล้ว องค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามการทุจริต ควรส่งเสริมสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวการทุจริต เช่น สนับสนุนในการอบรม ให้ข้อมูล สร้างแรงจูงใจ ให้รางวัลหรือการคุ้มครอง เพื่อให้สื่อมวลชนมีความปลอดภัย เมื่อต้องทำข่าวการทุจริตที่มีผู้ได้รับผลกระทบ เพราะหากสื่อได้รับผลกระทบหรือถูกคุกคามจากการนำเสนอข่าวการทุจริต ย่อมส่งผลโดยตรงต่อแรงจูงใจในการทำหน้าที่ นอกจากนี้หน่วยงานรัฐควรให้ความสนใจต่อข่าวหรือข้อมูลที่สื่อมวลชนนำเสนอ โดยหากข้อมูลสะท้อนถึงจุดบกพร่องหรือสะท้อนความไม่ถูกต้องและอยู่ในอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานรัฐ ก็ควรรับลูกดำเนินการเพื่อให้บทบาทของสื่อในการผลักดันและเสนอแนะเกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะโดยส่วนใหญ่แล้วสื่อมักมีอำนาจหรือพลังในการนำเสนอข้อเท็จจริงและปัญหา แต่อำนาจในการแก้ปัญหาหมักอยู่ที่หน่วยงานรัฐหรือองค์กรอื่นๆ มากกว่า

โดยสรุปคณะผู้ศึกษาขอเสนอแนวทางการส่งเสริมบทบาทสื่อสารมวลชนในการป้องกันการทุจริตภาครัฐ ดังต่อไปนี้

1) องค์กรสื่อสารมวลชนต้องมีนโยบายการนำเสนอข่าวตรวจสอบทุจริตคอร์รัปชันที่ชัดเจน และสั่งการลงไปให้ผู้สื่อข่าวสายยุติธรรมเพื่อเป็นการให้น้ำหนักและรับรองการทำหน้าที่อันจะสร้างความมั่นใจ อีกทั้งยังเป็นการกดดันให้ผู้สื่อข่าวไม่สามารถอยู่นิ่งเฉยหรือละเว้นที่จะไม่ติดตามตรวจสอบข่าวทุจริตคอร์รัปชันในภาครัฐได้

2) สร้างทัศนคติ เสริมทักษะเพื่อเพิ่มประสบการณ์ ด้วยการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สื่อข่าวศึกษากฎหมายเพิ่มเติมแบบเปิดเผย เพราะปัจจุบันสำนักพิมพ์ส่วนใหญ่ยังไม่เปิดโอกาสให้ผู้สื่อข่าวได้ศึกษาวิชาเฉพาะทางเพิ่มเติม เพื่อให้ผู้สื่อข่าวสามารถรู้เท่าทันแหล่งข่าวนักกฎหมาย เข้าใจประเด็นข่าวกฎหมาย ใช้ความรู้กฎหมายเพื่อขยายผลหาข่าวกฎหมาย ฯลฯ และ “สามารถเขียนข่าวอย่างไรไม่ให้ถูกฟ้อง” อีกทั้งช่วยให้สามารถเขียนรายงาน สกิปข่าวภาษากฎหมายให้เป็นภาษาสามัญหรือภาษาชาวบ้านเพื่อประโยชน์ตกแก่ผู้อ่านหรือประชาชน ต้องตามเจตนารมณ์การเป็นสื่อสารมวลชน

3) ให้โอกาสเปิดพื้นที่ต่อผู้สื่อข่าวเพื่อสั่งสมประสบการณ์ กรณีนี้หมายถึง ข่าวสายกระบวนการยุติธรรมถือเป็น “ข่าวเฉพาะทาง” ที่ต้องอาศัยความชำนาญจึงจำเป็นต้องใช้เวลาผู้สื่อข่าวใหม่ๆ อย่างน้อย 3 ปีขึ้นไปในการจะอยู่เป็นผู้สื่อข่าวในแต่ละพื้นที่ไม่ว่าจะเป็น ศาล อัยการ และกระทรวงยุติธรรม จากนั้นเปลี่ยนประสบการณ์โดยหมุนผู้สื่อข่าวให้ครบทั้งระบบยุติธรรมเพราะกระบวนการยุติธรรมเป็นสายงานที่เชื่อมโยงสอดประสานกันหากให้หมุนเวียนจะทำให้ผู้สื่อข่าวมีมุมมองประเด็นข่าวอย่างเป็นระบบมากขึ้น

4) สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ควรจัดอบรมกฎหมายอาญา, กฎหมายแพ่ง และพาณิชย์, กฎหมายปกครอง และกฎหมายอื่นๆ เช่น รัฐธรรมนูญ, กฎหมาย ป.ป.ช. เพื่อเพิ่มทักษะ ในหมวดที่สื่อมวลชนควรรู้ และพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้เฉพาะทางเพิ่มมากขึ้น เช่น รัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์

5) ผู้สื่อข่าวควรมี ‘จิตสำนึก’ ต่อหน้าที่ ตระหนักในบทบาทในฐานะที่เป็นสื่อกลางของความสัมพันธ์ต่างๆ โดยสื่อสารมวลชนนับเป็นหน่วยงานผลิตและกระจายความรู้หรือข้อมูลข่าวสารต่างๆ

ที่กว้างขวางที่สุด บทบาทในฐานะที่เป็นสื่อกลาง เป็นหน้าต่างสู่ประสบการณ์ กล่าวคือทำให้ผู้รับสารมีโลกทัศน์ กว้างขึ้นโดยไม่มีอคติต่อการรับรู้หรือรับข่าวสารจากสื่อมวลชน เป็นตัวชี้นำทิศทาง และแนวโน้มของสังคมนั้นๆ ได้ เป็นกระจกสะท้อนภาพของสังคม โดยภาพนั้นจะเป็นไปตามที่สังคมต้องการเสมอ รวมทั้งเป็นบังตาหรือสิ่งกีดขวาง ที่คอยซ่อนเร้นความเป็นจริง เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์หรือปกป้องตนเองหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง หรือบุคคลที่ เอื้ออำนวยผลประโยชน์ และที่สำคัญสื่อมวลชนเป็นแหล่งข่าวสารข้อมูลที่ถูกต้อง มีบทบาทหน้าที่ในการ ระวังภัยให้สังคม ตลอดจนเป็นผู้นำในหนทางสร้างสรรค์ ผู้นำทางความคิด เพื่อสร้างทัศนคติ ค่านิยม และมติ มหาชนที่ถูกต้อง และมีความเป็นกลาง

6) นโยบายขององค์กรสื่อต้องให้ความสำคัญกับการเสนอข่าวอย่างต่อเนื่อง เกาะติด เจาะลึก และเพิ่มแรงจูงใจในการทำงานข่าวให้ผู้สื่อข่าว เช่น การให้รางวัล องค์กรสื่อต้องทุ่มเทเวลา ทุน เพื่อแสวงหา ข่าวที่มีแนวโน้มว่าจะมีการคอร์รัปชัน เพื่อรักษาผลประโยชน์ของสาธารณะ

7) การนำเสนอข่าวทุจริตคอร์รัปชัน ต้องรวบรวมข้อมูลด้วยความรอบคอบ รัดกุม ป้องกันการ ฟ้องร้องทางกฎหมาย โดยมีรูปแบบการนำเสนอข่าวที่น่าสนใจ เข้าใจง่าย เช่นเป็นรายงานพิเศษ สารคดีเชิงข่าว สก๊อปพิเศษ เพื่อโน้มน้าวประชาชนทั่วไปให้สนใจปัญหาคอร์รัปชันและตระหนักถึงผลกระทบ

8) จัดวาระการทำข่าวการทุจริตคอร์รัปชันในทุกระดับ ให้เป็นวาระร่วมกันของสื่อมวลชน ทุกแขนง

9) ควรมีหลักสูตรสำหรับนักข่าวหรือผู้ที่ศึกษาในระดับอุดมศึกษา เพื่อสร้างความตระหนักรู้ ให้กับนักศึกษาว่าการคอร์รัปชัน หรือการร่ำรวยผิดปกติ นั้นเกิดจากการทุจริต เบียดเบียนไปจากระบบภาษีของ ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ

10) สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ควรเชิญสื่อมวลชนที่ประสบการณ์ในการ เสนอข่าวการคอร์รัปชันในระดับสากล จากต่างประเทศมาแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับสื่อมวลชนไทย เพื่อเป็น แนวทาง เทคนิค ให้กับผู้สื่อข่าว และสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ

จากผลการศึกษาและข้อเสนอแนะกลุ่มผู้ศึกษาขอสรุปผลการศึกษิตตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ ในด้านต่างๆ ดังนี้

5.2.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) การให้หลักประกันสิทธิเสรีภาพการเสนอข้อมูลข่าวสารของสื่อมวลชนและการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของประชาชน ภาครัฐควรจัดให้มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารแก่สาธารณะอย่างเป็นระบบ และโปร่งใส รวมถึงการมีนโยบายเปิดกว้างในการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ ยอมรับฟังการวิจารณ์ส่งเสริม การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมในนโยบายต่างๆ ของรัฐบาล รวมทั้ง การเปิดพื้นที่ที่จะรับฟังความคิดเห็น ที่แตกต่างและหลากหลาย

2) พัฒนาและยกระดับการทำงานของสื่อมวลชนโดยเฉพาะสื่อของรัฐ และสร้างเสริม ศักยภาพสื่อมวลชนให้มีประสิทธิภาพ ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เชื่อถือได้รวดเร็ว และเผยแพร่ได้อย่าง ครบคลุมกลุ่มต่างๆ อย่างทั่วถึง สื่อมวลชนในภาพรวมต้องสร้างนักข่าวที่มีศักยภาพและคุณภาพ ทำงาน โดยไม่อยู่ภายใต้การครอบงำของทุนและรัฐ และที่สำคัญต้องมีนักวิชาการหลากหลายสาขาเข้ามาร่วมทำงาน เพื่อแปลงข้อมูลยากๆ ให้ง่ายและเข้าถึงประชาชนมากที่สุด

บรรณานุกรม

กิติมา สุรสุนธิ การแบ่งประเภทผลของการสื่อสารมวลชน. (2542) หน้า 98 – 99

พิรงรอง รามสูตธนะนันท์ และศศิธร ยูวโกศล “การกำกับดูแลเนื้อหาของสื่อวิทยุกระจายเสียง และโทรทัศน์
ในประเทศไทย” (2546)

บุษยารัตน์ อภินันทศรี “การศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาสถาบันราชภัฏมหาสารคามที่มีต่อรูปแบบการจัด
รายการวิทยุกระจายเสียงในปัจจุบัน” (2542)

ศรีประภัสสร สุทธิเสวนต์ “การกำหนดและวิธีการนำเสนอรายการข่าว วิทยุกระจายเสียง” (2534)

สมควร กวียะ “นิสัยการรับข่าวของชนบทไทย” (2533)

นันทนา นันทวโรภาส. สื่อสารการเมือง:ทฤษฎีและการประยุกต์ใช้. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์แมสมิเดีย, 2558.

Morgan, S.E., Palmgreen, P., Stephenson, M.T., Hoyle, R.H., & Lorch, E.P. (in press).
Associations between .... Palmgreen, P., & Rayburn, J.D. (1979).

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

www.amazon.com/The-Power-News-Michael-Schudson

www.uky.edu/CommInfoStudies/GRAD/Faculty/.../pcpalm1pub.pdf

www.jstor.org/stable/20127662 - On Human Communication by C. Cherry - jstor

www.academia.edu/.../A_Critical_Analysis_of_the_Function_of_Mass_Media

<https://masscommunicationedu54.wikispaces.com/>

www.prthailand.com/bak/images/article_images/social_devel.pdf

www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1341539605

www.nationejobs.com/citylife/content.php?ContentID=1319

e-book.ram.edu/e-book/m/mc111/mc111_05_01.html

digi.library.tu.ac.th/thesis/jc/1876/03chapter2.pdf

www.tja.or.th/index.php?option=com_content&view...

grad.vru.ac.th/meeting_board/2555_03-meeting/.../1Kritima2.pdf

www.baanjomyut.com/library/communication_theory/index_2.html

<http://www.isranews.org/about-us/71-investigate/26253>

http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1411466084

ภาคผนวก

โครงการแบบสัมภาษณ์

เรื่อง แนวทางการส่งเสริมบทบาทสื่อสารมวลชนในการป้องกันทุจริตในภาครัฐ

- วัตถุประสงค์ :
1. เพื่อศึกษาบทบาทสื่อสารมวลชนในการป้องกันการทุจริตในภาครัฐ
  2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทการทำหน้าที่สื่อสารมวลชนในการป้องกันการทุจริตในภาครัฐ
  3. เพื่อนำเสนอแนวทางการส่งเสริมบทบาทสื่อสารมวลชนในการป้องกันการทุจริตในภาครัฐ

ส่วนที่ 1 : แนวการสัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....

ตำแหน่ง.....

สังกัด.....

วัน/เดือน/ปี สัมภาษณ์.....

สถานที่.....

ส่วนที่ 2 : แนวการสัมภาษณ์

- 1) สื่อมวลชนการมีบทบาทอย่างไรในการป้องกันการทุจริตในภาครัฐ
  - บทบาทในการเผยแพร่
  - บทบาทในการตรวจสอบ
  - บทบาทในการผลักดัน
  - บทบาทในการเสนอแนะ
- 2) มีปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งผลต่อการทำหน้าที่ของสื่อในการป้องกันการทุจริตในภาครัฐ
- 3) ท่านมีข้อเสนอแนะอะไรบ้างเกี่ยวกับการส่งเสริมบทบาทของสื่อในการป้องกันทุจริตในภาครัฐ
  - ด้านการเผยแพร่
  - ด้านการตรวจสอบ
  - ด้านการผลักดัน
  - ด้านการเสนอแนะ

ประวัติผู้จัดทำรายงาน

ชื่อ - นามสกุล นายแสงประทีป โกมลบุตร

วุฒิการศึกษา ▶ นิติศาสตรบัณฑิต
▶ ศาสตราจารย์มหาบัณฑิต

ประสบการณ์การรับราชการ/การทำงาน

- ▶ เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน/พนักงานคุมประพฤติ/เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป
- ▶ ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบันและสถานที่ทำงาน

- ▶ ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 8 จังหวัดสุราษฎร์ธานี
เลขที่ 106 หมู่ที่ 3 ตำบลมะขามเตี้ย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ประวัติผู้จัดทำรายงาน

ชื่อ - นามสกุล นางสาวดวงหทัย แนวพนิช

วุฒิการศึกษา

- ▶ รัฐศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ▶ Master of Public Policy - National Graduate Institute for Policy Studies
- ▶ สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ประสบการณ์การรับราชการ/การทำงาน

- ▶ ผู้อำนวยการกองงานคณะกรรมการการยุติธรรมแห่งชาติ สำนักงานกิจการยุติธรรม
- ▶ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านนโยบายและแผน สำนักงานกิจการยุติธรรม

ผลงานทางวิชาการ

- ▶ บรรณาธิการวารสารกระบวนการยุติธรรม ระหว่างปี พ.ศ. 2552 - 2555

รางวัลหรือทุนการศึกษา

- ▶ ข้าราชการพลเรือนดีเด่น ประจำปี พ.ศ.2549
- ▶ ทุนรัฐบาลญี่ปุ่น (JICA) Master of Public Policy - National Graduate Institute for Policy Studies

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบันและสถานที่ทำงาน

- ▶ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านนโยบายและแผน สำนักงานกิจการยุติธรรม
- ▶ ผู้ตรวจราชการ สำนักงานกิจการยุติธรรม

ประวัติผู้จัดทำรายงาน

ชื่อ - นามสกุล   พ.ต.อ. ศุภกร ศุภศิณเจริญ

วุฒิการศึกษา   ▶ ปริญญาตรี รพบ.(ตร.) รร.นรต.
▶ ปริญญาโท อาชีววิทยาและกระบวนการยุติธรรม ม.มหิดล

ประสบการณ์การรับราชการ/การทำงาน

- ▶ รองสารวัตรสืบสวนสอบสวน
- ▶ สารวัตรสืบสวน
- ▶ รองผู้กำกับการสืบสวนสอบสวน
- ▶ รองผู้กำกับการอำนวยการ
- ▶ นายเวรที่ปรึกษาสบ.10(เทียบเท่ารอง ผบ. ตร.)
- ▶ ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรแม่พริก จังหวัดลำปาง
- ▶ เลขานุการกรม กรมราชทัณฑ์
- ▶ รักษาการผู้อำนวยการกองคลัง กรมราชทัณฑ์
- ▶ ผู้บัญชาการเรือนจำจังหวัดบึงกาฬ
- ▶ ผู้อำนวยการสถานกักกันนครปฐม

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบันและสถานที่ทำงาน

- ▶ ช่วยราชการสำนักผู้ตรวจราชการ สำนักปลัดกระทรวงยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม

ประวัติผู้จัดทำรายงาน

ชื่อ - นามสกุล นางสาวอุษณีย์ ไพรสนต์

วุฒิการศึกษา ▶ นิติศาสตร์บัณฑิต
▶ นิติศาสตร์มหาบัณฑิต
▶ เนติบัณฑิตไทย

ประสบการณ์การรับราชการ/การทำงาน

- ▶ รองอัยการจังหวัด สำนักงานอัยการจังหวัดนนทบุรี
- ▶ รองอัยการจังหวัด สำนักงานอัยการจังหวัดยโสธร
- ▶ อัยการจังหวัดประจำสำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายสถาบันกฎหมายอาญา สำนักงานวิชาการ

ผลงานทางวิชาการ

- ▶ พระราชบัญญัติการตอบโต้การทุ่มตลาด พ.ศ. 2542 : ภาพรวมและประเด็นปัญหา
- ▶ พันธกรณีของประเทศไทยภายใต้ข้อตกลงว่าด้วยการอุดหนุนและมาตรการตอบโต้ 1994 : ศึกษาเฉพาะสินค้าอุตสาหกรรม

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบันและสถานที่ทำงาน

- ▶ อัยการจังหวัดประจำสำนักงานอัยการสูงสุด
- ▶ สำนักงานอัยการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายและการบังคับคดีจังหวัดยโสธร

ประวัติผู้จัดทำรายงาน

ชื่อ - นามสกุล พ.ต.ท.สามารถ ไชยณรงค์

- วุฒิการศึกษา
- ▶ รัฐประศาสนศาสตร์บัณฑิต (ตร) รร.นายร้อยตำรวจ
  - ▶ พัฒนบริหารศาสตร์มหาบัณฑิตทางรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
  - ▶ สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ประสบการณ์การรับราชการ/การทำงาน

- ▶ รองสารวัตรสืบสวนสอบสวน สภ.เมืองยะลา
- ▶ รองสารวัตร (ทนท.ทน.นปพ.) ภ.จว.ยะลา
- ▶ สารวัตรสอบสวน สภ.กิ่ง อ.กะพ้อ จว.ปัตตานี
- ▶ สารวัตรปกครองป้องกัน สภ.อ.สุวรรณภูมิ จว.ร้อยเอ็ด
- ▶ สารวัตรสอบสวน สภ.อ.พิมาย จว.นครราชสีมา
- ▶ รองผู้กำกับการสอบสวน สภ.อ.กาบเชิง จว.สุรินทร์
- ▶ พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ 7 สำนักคดีทรัพย์สินทางปัญญา กรมสอบสวนคดีพิเศษ
- ▶ พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ 8ว. สำนักคดีอาญาพิเศษ กรมสอบสวนคดีพิเศษ

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบันและสถานที่ทำงาน

- ▶ ผู้อำนวยการสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ เขตพื้นที่ 9
สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.)

ประวัติผู้จัดทำรายงาน

ชื่อ - นามสกุล นายอภิชา ประสงค์ธรรม

วุฒิการศึกษา ▶ ปริญญาตรี นิติศาสตร์บัณฑิต
▶ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

ประสบการณ์การรับราชการ/การทำงาน

- ▶ ศึกษารักษ์พื้นที่มุกดาหาร
- ▶ ศึกษารักษ์พื้นที่สระแก้ว
- ▶ ศึกษารักษ์พื้นที่นครราชสีมา
- ▶ ศึกษารักษ์พื้นที่ขอนแก่น
- ▶ ศึกษารักษ์พื้นที่เชียงใหม่

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบันและสถานที่ทำงาน

- ▶ ผู้ตรวจราชการ กรมศึกษารักษ์

ประวัติผู้จัดทำรายงาน

- ชื่อ - นามสกุล นายสุวิทย์ มิ่งมล
- วุฒิการศึกษา
- ▶ ศิลปศาสตร์ เกียรตินิยมอันดับ 2 สาขาวิชานิติศาสตร์ สาขาวารสาร สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา (มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา)
  - ▶ หลักสูตรผู้บริหารสื่อสารมวลชนระดับกลาง รุ่น 4 (บสก. 4) ของสถาบันอิสรา

ประสบการณ์การรับราชการ/การทำงาน

- ▶ ทำข่าว รายงานข่าว ประจำรัฐสภา 15 ปี
- ▶ ทำข่าว รายงานข่าวคอลัมภ์การะกิจทหารไทยในติมอร์ (45วัน)
- ▶ จับตาร่างรัฐธรรมนูญ ปี 40 และ ปี 50 (ตลอดการร่าง)
- ▶ รายงานข่าวเหตุการณ์ต่างๆ อาทิ การชุมนุมทางการเมือง อุบัติเหตุเครื่องบินตกที่สุราษฎร์ธานี เครื่องออกนอกรันเวย์ ที่ภูเก็ตเหตุมหาอุทกภัย
- ▶ ผู้ประกาศข่าวต้นชั่วโมงสำนักข่าวไทย
- ▶ อาจารย์พิเศษ วิชา การสื่อข่าวชั้นสูง มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
- ▶ ดำเนินรายการวิทยุ รายการจับข่าวมาคุยกับคุณพองสนาน จามรจันทร์ คลื่น 102.75
- ▶ ดำเนินรายการวิทยุ คลื่นความคิด 96.5
- ▶ ผู้สื่อข่าวสำนักข่าว ไอเอ็นเอ็น ปี 2537-2539
- ▶ ผู้สื่อข่าวอาวุโส กอง บก.ข่าวการเมือง สำนักข่าวไทย 2540 - กรกฎาคม 2556

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบันและสถานที่ทำงาน

- ▶ ผู้สื่อข่าวอาวุโส กอง บก. ข่าวเฉพาะกิจ สำนักข่าวไทย
- ▶ ประธานสหภาพแรงงาน บมจ. อสมท.
- ▶ รองประธานฝ่ายกิจกรรม สหพันธ์แรงงานรัฐวิสาหกิจแห่งประเทศไทย (สพร.ท)

ประวัติผู้จัดทำรายงาน

ชื่อ - นามสกุล   นางกนกวรรณ วิลาวลัย

วุฒิการศึกษา   ▶ นิติศาสตร์บัณฑิต
▶ รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต

ประสบการณ์การทำงาน

- ▶ กรรมการผู้จัดการ บริษัท ส.กนกวรรณ อุตสาหกรรม จำกัด
- ▶ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดปราจีนบุรี
- ▶ รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดปราจีนบุรี
- ▶ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดปราจีนบุรี

ผลงานทางด้านวิชาการ

- ▶ พ.ศ. 2550 - ปัจจุบัน อาจารย์พิเศษ โครงการวัฒนธรรมการท่องเที่ยว
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง หัวหมาก

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบันและสถานที่ทำงาน :

- ▶ ประธานศูนย์ประสานงาน องค์กรเอกชนประจำจังหวัดปราจีนบุรี
- ▶ ประธานชมรมรามคำแหงจังหวัดปราจีนบุรี
- ▶ กรรมการผู้จัดการ บริษัท มาร์คแลนด์ อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด
เลขที่ 21/1 ถนนวัดโรมันอุทิศ ตำบลหน้าเมือง
อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี 25000
โทรศัพท์ 081-8238947
Email : p_oh2003@yahoo.com
P_oh2010@hotmail.com

ประวัติผู้จัดทำรายงาน

ชื่อ - นามสกุล

นายธรรมชัย รุ่งจิรโรจน์

วุฒิการศึกษา

- ▶ ปริญญาบัตร หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐ เอกชน 2556 (วปอ. 2556)
- ▶ ปริญญาโทรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ▶ ปริญญาตรีรัฐศาสตร์ การปกครอง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ประกาศนียบัตรสถาบันฯ

- ▶ หลักสูตรการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยสำหรับนักบริหารระดับสูง รุ่นที่ 7 (ปปร.)
- ▶ หลักสูตรการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยสำหรับผู้บริหารพรรคการเมือง รุ่นที่ 2 (พปป.)
- ▶ หลักสูตรการบริหารจัดการภาครัฐร่วมเอกชน รุ่นที่ 1 (ส.ต.ช.)
- ▶ หลักสูตรการปฏิบัติการจิตวิทยาฝ่ายอำนวยการ สถาบันจิตวิทยาความมั่นคง รุ่นที่ 91 (สปท.)
- ▶ หลักสูตร ผู้กำกับกำลังสำรอง กรมการรักษาดินแดน รุ่นที่ 6

ประสบการณ์การรับราชการ/การทำงาน

- ▶ อดีตที่ปรึกษาประจำคณะกรรมาธิการการกีฬา วุฒิสภา (นายสุทัศน์ จันทร์แสงศรี)
- ▶ อดีตที่ปรึกษาประธานกรรมาธิการสื่อสารโทรคมนาคม สภาผู้แทนราษฎร (นายวิชิต ปลั่งศรีสกุล)
- ▶ อดีตนักวิชาการประจำคณะกรรมาธิการการท่องเที่ยว วุฒิสภา (นายสุรเดช ยะสวัสดิ์)
- ▶ อดีตคณะอนุกรรมาธิการตรวจสอบการคุ้มครองนักท่องเที่ยวด้านการบริโภค วุฒิสภา (นายประโภชน์ สภาวสุ)
- ▶ อดีตคณะที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม (พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ)

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบันและสถานที่ทำงาน

ที่ปรึกษาบริษัท โรทาเร็กซ์ (ประเทศไทย) จำกัด

โทร. 086-8844555, 098-2469999

อีเมล t_roon@hotmail.com